T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ

GELİŞMİŞ YAPRAKLAR-1

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşabilir.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

AÇIKLAMALAR

AÇIKLAMALAR ii
GİRİŞ 1
ÖĞRENME FAALİYETİ - 1 3
1. SIRTTAN GÖRÜNÜŞLÜ YAPRAK MOTİFİ 3
1.1. Tanımı 3
1.2. Kullanım Yerleri 11
UYGULAMA FAALİYETİ 25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 39
ÖĞRENME FAALİYETİ - 2 44
2. KIVRIMLI YAPRAK MOTİFİ 44
2.1. Tanımı 44
2.2. Kullanım Yerleri 48
2.3. Çizim Tekniği 55
UYGULAMA FAALİYETİ 60
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 75
MODÜL DEĞERLENDİRME 80
KAYNAKÇA 86

AÇIKLAMALAR

KOD	**211GS0096**
ALAN	**Seramik ve Cam Teknolojisi**
DAL/MESLEK	**Çinicilik**
MODÜLÜN ADI	**Gelişmiş Yapraklar 1**
MODÜLÜN TANIMI	Çini sanatında kullanılan, sırttan görünüşlü yaprak ve kıvrımlı yaprak motiflerinin tanımları, kullanıldığı yerleri ve çizim teknikleri ile ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Tırnaklı yaprak 2, modülünü almış olmak
YETERLİK	Gelişmiş Yaprak Motiflerini çizmek
MODÜLÜN AMACI	**Genel Amaç** Bu modül ile uygun ortam sağlandığında; değişik ölçülerde, motiflerin aslını bozmadan, estetik bir üslupla, tekniğine uygun olarak gelişmiş yaprak motiflerini (sırttan görünüşlü yaprak motifleri-kıvrımlı yaprak motifleri) çizebileceksiniz. **Amaçlar** Gerekli ortam sağlandığında; 1. Sırttan görünüşlü yaprak motiflerini; değişik ölçülerde aslını bozmadan, estetik bir üslupla, tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz 2. Kıvrımlı yaprak motiflerini; değişik ölçülerde, motiflerin aslını bozmadan bir bütün olarak ele alıp, estetik bir üslupla, çizim tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLAR	Açılı çizim masası, parşömen kâğıdı, beyaz resim kâğıdı, 0,5 kalem, 2B kalem ucu, gönye, cetvel
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Tamamladığınız her faaliyet sonrasında uygulamasını yaptığınız her faaliyet için kendinizi değerlendireceksiniz. Modülü tamamladığınızda öğretmeniniz size ölçme araçlarını uygulayarak kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci;

Yapraklar doğanın en vazgeçilmez unsurlarıdır. Doğada bulunan yaprak çeşitlerini düşündüğümüzde mevcut olan çeşitlilik bizleri şaşırtır. Yaprak motifini süsleme unsuru olarak alan sanatkârlar, yapraklardaki bu çeşitliliği çok iyi kullanarak çeşitli üsluplar geliştirmişlerdir. Buna paralel olarak, yaprak motiflerinin 16. yüzyıl çini sanatında, stilize edilmiş çok çeşitli örneklerini görmekteyiz.

Yaprakların en gelişmiş zarif örnekleri 15. ve16. Yüzyılda nakkaş başı (ressam) Şah Kulu tarafından geliştirilen "Saz Yolu" üslubunda görülür. Bu dönemde düz ve sade yaprakların dışında sık dişli, saçaklı bir görünüme sahip, oldukça kıvrak yapraklarla da karşılaşmaktayız. İleriki dönemlerde de çeşitli örneklerini gördüğümüz bu yapraklara "Saz Yapraklar" denilmektedir. 16. yüzyıl çinilerinde kullanılan saz yapraklar incelendiğinde, sırttan görünüşlü yaprak motifleri ile kıvrımlı yaprak motiflerinin de bu grup içinde olduğunu görmekteyiz. Günümüzde saz yapraklar ifadesi yerine, gelişmiş yapraklar ifadesi kullanılmaktadır.

Çini sanatında kullanılan sırttan görünüşlü ve kıvrımlı yaprak motifleri incelendiğinde, kendi içlerinde de çok zengin bir yapıya ve birbirinden farklıymış gibi görünen birçok şekle sahip olduğu anlaşılır. Daha önceki modüllerinizde öğrendiğiniz gibi yaprakların en sade ve basit halini basit yaprak motifi oluşturmaktadır. Basit yaprak motifi aynı zamanda gelişmiş yaprak motiflerinin de temelini oluşturmaktadır. Basit yaprak bazen, ikiye katlanmış olarak, bazen çeşitli yönlerde eğrilip bükülüp kıvrılmış olarak karşımıza çıkar. Yapraklardaki bu hareketlilik çizimlere yansıtıldığında, kanaviçe çizimlerinde temel prensipler korunmuş olmasına rağmen, farklı hareketlerle eğrilip bükülmüş, kıvrılmış yapraklar olarak karşımıza çıkar. Bu şekilde çizim aşamasında belli başlı esas prensipler korunarak, çizim yapan kişinin zevkleri ve yorumları da ön plana çıkmaktadır.

Gelişmiş Yapraklar 1 modülü bu yöndeki becerilerin bir kısmının kazandırılması için hazırlanmış bir modüldür. Bu modülü tamamladığınız zaman sizler gelişmiş yapraklar grubuna giren sırttan görünüşlü ve kıvrımlı yaprak motiflerini istediğiniz ölçülerde ve tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz

ÖĞRENME FAALİYETİ–1

AMAÇ

Gerekli ortam sağlandığında; sırttan görünüşlü yaprak motiflerini, değişik ölçülerde, aslını bozmadan, estetik bir üslupla tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz

ARAŞTIRMA

- Çini sanatında kullanılan yaprak çeşitlerini inceleyerek; birer tane örnek çizim üzerinde aralarındaki benzerlik ve farklılıkları değerlendiriniz
- Çeşitli kaynaklardan sırttan görünüşlü yaprak motifinin kullanım yerlerini araştırarak örnek çizimler yapınız. Bu konuda elde ettiğiniz bilgileri ve örnek çizimleri rapor haline getirerek sınıfa sununuz.

1. SIRTTAN GÖRÜNÜŞLÜ YAPRAK MOTİFİ

1.1. Tanımı

Bitkiler âleminde biyolojik yapısı nedeni ile mühim vazifeler yüklenmiş olan yaprak motifi, şekil bakımından pek çok farklılıklar gösterir. Sanatkârlar yaprak motifini en basit ve yalın hali ile çizerken aynı zamanda belli başlı esas çizgilerini koruyarak yaprak motiflerini çeşitlendirmişlerdir. Buna paralel olarak, yaprak motiflerinin 16. yüzyıl çini sanatında, stilize edilmiş çok çeşitli örneklerini görmekteyiz.

Yaprakların en gelişmiş zarif örnekleri 15. ve16. Yüzyılda nakkaş başı (ressam) Şah Kulu tarafından geliştirilen “Saz Yolu” üslubunda görülür. Bu dönemde düz ve sade yaprakların dışında sık dişli, saçaklı bir görünüme sahip, oldukça kıvrak yapraklarla da karşılaşmaktayız. İleriki dönemlerde de çeşitli örneklerini gördüğümüz bu yapraklara “Saz Yapraklar” denilmektedir.16. yüzyıl çinilerinde kullanılan saz yapraklar incelendiğinde, sırttan görünüşlü yaprak motiflerinin de bu grup içinde olduğunu görmekteyiz. Günümüzde saz yapraklar ifadesi yerine, gelişmiş yapraklar ifadesi kullanılmaktadır.

Çini sanatında kullanılan sırttan görünüşlü yaprak motifini kısaca; kenarı boydan boya içe kıvrılmış veya ikiye katlanmış yaprağın stilize edilerek çizilmesi şeklinde tanımlayabiliriz

Türkler yaprak motiflerini gerçekçi bir bakışla Resim 1.1 de (düz ve ikiye katlanmış) görüldüğü gibi tabiattan almışlar, belli başlı esas çizgileri koruyarak detayı atmışlar, kendi zevk ve görüşlerine göre çizmişlerdir. Böylece hem motifi tabiattan aynen kopya etmemiş, hem de kendi yorumlarını katmışlardır.

Resim 1.1: Tabiattan, düz ve ikiye katlanmış çeşitli yaprak örnekleri

Çini sanatında kullanılan sırttan görünüşlü yaprak motifleri incelendiğinde, kendi içinde de ne kadar zengin bir yapıya sahip olduğu anlaşılır. Kompozisyon içinde aldığı vazifeye göre çeşitli şekillerde karşımıza çıkar. Bazen, en sade ve yalın hali ile çizilirken (BAKINIZ; Resim 1,2 – 1,3 – 1,4 – 1,5 – 1,6 – 1,7 – 1,8), bazen kompozisyon içinde ana motifi oluşturacak şekillerde, oldukça detaylı, iri dişli ve kıvrak olarak işlenmiş (Resim 1.9 - 1.10), bazen de Resim 1.11 de gösterildiği gibi kıvrımlı yapraklar olarak karşımıza çıkar.

Resim 1.2

Resim 1.3

Resim 1.4

Sade hali ile çizilmiş sırttan görünüşlü yaprak motifleri

Resim 1.5

Resim 1.6

Resim 1.7

Resim 1.8

Sade ve yalın hali ile kullanılmış sırttan görünüşlü yaprak motifleri

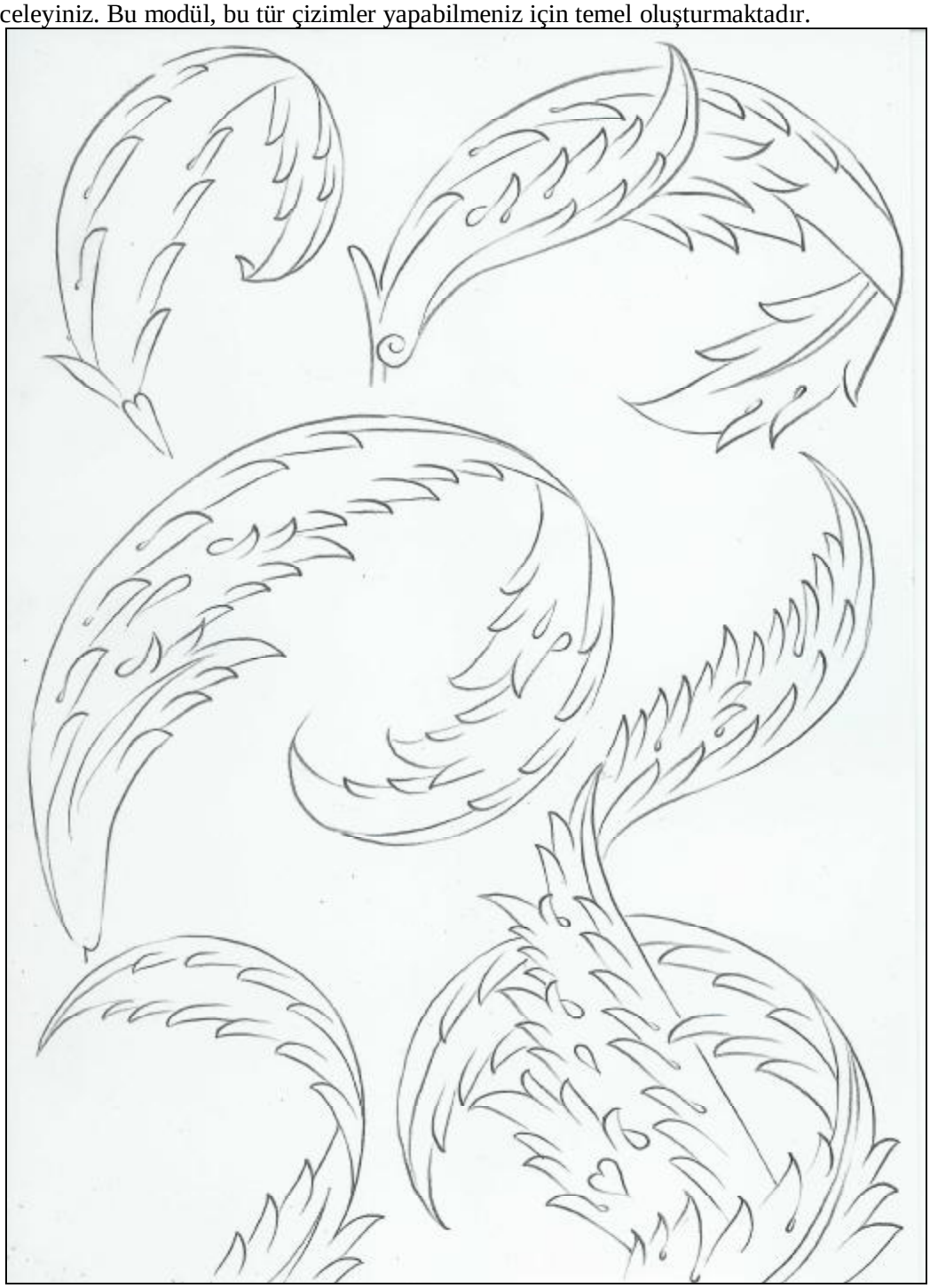

Resim 1.9 Sırttan görünüşlü yaprak motifleri

Resim 1.10 Sırttan görünüşlü yaprak motifleri

Aşağıda sırttan görünüşlü ve aynı zamanda kıvrımlı çizilmiş olan yaprak motiflerini inceleyiniz. Bu modül, bu tür çizimler yapabilmeniz için temel oluşturmaktadır.

Resim 1.11: Sırttan görünüşlü, kıvrımlı yaprak örnekleri

Aşağıda sırttan görünüşlü ve aynı zamanda hançerli çizilmiş olan yaprak motiflerini inceleyiniz. Bu modül, bu tür çizimler yapabilmeniz için temel oluşturmaktadır.

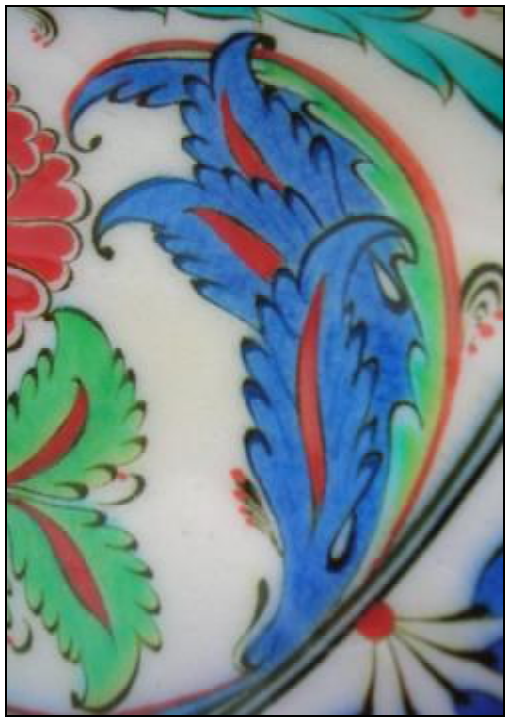
Resim 1.12

Resim 1.13

Resim 1.14

Resim 1.15

Sırttan görünüşlü, hançerli yaprak örnekleri

Resim 1.16: Sırttan görünüşlü, hançerli yaprak örnekleri

1.2. Kullanım Yerleri

Ufak tefek değişiklikler dışında genel olarak basit yaprak motifinin kullanıldığı çoğu yerde sırttan görünüşlü yaprak motifi de kullanılmaktadır.

Kullanıldığı yerler arasında özellikle kompozisyon içinde, büyük ve iri görünüşleri ile deseni

oluşturan ana motiflerden birisi olarak karşımıza çıkar. Özellikle bu tür kullanım yerlerinde Resim 1.17 ve Resim 1.20 de görüldüğü gibi ana motifler arasında, desene aynı zamanda belli bir yön ve biçim verecek şekilde görev almaktadır.

Resim 1.17: Sırttan görünüşlü yaprak motifinin ana desen içinde kullanılış biçimi

Resim 1.18: Resim 1.17 den detay, sırttan görünüşlü yaprak örneği

Resim 1.19: Resim 1.17den detay, sırttan görünüşlü yaprak örneği

Resim 1.20: Sırttan görünüşlü yaprak motifinin ana desen içinde kullanılış biçimi

Resim 1.21: Resim bir yirmiden detaylı, sırttan görünüşlü yaprak örneği

Sırttan görünüşlü yaprak motifi, bitkisel ve hayvansal motiflerin kullanıldığı bazı kompozisyonlarda farklı bir vazife yüklenerek, desenin çıkış (başlangıç) yerini oluşturmakta, desen içinde kullanılan bitkisel motifler bu yaprakların içinden çıkmaktadır. Resim 1.21 – 1.22 – 1.23 – 1.24 de sırttan görünüşlü yaprak motiflerinin, desen içinde kullanılış biçimlerinin, detay görüntülerini inceleyiniz. Bu kısımlarda bitkisel motiflerin dal-sap çıkmalarını ve kesişme noktalarını kapatarak, deseni daha zengin ve estetik göstermektedir.

Resim 1.21

Resim 1.22

Desenin çıkış (başlangıç) yerlerinde, kullanılan sırttan görünüşlü yaprak motifleri

Resim 1.23

Resim 1.24

Desenin çıkış (başlangıç) yerlerinde, kullanılan sırttan görünüşlü yaprak motifleri

Ayrıca Resim 1.25 – 1.26 – 1.27 de çeşitli örneklerle gösterildiği gibi sap çıkmalarında sırttan görünüşlü yaprak motifi bol miktarda kullanılmaktadır. Desen içinde boşlukları doldurmak, deseni zenginleştirmek, sapların kesişme noktalarını kapatmak içinde küçük ve sade görünüşlü sırttan görünüşlü yaprak motifleri kullanılır.

Resim 1.25: Sap çıkmalarında kullanılan sırttan görünüşlü yaprak örnekleri

Resim 1.26: Sap çıkmalarında kullanılan sırttan görünüşlü yaprak örnekleri

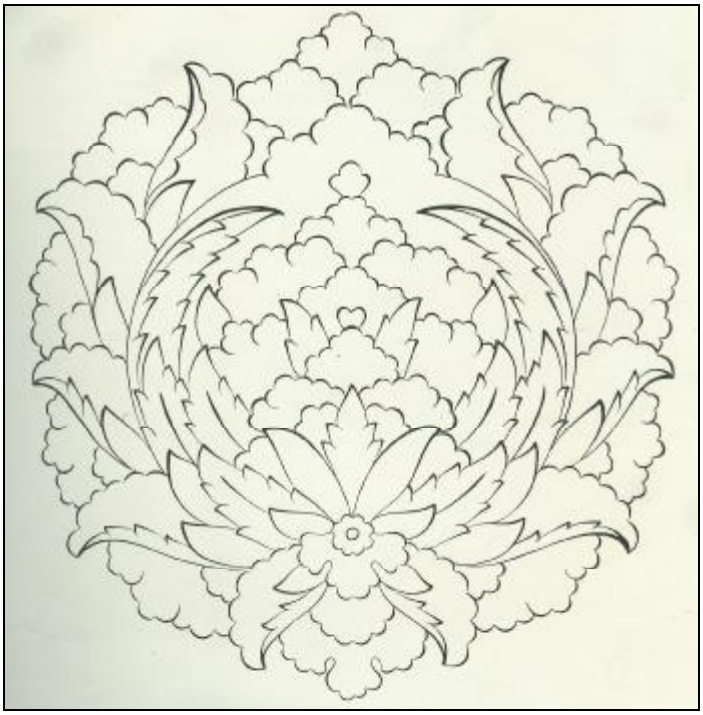
Resim 1.27: Sap çıkmalarında kullanılan sırttan görünüşlü yaprak örnekleri

Bitkisel motifler içinde yer alan kır çiçekleri grubu motiflerinin, dal eğrilerinde de sırttan görünüşlü yaprak motifi kullanılır. Sırttan görünüşlü yaprak motifi, çiçek motifinin yer aldığı dal eğrisi üzerinde (Resim 1.28) motife hareketlilik kazandırarak, daha kıvrak ve estetik görünmesini sağlar.

Resim 1.28: Lale motifinin dal eğrisinde görülen sırttan görünüşlü yaprak örneği

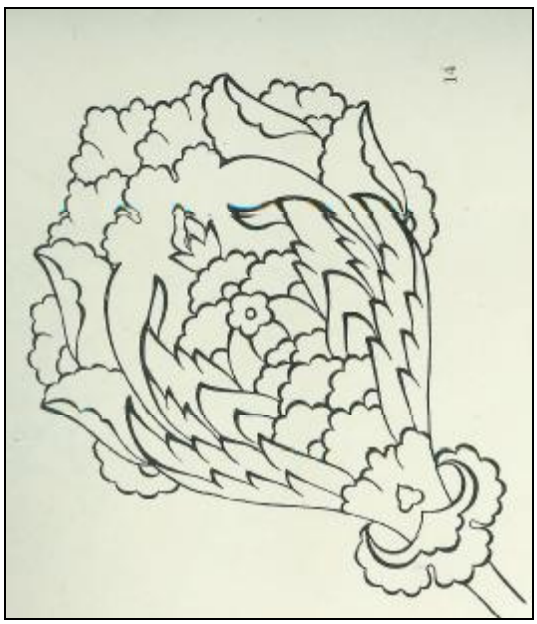
Sırttan görünüşlü yaprak motifi aynı zamanda Resim 1.29 – 1.30 – 1.31 de gösterildiği gibi hatayı grubu motiflerinin oluşturulmasında kullanılan temel motiflerdendir.

Resim 1.29

Resim 1.30

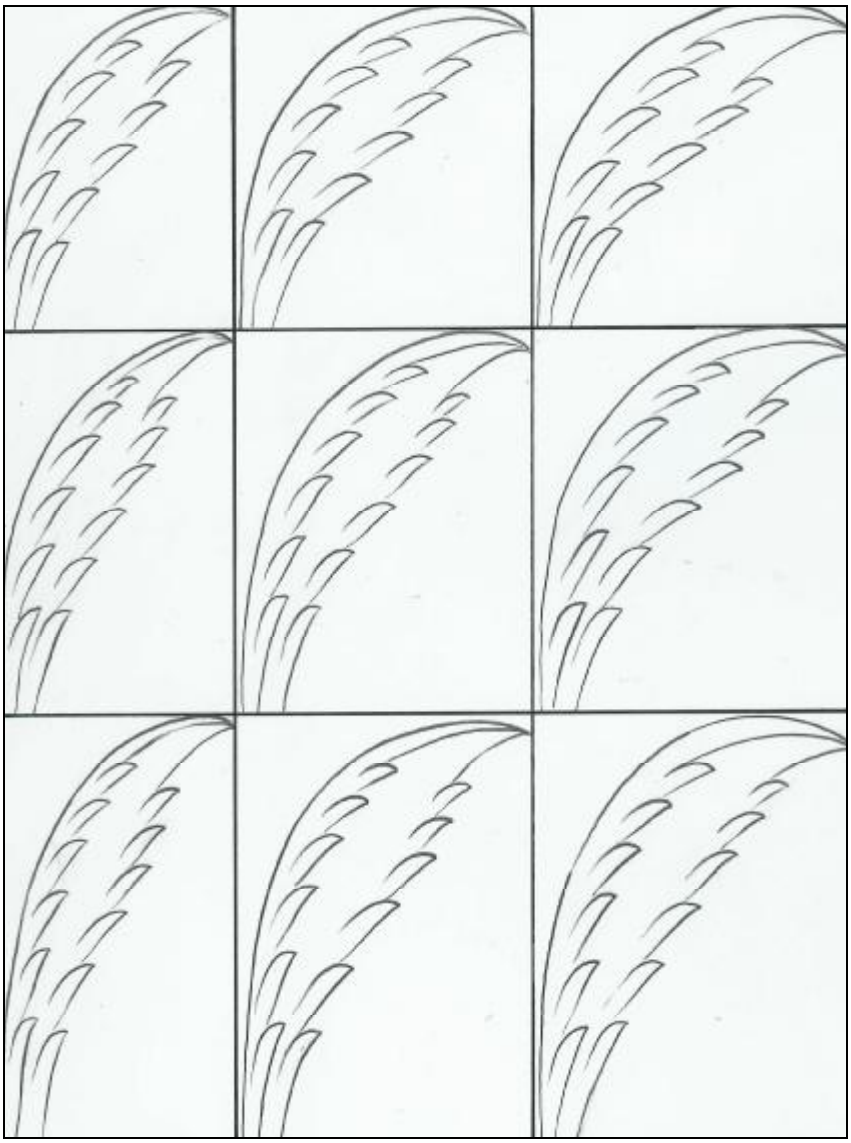

Resim 1.31

Hatayı motiflerinin oluşturulmasında kullanılan sırttan görünüşlü yaprak motifleri

1.3. Çizim Tekniği

Sağa veya sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çizmek için öncelikle çizilecek motiflerin büyüklüğünü belirlemek gerekir. İlk çalışmalarda çizimler bir ölçü içinde yapılarak gerekli pratik kazanılmalıdır. Uygulama faaliyetlerinde yapılacak çizim çalışmaları bu şekilde belli ölçüler içinde olacaktır. Çizimde ustalaşmış kişinin geometrik bir ölçüye ihtiyacı yoktur. Burada önemli olan Resim 1.32 de görüldüğü gibi her ölçü içine sırttan görünüşlü yaprak motifini çizebilmektir. İleriki uygulamalarda kullanım yeri ve amacına uygun olarak gerekli büyüklüklerde sırttan görünüşlü yaprak motifini çizebilmek çok önemlidir.

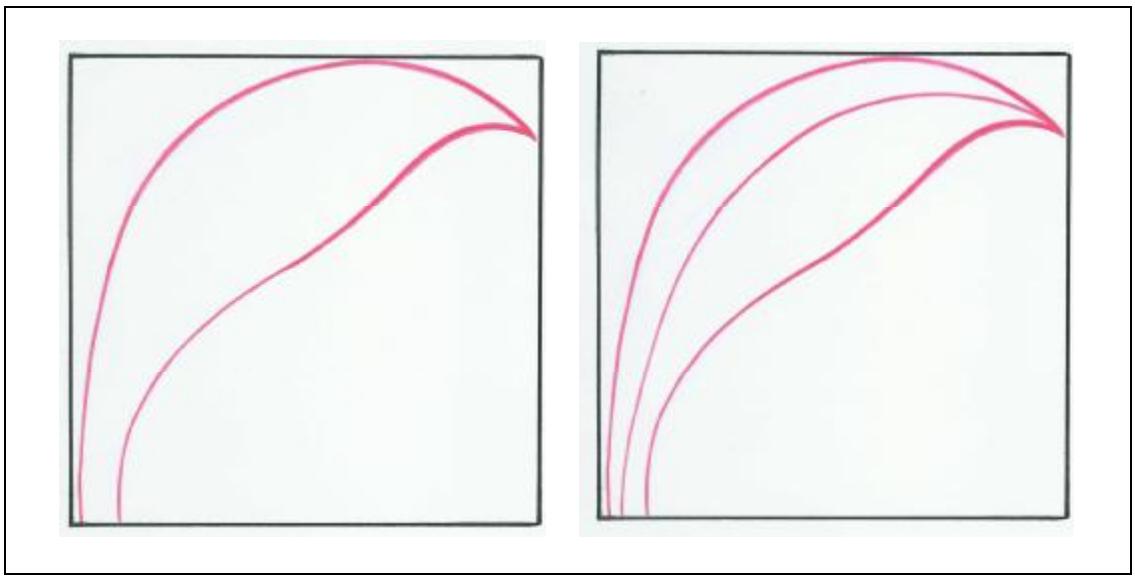

Resim 1.32 Farklı ölçülerde çizilmiş sırttan görünüşlü yaprak motifleri

Sırttan görünüşlü yaprak motifinin çizim tekniğini; sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifi üzerinde kısaca aşağıda anlatılmıştır. Sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin çizimi de aynı şekilde, sadece yaprağın yönü değiştirilerek yapılır.

Ø Sırttan görünüşlü yaprak motifinin kanaviçesini çizmek

Yaprak motifleri şekil bakımından birbirinden farklı gibi görünse de bütün yaprak motiflerinin çıkış kaynağını ve temelini basit yaprak motifi oluşturur. Hangi çeşit yaprak çizilecek olursa olsun (sırttan görünüşlü yaprak motifinde olduğu gibi) çizime öncelikle basit yaprak kanaviçesini çizmekle başlanır. Resim 1.33 A- da olduğu gibi sağa bakan basit yaprak motifinin sırt ve karın kısmı hafif bir çizgi ile çizilir. Bu motif, sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin çizimin de kanaviçe vazifesi görecektir. Sırt ve karın kısmı temize çekilerek hatalar düzeltilir. Burada unutmamalıdır ki kanaviçedeki herhangi bir bozukluk veya hata sırttan görünüşlü yaprak motifinin de hatalı olmasına sebep olacaktır.
Daha sonra Resim 1.33 B- de görüldüğü gibi kanaviçe üzerinde, sırt ve karın genişliğinin ortalama üçte birini oluşturacak şekilde, yaprağın sırt kısmına paralel bir yardımcı çizgi çizilir. Bu çizgi sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin, sırt genişliğini belirleyecektir.

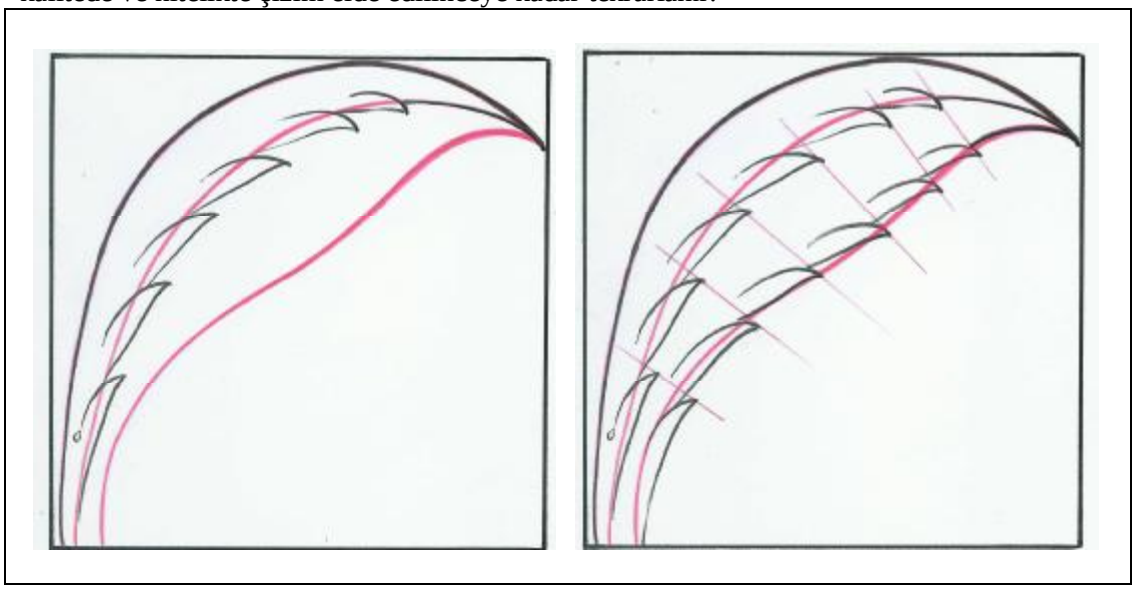
-A- **-B-**

Resim 1.33 Sırttan görünüşlü yaprak motifinin kanaviçesi

Ø Sırttan görünüşlü yaprak motifinin tırnaklarını çizmek

Yaprak motifi, tırnaklanmaya başlamadan önce, motifin sırt kenar kısmı kanaviçe üzerinden çizilerek netleştirilir. Daha sonra Resim 1.34 A- da görüldüğü gibi ortadaki yardımcı çizgi üzerinde, tekniğine uygun tırnaklar yerleştirilerek çizilir. Böylece sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sırt genişliği oluşturulur. Çizim temize çekilerek hatalar düzeltilir. Kanaviçe üzerinde yaprağımızın diğer kenarını oluşturacak çizgi üzerinde, Resim 1.34 B- de olduğu gibi tekniğine uygun tırnaklar yerleştirilerek çizilir. Çizimde görülen

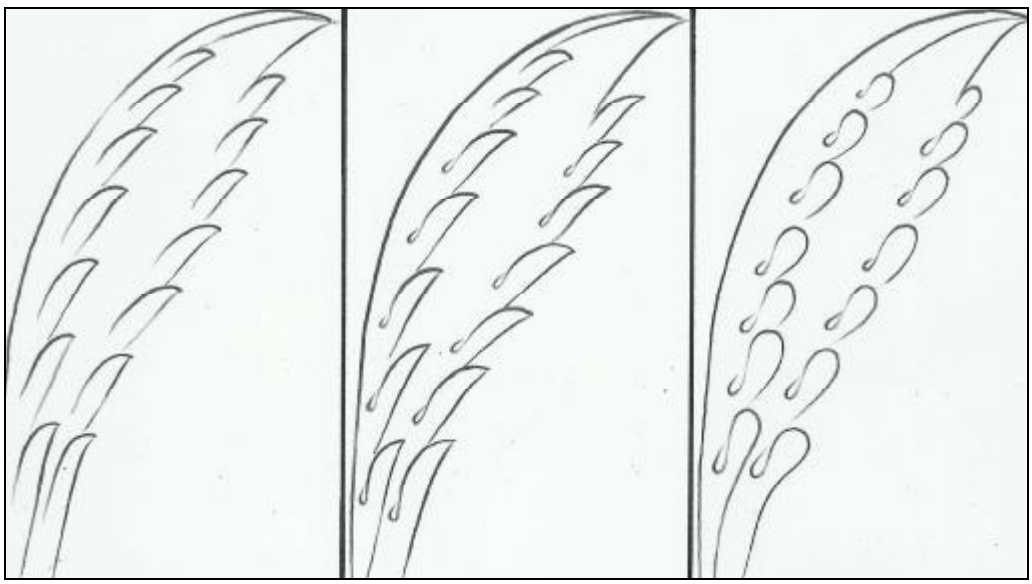
hataların düzeltilmesi için bu aşamada motif temize çekilir. Temize çekme işlemi istenilen kalitede ve nitelikte çizim elde edilinceye kadar tekrarlanır.

-A- **-B-**

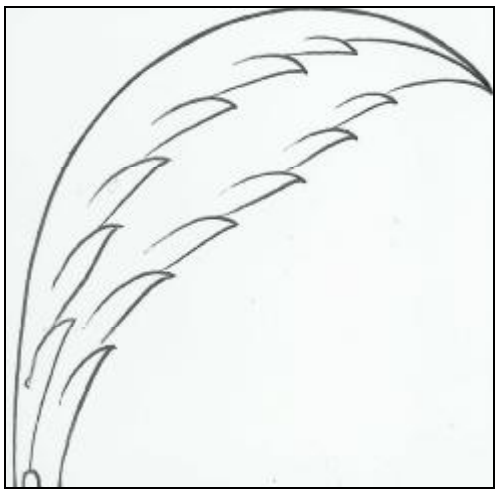
Resim 1.34: Sırttan görünüşlü yaprak motifinin tırnaklanması

İznik klasikleri, çeşitli çini eserleri ve bu modül içinde kullanılan çeşitli örneklerde, sırttan görünüşlü yaprak motiflerinin, tırnak yapılarında bazı farklılıklar göze çarpar. Buna sebep, desen içindeki kullanım yeri ve biçimidir. Daha sonraki desen çalışmalarınızda Resim 1.35 de görüldüğü gibi farklı tırnak yapılarını kullanabilirsiniz.

Resim 1.35 Sırttan görünüşlü yaprak motiflerinde kullanılan farklı tırnak yapıları

Sırttan görünüşlü yaprak motifin de yaprak boydan boya içine doğru kıvrık olduğundan dolayı çoğu örnekte yaprakların damarları görülmez. Yaprak motifine en son sap kısmı çizilerek, Resim 1.36 de görüldüğü gibi en son hali verilir.

Resim 1.36: Sırttan görünüşlü yaprak motifi

Sırttan görünüşlü yaprak motifinin çizim tekniğinin çok iyi kavranması ve el melekesi haline gelmesi için bol, bol çizim yapılması gerekir. Belli bir el alışkanlığı ve el melekesi kazandıktan sonra incelip kalınlaşan nüanslı çizgilerle çizilirse yaprak motifine kıvrak görünüş ve hareket katılmış olur.

UYGULAMA FAALİYETİ-1

SAĞA BAKAN SIRTTAN GÖRÜNÜŞLÜ YAPRAK ÇİZİMİ

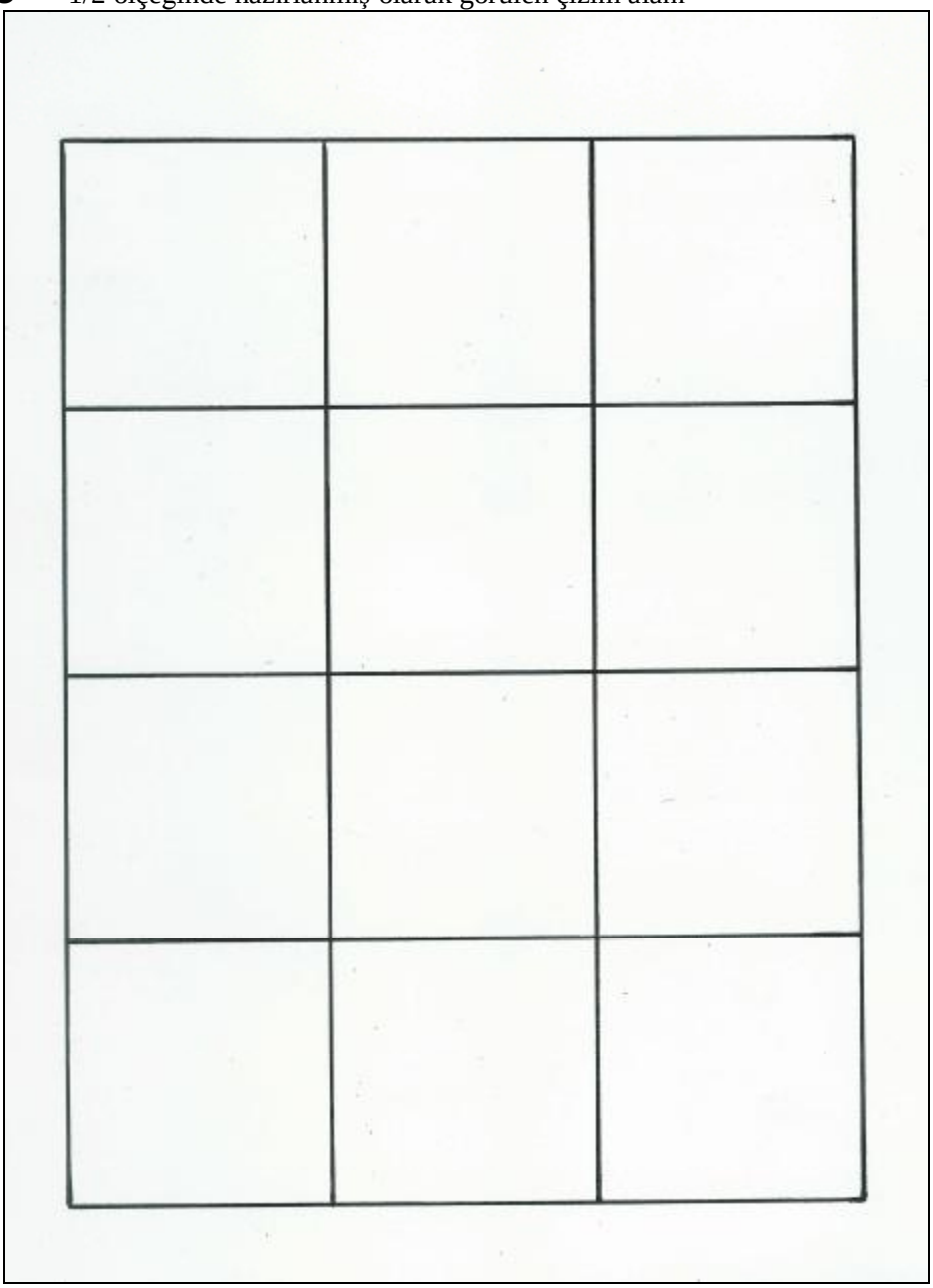
*** Kullanılacak Araç ve Gereçler**

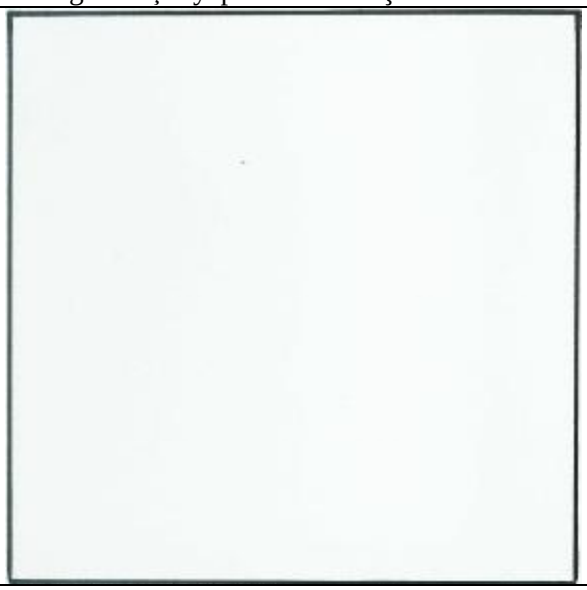
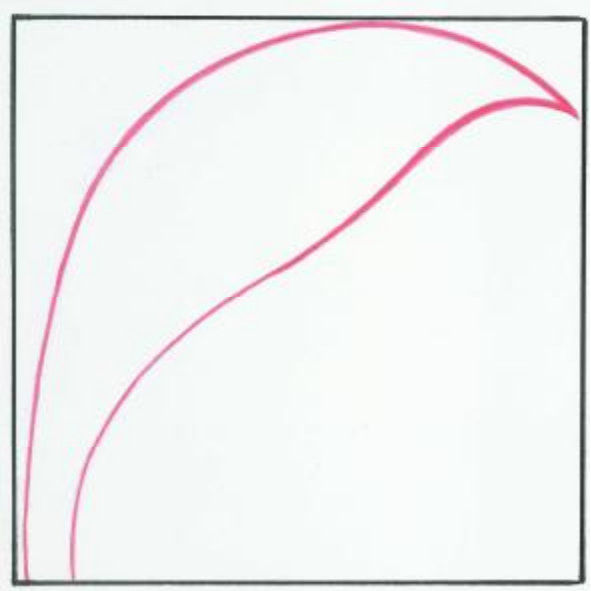
Parşömen kâğıdı
Beyaz resim kâğıdı
0,5 kalem
2B kalem ucu
Gönye
Cetvel

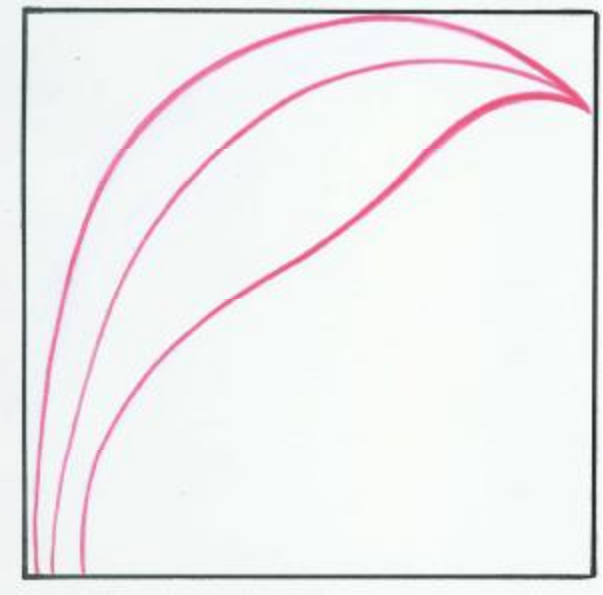
İşlem Basamakları

- Parşömen kâğıdını 350x250mm ölçülerinde kesiniz.
- Kâğıdınızın üstten 40mm, sağ kenarından ve sol kenarından 20 mm, alttan 30mm boşluk bırakarak kenar antet çizgisini çiziniz.
- Aşağıda 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1 ölçeğinde Çizerek 70x70 mm ölçülerinde karelere bölünüz.
- **Aşağıda görülen 70x70 mm lik çizim alanına işlem sırasını takip ederek, sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini çiziniz**

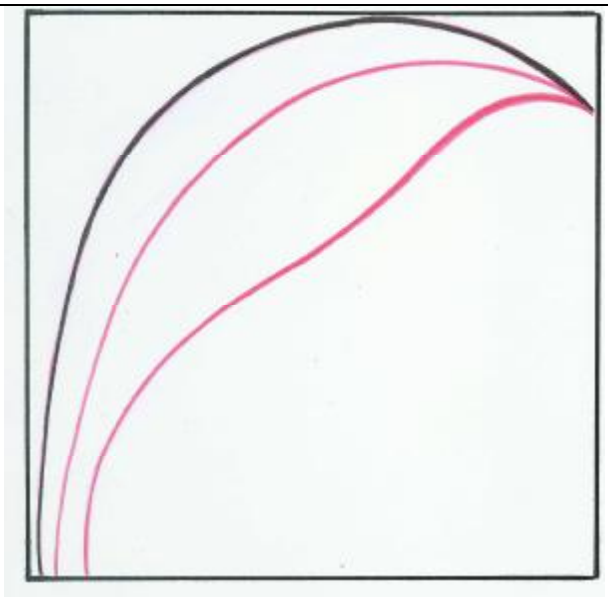
Ø 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanı

Ø	Aşağıda görülen 70x70 mm lik çizim alanına işlem sırasını takip ederek, sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini çizeceksiniz.
	
Ø	Aşağıdaki gösterildiği gibi sağa bakan basit yaprak motifinin sırt ve karın kısmını hafif bir çizgi ile çiziniz. Bu motif, sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin çizimin de kanaviçe vazifesi görecektir. Sırt ve karın kısmını temize çekerek hatalarınızı düzeltiniz.
	
Ø	Kanaviçe üzerinde, sırt ve karın genişliğinin ortalama üçte birini oluşturacak şekilde, yaprağın sırt kısmına paralel bir yardımcı çizgi çiziniz. Bu çizgi sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin, sırt genişliğini belirleyecektir.

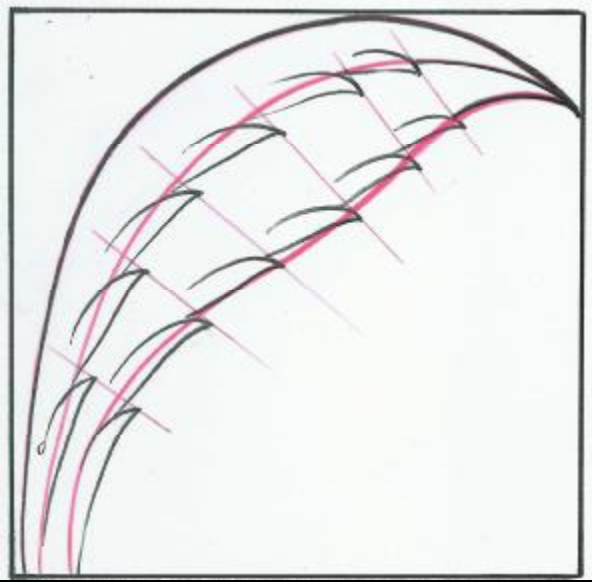
Ø Sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin, sırt genişliğini oluşturacak ilk kısmını kanaviçe üzerinde çiziniz. Çiziminizi temize çekerek hatalarınızı düzeltin.

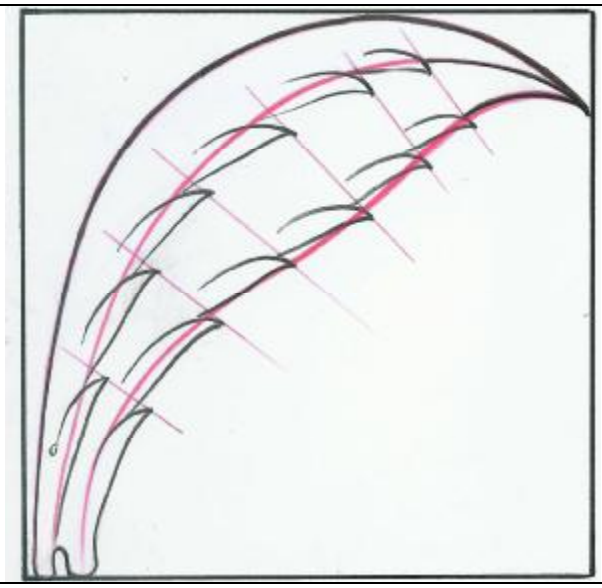
Ø Ortadaki yardımcı çizgi üzerinde, tekniğine uygun tırnakları çizerek sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sırt genişliğini oluşturunuz. Çiziminizi temize çekerek hatalarınızı düzeltin.

Ø Kanaviçe üzerinde yaprağımızın diğer kenarını oluşturacak çizgi üzerinde, tekniğine uygun tırnakları yerleştirerek çiziniz.

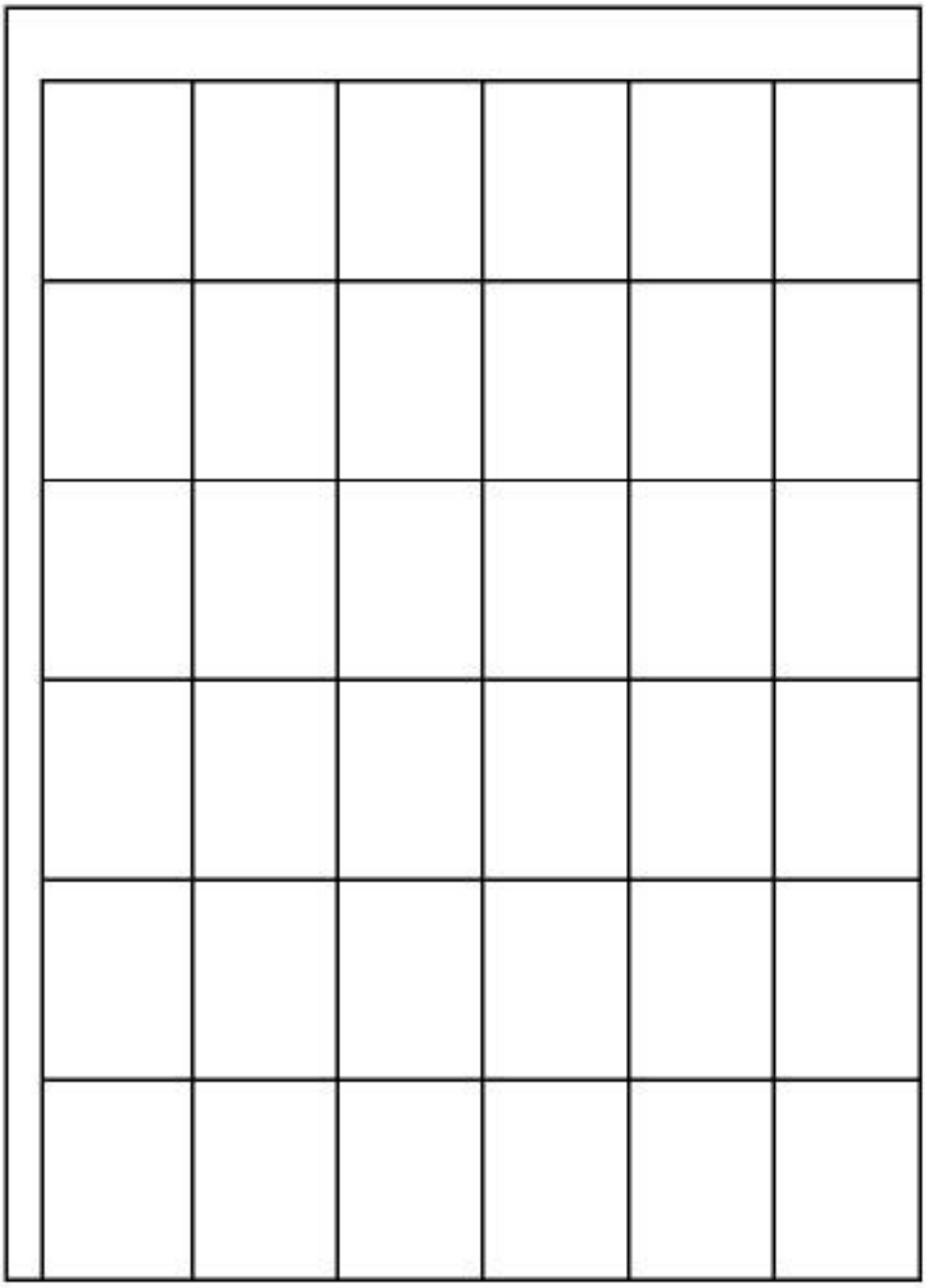
Ø Sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sap kısmını çiziniz.

- Ø Sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini yeteri kadar temize çekerek motife en son şeklini veriniz.
- Ø 70x70 mm ölçülerindeki diğer kutulara da, aynı sırayı takip ederek sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini çiziniz.
- Ø İlk çalışma kâğıdınıza, sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çizerek tamamladınız. Aşağıda verilen ölçülerde yeni bir kâğıt hazırlayarak, çalışmanızı tekrar ediniz.

- Ø Aşağıda ½ ölçekli çizimi verilmiş olan çizim alanınızı parşömen kâğıdına 1/1 ölçeğinde çizerek 40x55mm ölçülerinde dikdörtgenlere bölünüz.(kağıdınızın üstünden 20mm, sol kenarından 10mm boşluk bırakınız)
- Ø Hazırladığınız alana sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çiziniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

SOLA BAKAN SIRTTAN GÖRÜNÜŞLÜ YAPRAK ÇİZİMİ

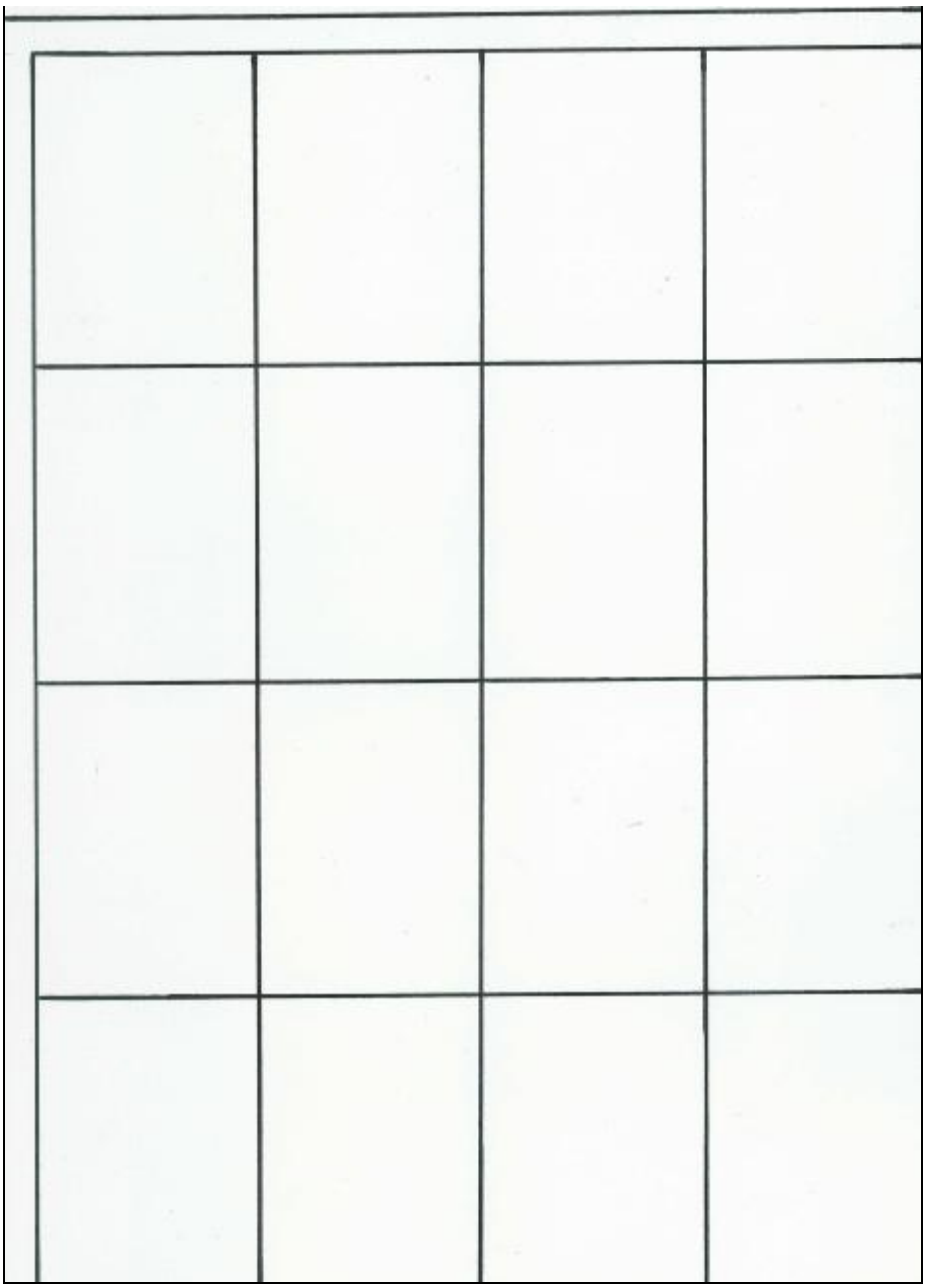
*** Kullanılacak Araç ve Gereçler**

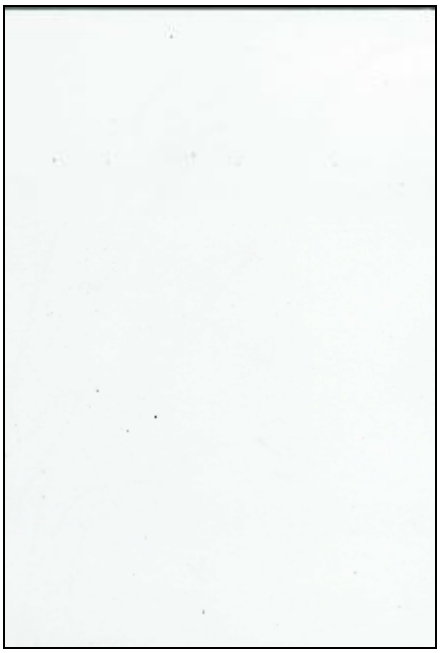
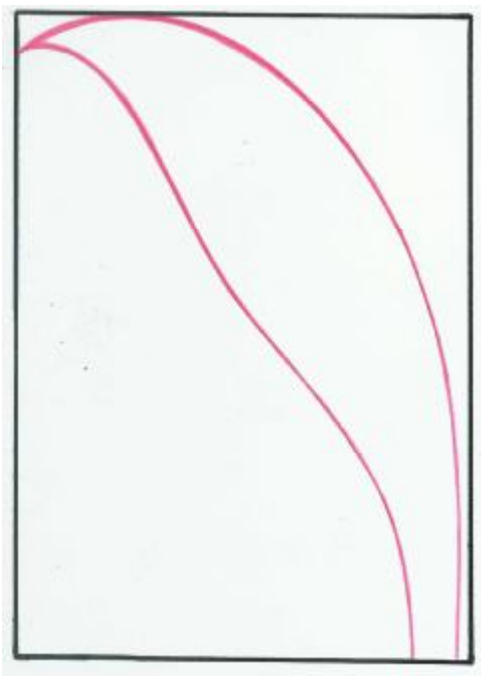
Parşömen kâğıdı
Beyaz resim kâğıdı
0,5 kalem
2B kalem ucu
Gönye
Cetvel

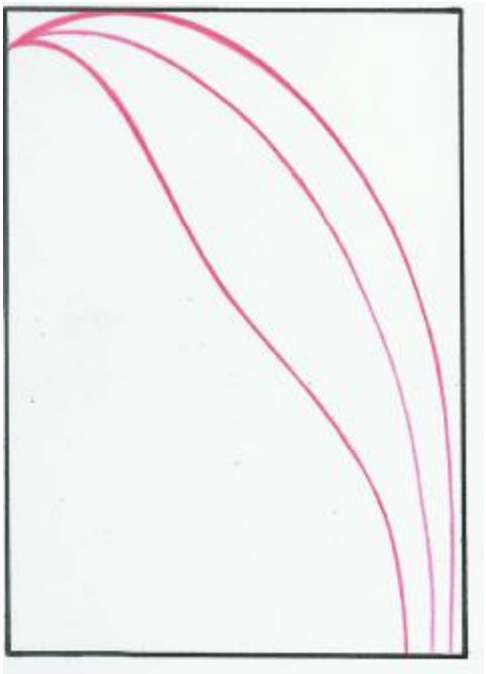
İşlem Basamakları

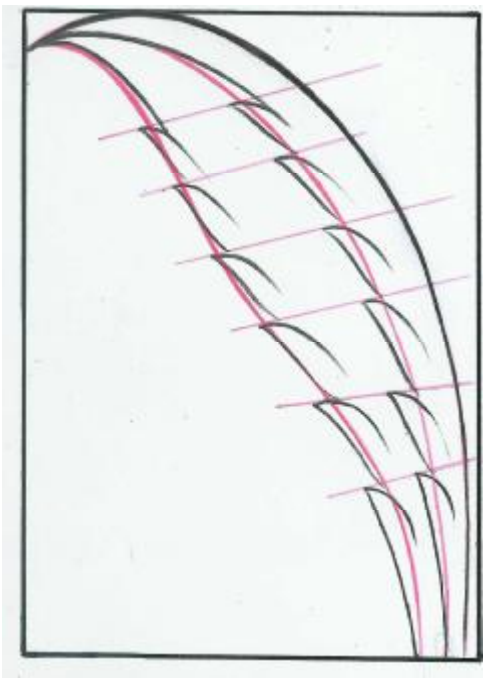
- Parşömen kâğıdını 350x250mm ölçülerinde kesiniz.
- Kâğıdınızın üstten ve sol kenarından 10 mm, alttan ve sağ kenarından boşluk kalmayacak şekilde kenar antet çizgisini çiziniz.
- Aşağıda 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1 ölçeğinde çizerek 60x85 mm ölçülerinde dikdörtgenlere bölünüz.
- **Aşağıda görülen 60x85 mm lik çizim alanına işlem sırasını takip ederek, sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini çiziniz**

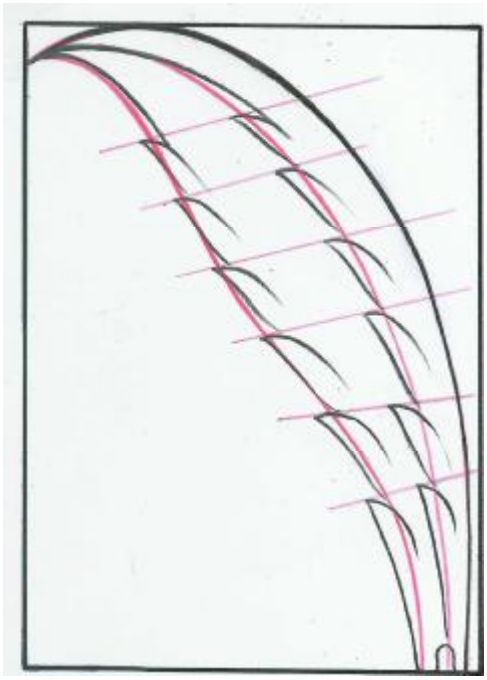
Ø 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanı

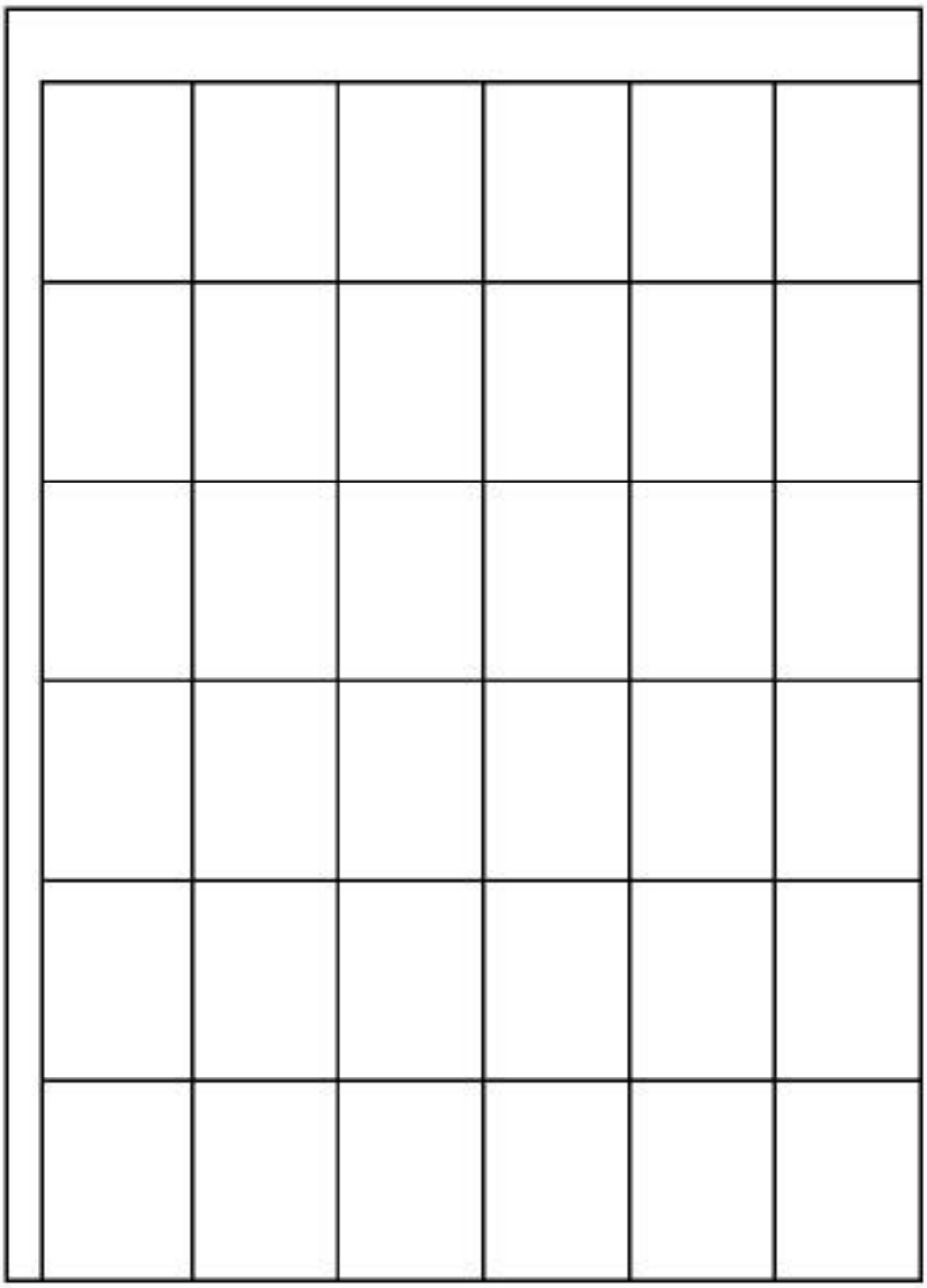
Ø Yanda görülen 60x85 mm lik çizim alanına işlem sırasını takip ederek, sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini çizeceksiniz	
Ø Yanda gösterildiği gibi sola bakan basit yaprak motifinin sırt ve karın kısmını hafif bir çizgi ile çiziniz. Bu motif, sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin çizimin de kanaviçe vazifesi görecektir. Sırt ve karın kısmını temize çekerek hatalarınızı düzeltiniz.	

Ø Kanaviçe üzerinde, sırt ve karın genişliğinin ortalama üçte birini oluşturacak şekilde, yaprağın sırt kısmına paralel bir yardımcı çizgi çiziniz. Bu çizgi sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin, sırt genişliğini belirleyecektir.	
Ø Sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin, sırt genişliğini oluşturacak ilk kısmını kanaviçe üzerinde çiziniz. Çiziminizi temize çekerek hatalarınızı düzeltin.	

Ø Ortadaki yardımcı çizgi üzerinde, tekniğine uygun tırnakları çizerek sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sırt genişliğini oluşturunuz. Çiziminizi temize çekerek hatalarınızı düzeltin.	
Ø Kanaviçe üzerinde yaprağımızın diğer kenarını oluşturacak çizgi üzerinde, tekniğine uygun tırnakları yerleştirerek çiziniz.	

Ø Sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sap kısmını çiziniz.	
Ø Sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini yeteri kadar temize çekerek motife en son şeklini veriniz. Ø 60x85 mm ölçülerindeki diğer kutulara da, aynı sırayı takip ederek sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini çiziniz. Ø **60x85 mm ölçülerinde hazırlanmış ilk çalışma** kâğıdınıza**, sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini çizerek tamamladıysanız, aşağıda verilen ölçülerde yeni bir kâğıt hazırlayıp işlem sırasına uygun olarak çalışmanızı tekrar ediniz.**	

- **Aşağıda ½ ölçekli çizimi verilmiş olan çizim alanınızı parşömen kâğıdına 1/1 ölçeğinde çizerek 40x55mm ölçülerinde dikdörtgenlere bölünüz.(kağıdınızın üstünden 20mm, sol kenarından 10mm boşluk bırakınız)**
- **Hazırladığınız alana sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çiziniz.**

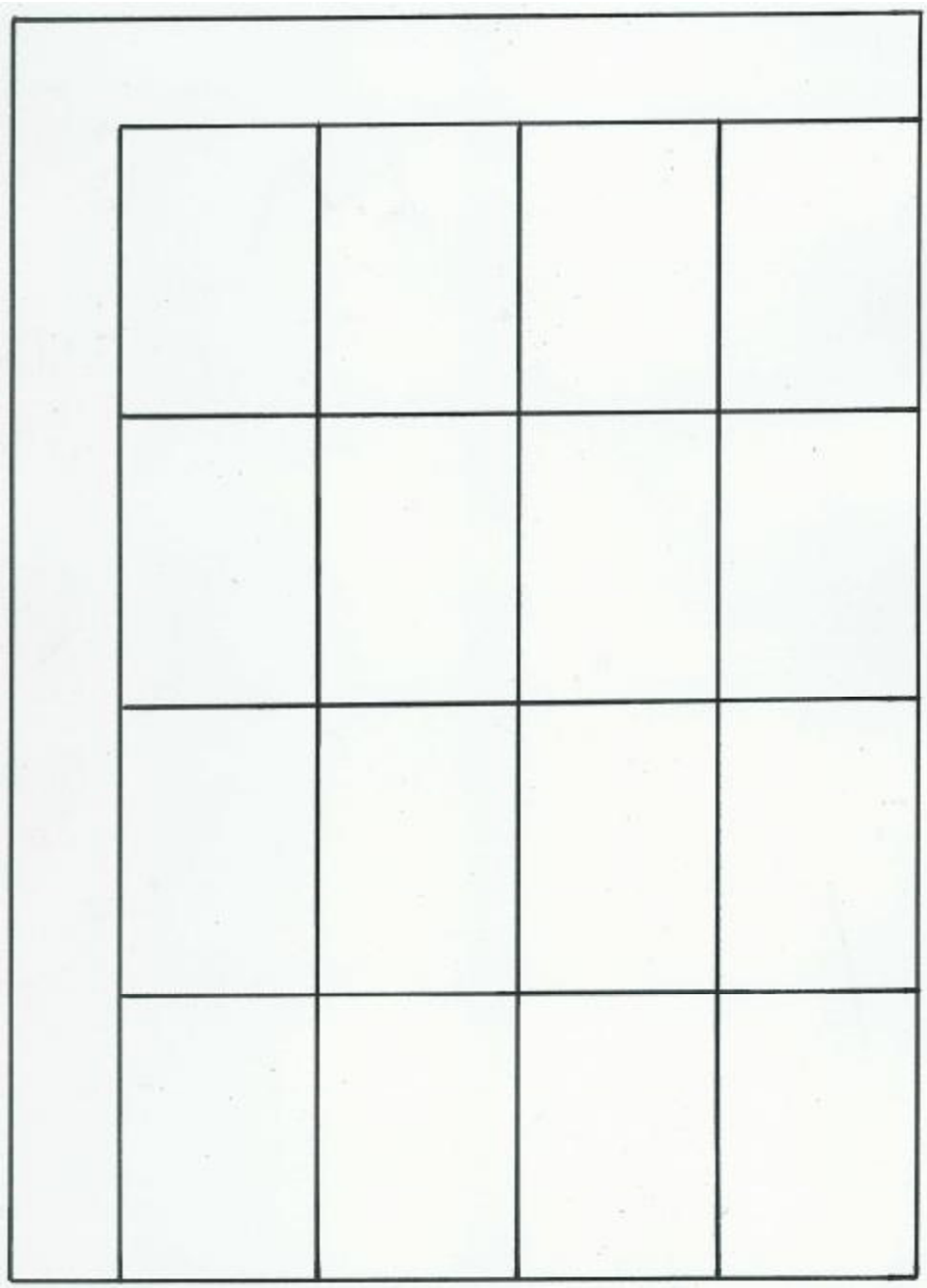
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

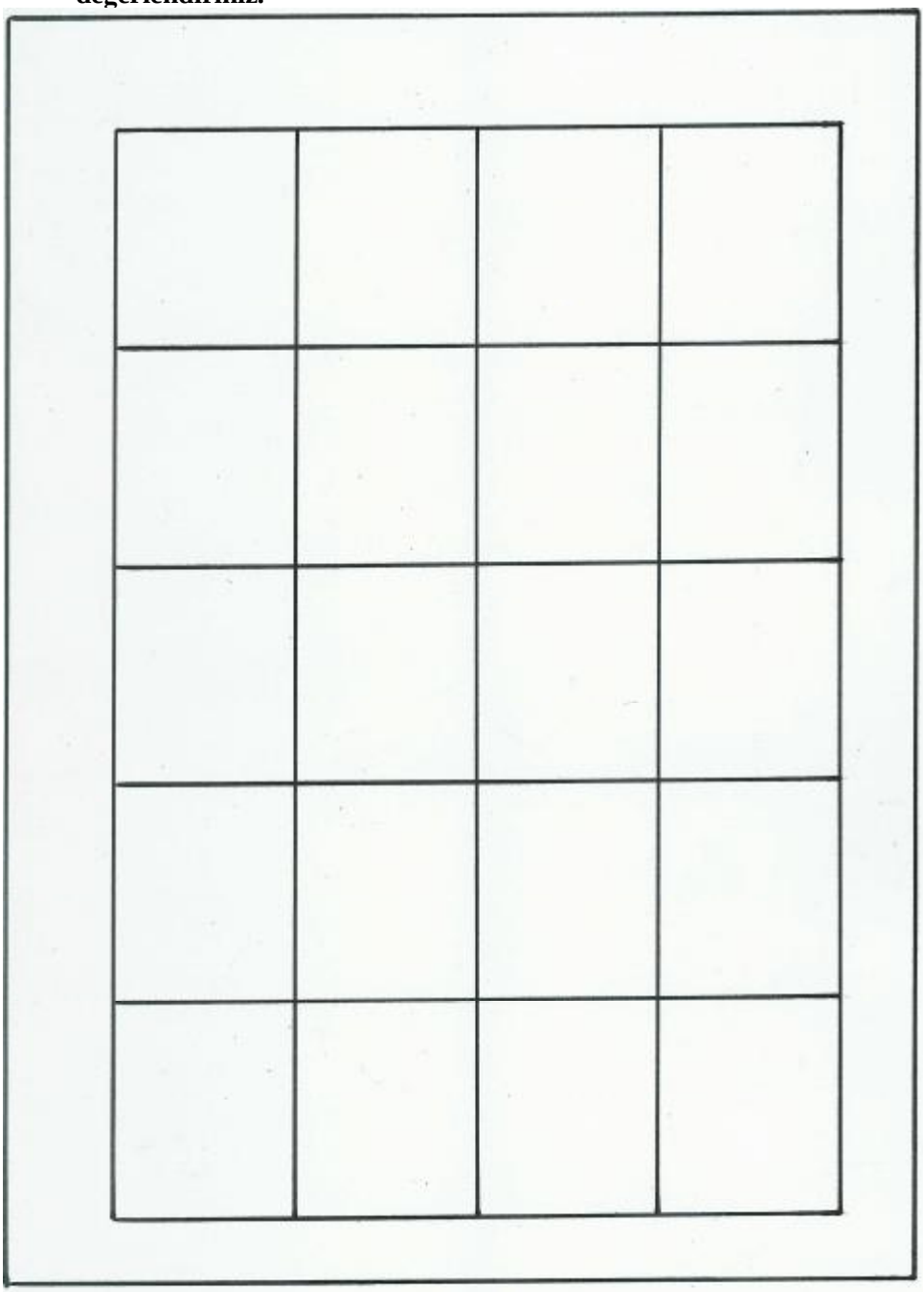
Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda;

- 350x250mm ölçülerinde iki adet parşömen kâğıdı kesiniz.
- İlk kağıdınıza aşağıda ½ ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1ölçeğinde çizerek 55x80 mm lik dikdörtgenlere bölünüz.(Kenar antet çizgileri için üstten ve sol kenardan 30 mm boşluk bırakın. Sağ kenardan ve alttan boşluk kalmayacak.)
- İkinci kağıdınıza aşağıda ½ ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1ölçeğinde çizerek 50x60 mm lik dikdörtgenlere bölünüz.(Kenar antet çizgileri için üstten ve sol kenardan 30 mm, sağ kenardan ve alttan 20 mm boşluk bırakın.)
- **Hazırlamış olduğunuz bu iki çizim kâğıdının, her birinin yarısına sağa bakan, diğer yarısına ise sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini tekniğine uygunolarak çiziniz.**

- **½ ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1ölçeğinde çizerek 55x80 mm lik dikdörtgenlere bölünüz Kâğıdınızın yarısına sağa bakan, diğer yarısına ise sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çiziniz. Yaptığınız bu uygulamaları aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.**

Ø **½ ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1ölçeğinde çizerek 50x60 mm lik dikdörtgenlere bölünüz. Kağıdınızın yarısına sağa bakan, diğer yarısına ise sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çiziniz. Yaptığınız bu uygulamaları aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.**

(Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri EVET VE HAYIR kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1.	Parşömen kâğıtlarınızı uygun ölçülerde keserek, başlık çizgilerini çizdiniz mi?		
2.	Birinci kâğıdınıza 55x80 mm ölçülerinde dikdörtgenler çizdiniz mi?		
3.	İkinci kâğıdınıza 50x60 mm ölçülerinde dikdörtgenler çizdiniz mi?		
4.	55x80 mm ölçü içinde, sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin kanaviçesini çizdiniz mi?		
5.	55x80 mm ölçü içinde, kanaviçe üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek çizdiniz mi?		
6.	55x80 mm ölçü içinde sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sap kısmını çizdiniz mi?		
7.	55x80 mm ölçü içinde sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
8.	Birinci kâğıdınız üzerinde bulunan 55x80 mm ölçüsündeki dikdörtgenlerin yarısına kadar yukarıdaki sıra ile sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çizerek tamamladınız mı?		
9.	55x80 mm ölçü içinde, sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin kanaviçesini çizdiniz mi?		
10.	55x80 mm ölçü içinde, kanaviçe üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek çizdiniz mi?		
11.	55x80 mm ölçü içinde sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sap kısmını çizdiniz mi?		
12.	55x80 mm ölçü içinde sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
13.	Birinci kâğıdınız üzerinde bulunan 55x80 mm ölçüsündeki dikdörtgenlerin diğer yarısına da yukarıdaki sıra ile sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çizerek tamamladınız mı?		
14.	İkinci kâğıtta bulunan 50x60 mm ölçüsündeki dikdörtgenlerin yarısına yukarıdaki sırası ile sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifi çizdiniz mi?		
15.	İkinci kâğıtta bulunan 50x60 mm ölçüsündeki dikdörtgenlerin diğer yarısına yukarıdaki sırası ile sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motifi çizdiniz mi?		
16.	Çizdiğiniz tüm ölçüler içerisinde sırttan görünüşlü yaprak formunu muhafaza ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda **“ HAYIR ”** şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı **“ EVET ”** ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–2

AMAÇ

Gerekli ortam sağlandığında; Kıvrımlı yaprak motiflerini, değişik ölçülerde, motiflerin aslını bozmadan, estetik bir üslupla, tekniğine uygun çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çeşitli kaynaklardan kıvrımlı yaprak çeşitlerini araştırarak, aralarındaki farklılıkları inceleyiniz.
- Çeşitli kaynaklardan kıvrımlı yaprak motiflerinin kullanım yerlerini araştırarak, örnek çizimler yapınız. Bu konuda elde ettiğiniz bilgileri ve örnek çizimleri rapor haline getirerek sınıfa sununuz.

2. KIVRIMLI YAPRAK MOTİFİ

2.1. Tanımı

Biyolojik yapısı nedeni ile mühim vazifeler yüklenmiş olan yaprak motifi, aynen doğada olduğu gibi şekil bakımından pek çok farklılıklar gösterir demiştik. Buna paralel olarak, yaprak motiflerinin 16. yüzyıl çini sanatında, stilize edilmiş çok çeşitli örneklerini görmekteyiz. Bu örnekler arasında en fazla dikkat çeken ve önem kazanan, saz yapraklar grubudur. 16. yüzyıl çinilerinde kullanılan saz yapraklar incelendiğinde, kıvrımlı yaprak motiflerinin de bu grup içinde olduğunu görmekteyiz. Kıvrımlı yaprak motiflerinin sadece çini sanatında değil, Osmanlı süsleme sanatının son dönemlerine kadar bütün bezeme alanlarında uygulandığı görülür.

Çini sanatında kullanılan kıvrımlı yaprak motifini kısaca; belli bir yönde dönüş yaparak ve eğrilip bükülerek kıvrılmış basit yaprak motifinin, stilize edilerek çizilmesi şeklinde tanımlayabiliriz

Çini sanatında kullanılan kıvrımlı yaprak motifleri incelendiğinde, kendi içinde çok zengin bir yapıya ve birbirinden farklıymış gibi görünen birçok şekle sahip olduğu anlaşılır. Kıvrımlı yaprak motifinin en sade ve yalın şekli Resim 2,1- 2,2 de görüldüğü gibi detayları atılıp, belli başlı esas çizgileri korunarak çizilmiş halidir.

Resim 2.1

Resim 2.2

En sade hali ile kullanılmış kıvrımlı yaprak motifleri

Kıvrımlı yaprak motifleri, kompozisyon içinde aldığı vazife ve kullanım yerlerine göre kimi zaman Resim 2,3 de görüldüğü gibi oldukça detaylı işlenmiş, kimi zamanda Resim 2.4 de görüldüğü gibi kompozisyon içinde ana motifleri oluşturacak şekillerde, kıvrak ve estetik hareketlerle birkaç kez kıvrılmış, çok zarif ve hareketli yapraklar olarak karşımıza çıkar.

Resim 2.3: Detaylı işlenmiş kıvrımlı yaprak motifleri

Resim 2.4: Detaylı işlenmiş kıvrımlı yaprak motifleri

2.2. Kullanım Yerleri

Kullanıldığı yerler arasında özellikle kompozisyon içinde, büyük ve iri görünüşleri ile deseni oluşturan ana motiflerden birisi olarak karşımıza çıkar. Bu şekilde iri ve gösterişli çizimleri ile Resim 2.5 de olduğu gibi desen içinde göz doldurur. Kıvrımlı yaprak motifleri, özellikle bu tür kullanım yerlerinde ana motifler arasında, desene aynı zamanda belli bir yön ve biçim verecek şekilde görev almaktadır.

Resim 2.5 Kıvrımlı yaprak motifinin ana desen içinde kullanılış biçimi

Kıvrımlı yaprak motifi, bitkisel ve hayvansal motiflerin kullanıldığı bazı kompozisyonlarda, desenin çıkış yerini oluşturan küme yaprak motifleri arasında kullanılır. Resim 2,6 ve 2,7 de kıvrımlı yaprakların en sade ve yalın halleri ile küme yapraklar arasında kullanılış biçimleri yer almaktadır

Resim 2.6

Resim 2.7

Kıvrımlı yaprakların küme yapraklar arasında en sade halleri ile kullanılış örnekleri

Resim 2,8 ve 2,9 de kıvrımlı yapraklar, desenin çıkış yerini oluşturan küme yaprak motifleri arasında, daha detaylı çizilerek işlenmiş biçimleri ile yer almaktadır

Resim 2.8

Resim 2.9

Kıvrımlı yaprakların küme yapraklar arasında kullanılış örnekleri

Resim 2.10 daki örnek üzerinde birbirinden farklı kullanılmış olan kıvrımlı yaprak motifleri dikkat çeker. Bu örnekte kıvrımlı yapraklar, desenin çıkış yerini oluşturan küme yapraklar arasında en sade hali ile görülürken, yine küme yapraklar arasından çıkıp yükselerek daha detaylı işlenmiş biçimleri ile de yer almaktadırlar. Küme yapraklar arasından çıkıp yükselerek, deseni zenginleştiren ana motifler arasında önemli rol aldıkları görülmektedir.

Resim 2.10 Aynı örnek üzerinde görülen farklı kıvrımlı yaprak çeşitleri

Kıvrımlı yaprak motifleri en gelişmiş biçimleri ile kompozisyon içinde ana motifleri oluşturacak şekillerde, kıvrak ve estetik hareketlerle birkaç kez kıvrılmış, çok zarif ve hareketli yapraklar olarak görürüz. İznik klasikleri incelendiğinde bu tür gelişmiş kıvrımlı yaprakların yoğun ve bir arada kullanıldığı çeşitli desenler dikkati çeker. Resim 2.11 ve 2.12 de görüldüğü gibi hareketli ve kıvrak görünüşleri ile deseni zenginleştirirler.

Resim 2.11

Resim 2.12

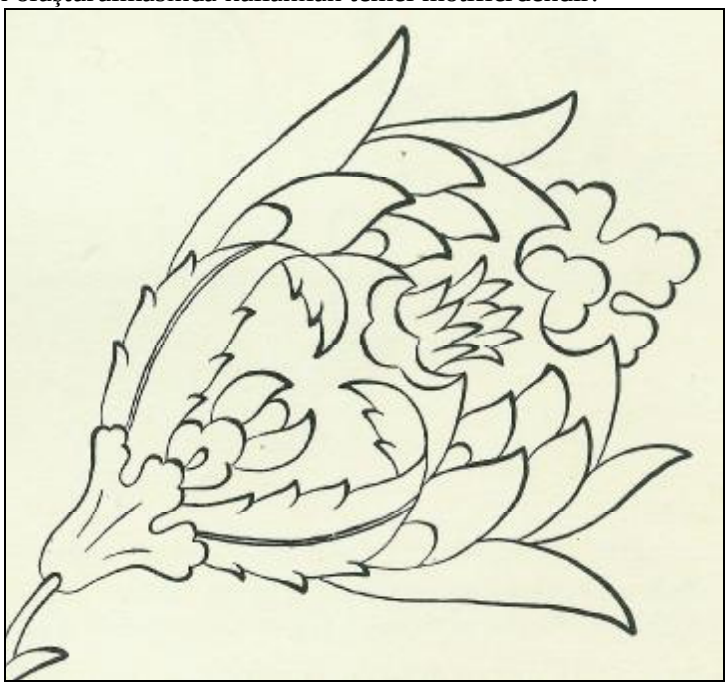
Hareketli ve kıvrak görünüşlü kıvrımlı yaprak motifi

Ayrıca Resim 2.13 de bir kenar bordüründe, sırttan görünüşlü kıvrımlı yaprak motifinde görüldüğü gibi sap uçlarında ve çıkmalarında kıvrımlı yaprak motifleri kullanılmaktadır. Gene desen içinde boşlukları doldurmak, deseni zenginleştirmek, sapların kesişme noktalarını kapatmak içinde küçük ve sade görünüşlü kıvrımlı yaprak motifleri kullanılır.

Resim 2.13 Sap çıkmalarında kullanılmış kıvrımlı yaprak motifi

Kıvrımlı yaprak motifleri aynı zamanda Resim 2.14 ve 2.15 de gösterildiği gibi hatayı grubu motiflerinin oluşturulmasında kullanılan temel motiflerdendir.

Resim 2.14

Resim 2.15

Hatayi motiflerinin oluşturulmasında kullanılan kıvrımlı yaprak motifleri

2.3. Çizim Tekniği

Bütün kıvrımlı yaprak motifleri genel olarak incelendiğinde aralarındaki farklılıkların, kıvrım ve dönüş şekillerinden kaynaklandığı görülür.
Bu nedenle kıvrımlı yaprakların çizim tekniğini iki ana grupta anlatabiliriz

- Ø Tek nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yapraklar

Tek nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yaprak motiflerinin, çeşitli klasik ve günümüz eserleri incelendiğinde çok fazla kullanılmadıkları görülür. Desen içinde daha ziyade küçük yapraklarda ve tek kıvrımlı yapraklarda tercih edilerek kullanıldıkları görülür. Bu nedenle çizim tekniği aşağıda ayrıntılı olarak verilirken, uygulama faaliyetlerinde iki nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yaprak motifleri çizilecektir.

Tek nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan bir yaprak çizmek istendiğinde öncelikle, kıvrımın yönüne, açısına ve büyüklüğüne karar verilmeli ve buna göre kanaviçesi çizilmelidir. Örnek resimde (Resim 2.16 daki kanaviçe ve motif çizimlerini inceleyiniz.) iki tane kıvrımlı yaprak kanaviçesi ve motifi görülmektedir. Bu iki çizim arasındaki farklılık ise sadece kıvrımların yön ve açılarından kaynaklanmaktadır. Bu farklı çizimler yaprağın duruşunu ve hareketini daha iyi belirtmek için tercih edilir.

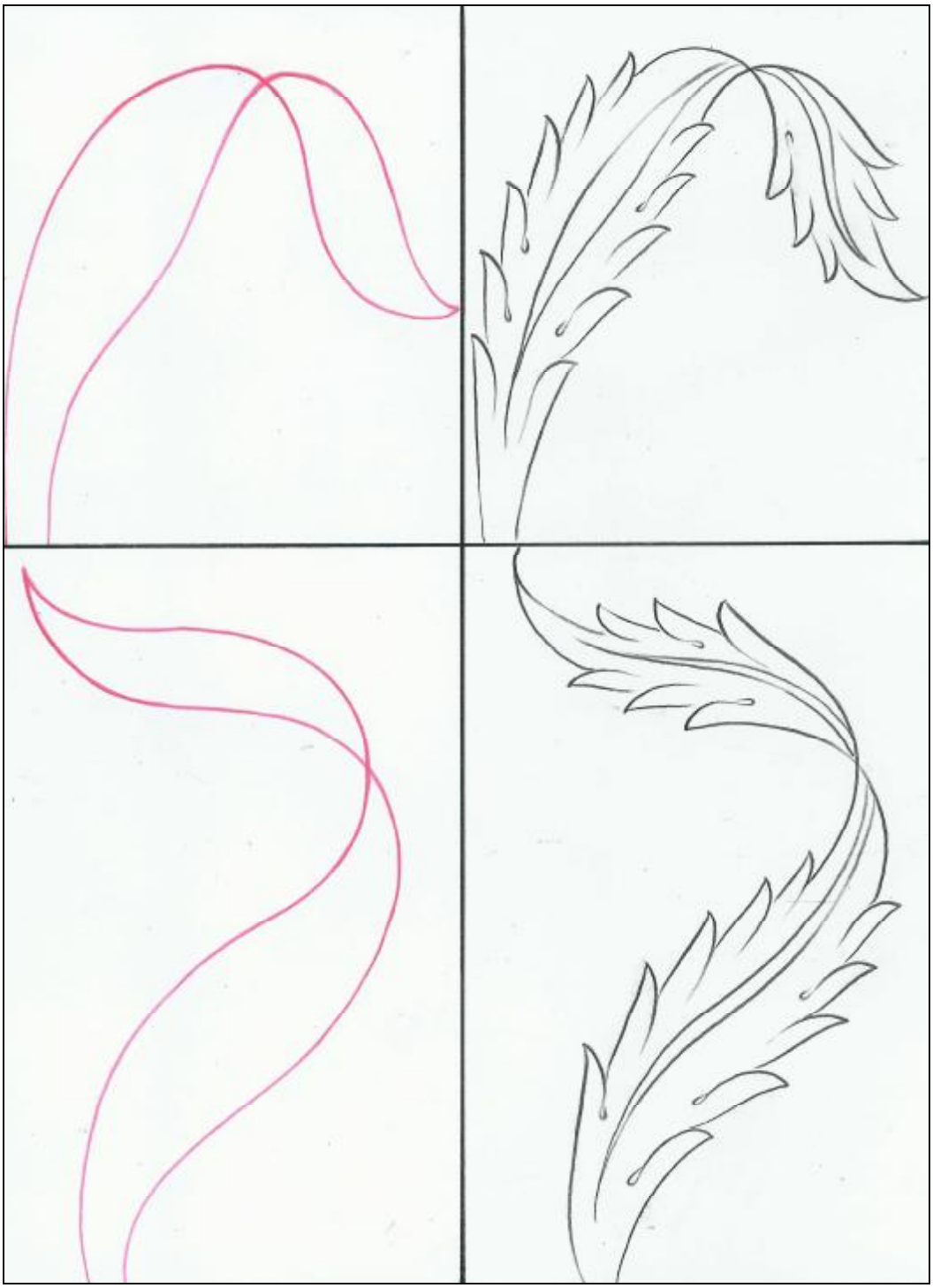
Tüm motif çizimlerinde olduğu gibi, çizime kanaviçe ile başlanır. Tüm kıvrımlı yaprakların ana kanaviçesini basit yaprak motifi oluşturur Tek nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yapraklar örnek resimler üzerinde incelendiğinde (Resim 2.16 – 2.17 – 2.18) yaprak motifinin kıvrım yerinde sadece uç kısmında tek bir noktadan dönüş yaparak kıvrıldığı görülür.

Tek nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan bir yaprağın çizimi; Öncelikle basit yaprak kanaviçesi çizilir. Daha sonra basit yaprak kanaviçesi üzerinde, yaprağın (kıvrım yerinin) uç kısmındaki üstten gelen çizgi alta, alttan gelen çizgi ise üste geçirilerek yaprağın kıvrılan kısmı belirlenir. Yaprağın bu kıvrılan kısmı gene basit yaprak formunu muhafaza eder. Çizilmek istenen açıya ve yöne göre kıvrımlı yaprak kanaviçesi tamamlanarak temize çekilir. Burada önemli olan ve dikkat edilmesi gereken nokta yaprağın bütünlüğünü bozmamak ve iki ayrı parçaymış gibi görünmesine engel olmaktır. Temize geçirirken özellikle buna dikkat edilmelidir.

Daha sonra kanaviçe üzerinde tırnaklar, ,iki tarafa dengeli olarak, irili ufaklı yerleştirilir. Bu yerleştirme esnasında başlangıç ve bitiş noktaları ile uç noktalarında seyrek ve küçük tırnaklar tercih edilir. Tırnaklama işlemine genellikle sırt kısmından başlanır. Yaprağın kıvrım yerinde kalem kaldırılmayarak, yaprağın sonuna kadar tırnaklama işlemi yapılır. Aynı işlem karın kısmı içinde tekrar edilerek motif temize çekilir.

Yaprağın damar kısmı daha önceki konularınızda anlatıldığı gibi, tam ortadan yardımcı bir çizgi çizilerek yapılır. Damar, kıvrım noktasında bitmez, yaprağın ucuna doğru incelerek devam eder.

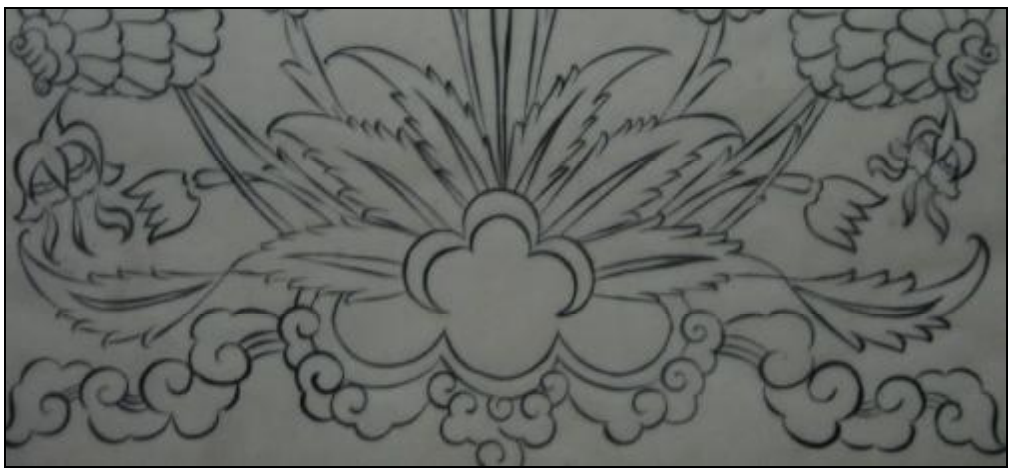
Kıvrımlı yaprak en son bir dal üzerine bağlanarak çizim tamamlanır. Fakat bu genel bir kural oluşturmaz. Örneğin kıvrımlı yaprak, küme yapraklar arasında çizilecekse sap kısmı çizilmez.

Resim 2.16: Tek nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yaprak örnekleri

Resim 2.17

Resim 2.18
Tek nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yaprak örnekleri

Ø İki nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yapraklar

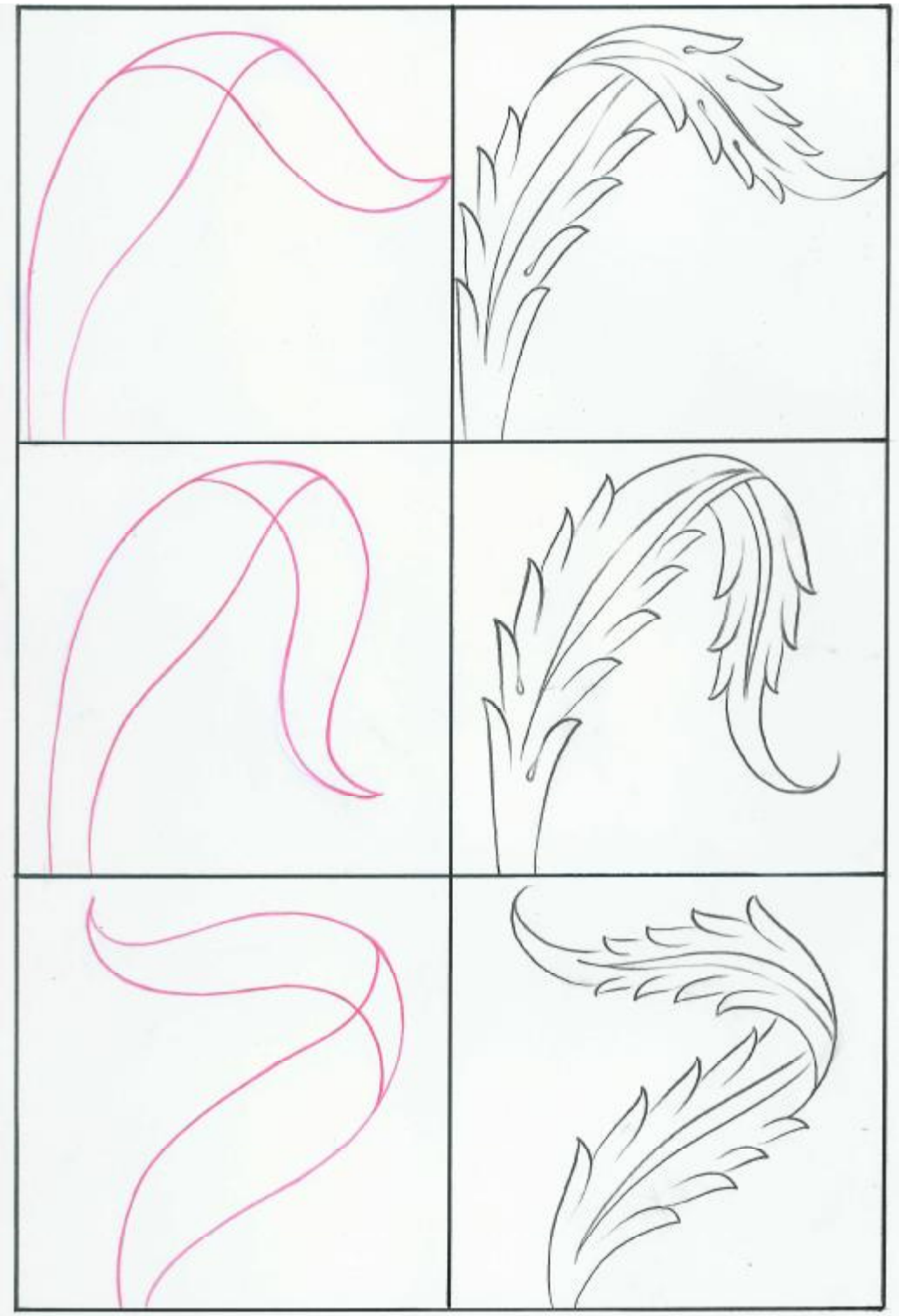
İki nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan bir yaprak çizmek istendiğinde yukarıda anlatıldığı gibi, kıvrımın yönüne, açısına ve büyüklüğüne karar verilmeli ve buna göre kanaviçesi çizilmelidir. Örnek resimde(Resim 2.19 daki kanaviçe ve motif çizimlerini inceleyiniz.) üç tane kıvrımlı yaprak kanaviçesi ve motifi görülmektedir. Kanaviçeler alt alta sırası ile incelendiğinde aralarındaki farklılıkların sadece kıvrımların yön ve açılarından kaynaklandığı görülür. Yani yaprakların bazısı aşağıya doğru, bazısı yukarı doğru kıvrılmıştır. Kanaviçe çizimlerinde herhangi bir farklılık olmamasına rağmen hemen yanlarında görülen (iki nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılmış)kıvrımlı yaprakların birbirinden farklı olduğu görülür. Bunun sebebi ise yaprakların ikisinde üstten, birinde ise alttan kıvrık olarak çizilmesidir. Bu şekilde alttan ve üstten kıvrımlı yaprakları çizerken kanaviçe çizimleri değişmez, sadece yapraklar tırnaklanırken kıvrım alta veya üste geçecek şekilde yapılır. Yani aynı kanaviçe kullanılarak hem alttan hem de üstten kıvrımlı yaprak motifi çizilebilir. Fakat bu kural sadece iki nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yapraklar için geçerlidir. Bu farklı çizimler yaprağın duruşunu ve hareketini daha iyi belirtmek için tercih edilir.

İki nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan bir yaprağın çizimi; Öncelikle basit yaprak kanaviçesi çizilir. Daha sonra basit yaprak kanaviçesi üzerinde, yaprağın sırt kısmından gelen çizgi, kıvrımın yönüne ve açısına uygun olarak devam eder. Kıvrımın kalınlığına bağlı olarak gene yaprağın sırt kısmından, ilk çizgiye paralel ikinci bir çizgi çizilerek kanaviçe tamamlanır. Kıvrımlı yaprağın, kıvrım kısmını oluşturan parçası gene basit yaprak formunu muhafaza etmelidir. Ayrıca yaprağın kıvrılan parçası, ana gövdeye oranla daha küçük ve ince çizilmelidir. Yaprağın kıvrım yerindeki dönüşü yumuşak ve estetik olmalıdır. Dönüş yerindeki yumuşaklık tam olarak verilmezse yaprak kırıkmış veya farklı bir yaprakmış gibi görünür. Burada önemli olan ve dikkat edilmesi gereken nokta yaprağın bütünlüğünü bozmamak ve iki ayrı parçaymış gibi görünmesine engel olmaktır. Özellikle buna dikkat edilerek kıvrımlı yaprak kanaviçesi temize geçirilir.

Daha sonra kanaviçe üzerinde tırnaklar, ,iki tarafa dengeli olarak, irili ufaklı yerleştirilir. Bu yerleştirme esnasında başlangıç ve bitiş noktaları ile uç noktalarında seyrek ve küçük tırnaklar tercih edilir. Tırnaklama işlemine genellikle sırt kısmından başlanır. Yaprağın kıvrım yerinde kalem kaldırılmayarak, yaprağın sonuna kadar tırnaklama işlemi yapılır. Aynı işlem yaprağın karın kısmı için de tekrar edilerek motif temize çekilir.

Yaprağın damar kısmı daha önceki konularınızda anlatıldığı gibi, tam ortadan yardımcı bir çizgi çizilerek yapılır. Damar, kıvrım noktasında bitmez, yaprağın ucuna doğru incelerek devam eder.

Kıvrımlı yaprak en son bir dal üzerine bağlanarak çizim tamamlanır. Fakat bu genel bir kural oluşturmaz. Örneğin kıvrımlı yaprak, küme yapraklar arasında çizilecekse sap kısmı çizilmez.

Resim 2.19 İki nokta üzerinde dönüş yaparak kıvrılan yaprak örnekleri

UYGULAMA FAALİYETİ-1

ÜSTTEN KIVRIMLI YAPRAK ÇİZİMİ

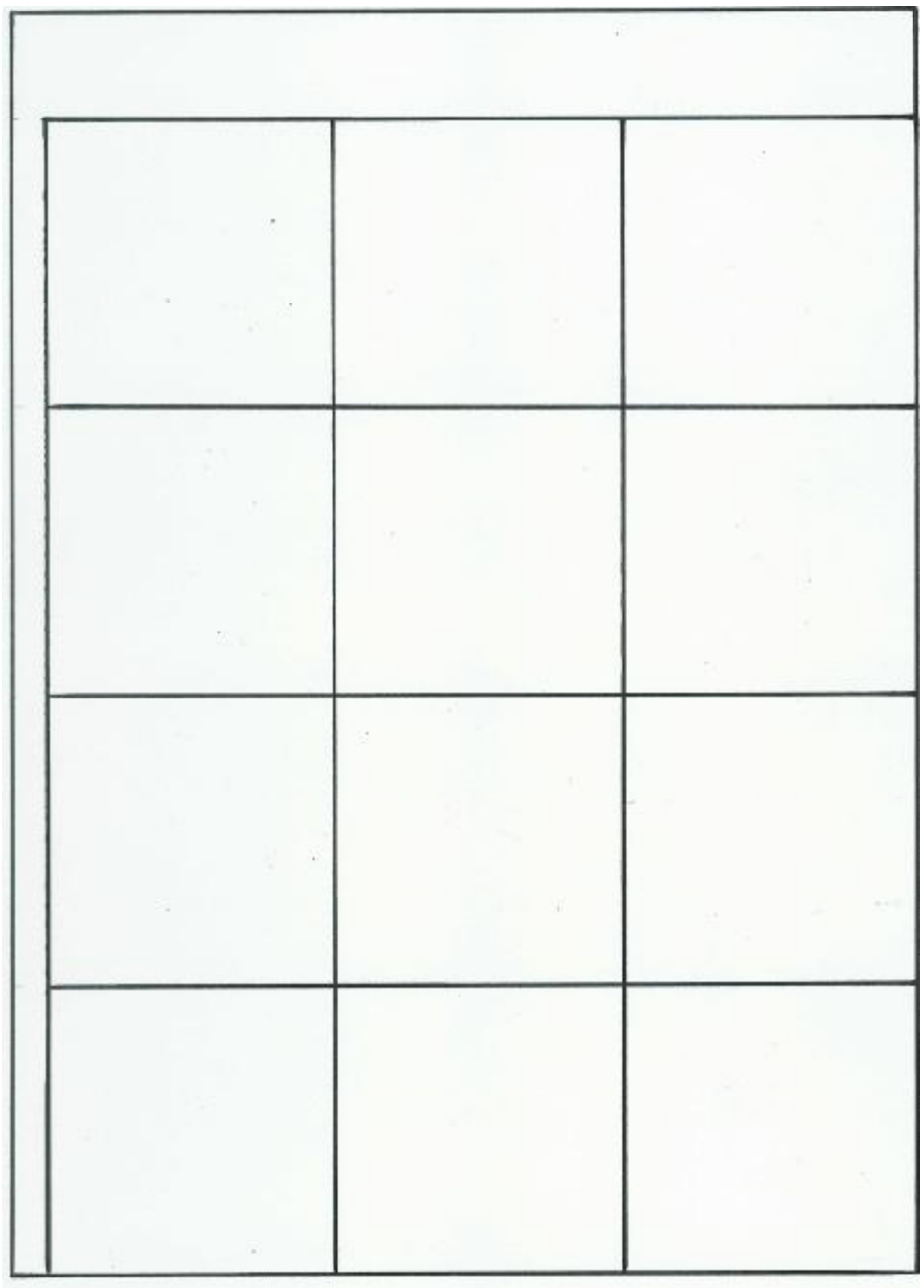
*** Kullanılacak Araç ve Gereçler**

Parşömen kâğıdı
Beyaz resim kâğıdı
0,5 kalem
2B kalem ucu
Gönye
Cetvel

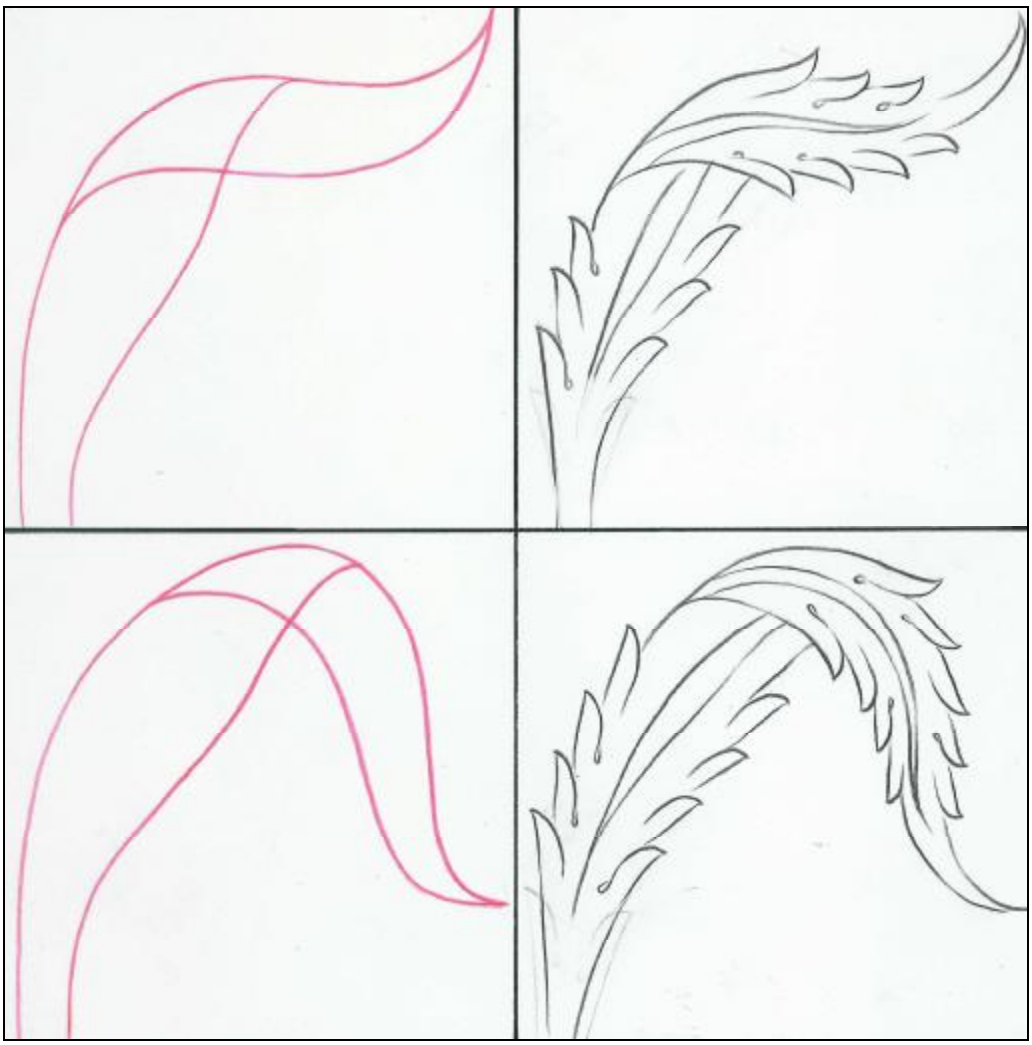
İşlem Basamakları

- Parşömen kâğıdını 350x250mm ölçülerinde kesiniz.
- Kâğıdınızın üstünden 30mm, sol kenarından 10 mm, alttan ve sağ kenarından boşluk kalmayacak şekilde kenar antet çizgisini çiziniz.
- Aşağıda 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1 ölçeğinde çizerek 80x80 mm ölçülerinde karelere bölünüz.
- **Aşağıda örnek olarak verilen üstten kıvrımlı yaprak örneklerini inceleyiniz.**
- Ölçekli olarak hazırladığınız çizim alanının her birine, aşağıdaki örneklerdeki gibi farklı açılar vererek sağa bakan, üstten kıvrımlı yaprak motiflerini çiziniz.

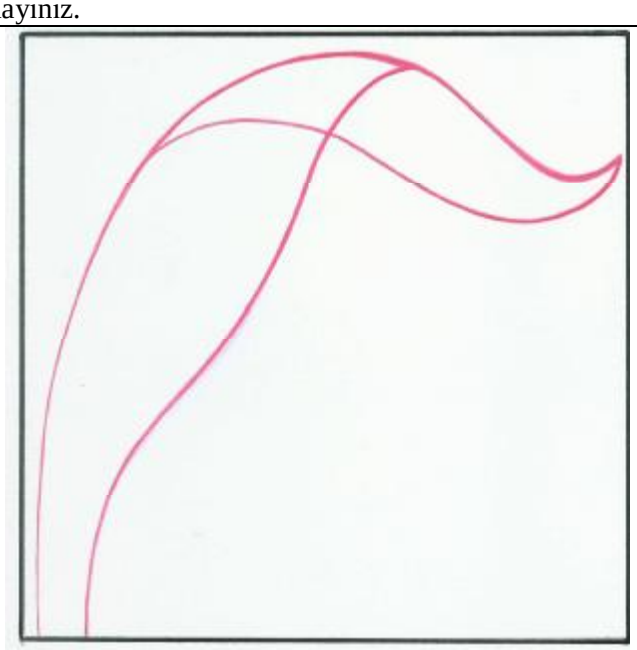
Ø ½ ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanı

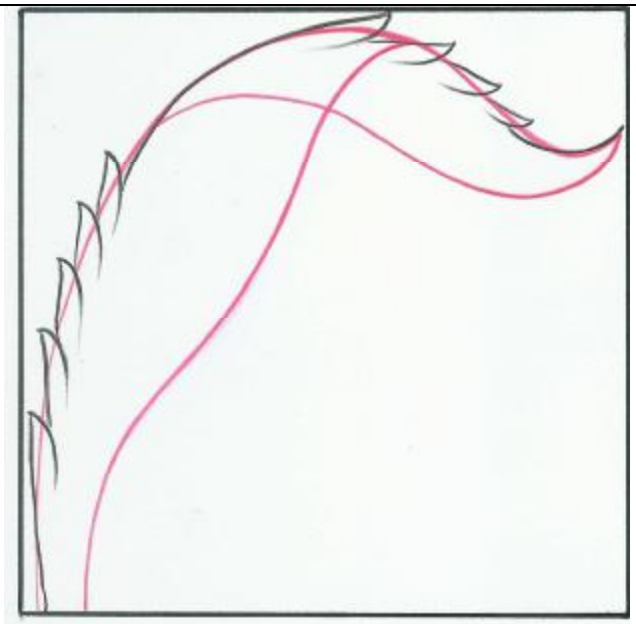

Ø **Örnek olarak verilen üstten kıvrımlı yapraklar**

Ø Sağa bakan basit yaprak motifini (kanaviçesini) çiziniz.

Ø Yaprağın kıvrım yerini çizerek, üstten kıvrımlı yaprak motifinin kanaviçesini tamamlayınız.

Ø Yaprağın sırt kısmını tırnaklayınız. Yaprağın kıvrım yerinde kalemi kaldırmadan uç noktaya kadar tırnakları tekniğine uygun çiziniz.

Ø Yaprağın karın kısmını kıvrım yerine kadar tırnaklayınız.

Ø Yaprağın, kıvrım kısmının alt tarafını da tırnaklayarak motifinizi temize çekiniz.

Ø Kıvrımlı yaprağın tam ortasından geçecek şekilde yardımcı bir çizgi alarak, yaprağın damarını ve sap kısmını çiziniz.

Ø Çizmiş olduğunuz, sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motifini temize çekerek en son halini veriniz.

- Ø Hazırlamış oldunuz ölçekli çizim kâğıdınızdaki, 80x80 mm lik karelerin içine aynı işlemleri tekrar ederek, çalışmanızı tamamlayınız.

Ø **80x80 mm ölçülerinde hazırlanmış ilk çalışma kâğıdınıza, sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motifini çizerek tamamladınız. Aynı ölçülerde ikinci bir kâğıt hazırlayarak, işlem sırasına uygun olarak sola bakan üstten kıvrımlı yaprak motifini çiziniz. Burada sadece yaprağın yönü değiştirilerek, yaprak kanaviçesi sola bakan yaprak motifinden oluşacaktır.**

UYGULAMA FAALİYETİ-2

ALTTAN KIVRIMLI YAPRAK ÇİZİMİ

*** Kullanılacak Araç ve Gereçler**

Parşömen kâğıdı
Beyaz resim kâğıdı
0,5 kalem
2B kalem ucu
Gönye
Cetvel

İşlem Basamakları

Ø Parşömen kâğıdını 350x250mm ölçülerinde kesiniz.

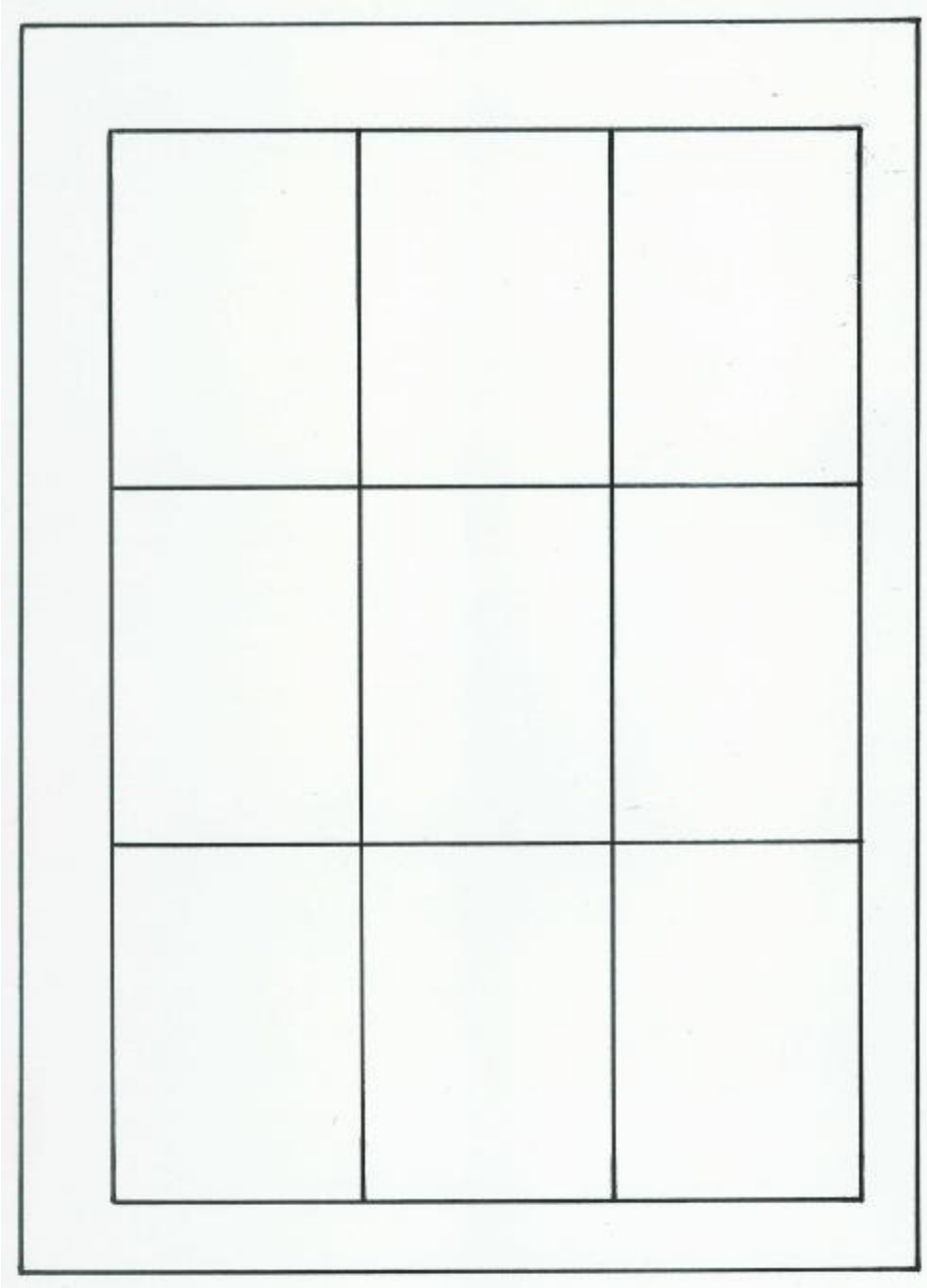
Ø Kâğıdınızın üstünden 30mm, sol kenarından 25 mm, altıdan 20 mm ve sağ kenarından 15 mm boşluk bırakarak kenar antet çizgisini çiziniz.

Ø Aşağıda 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1 ölçeğinde çizerek 70x100 mm ölçülerinde dikdörtgenlere bölünüz.

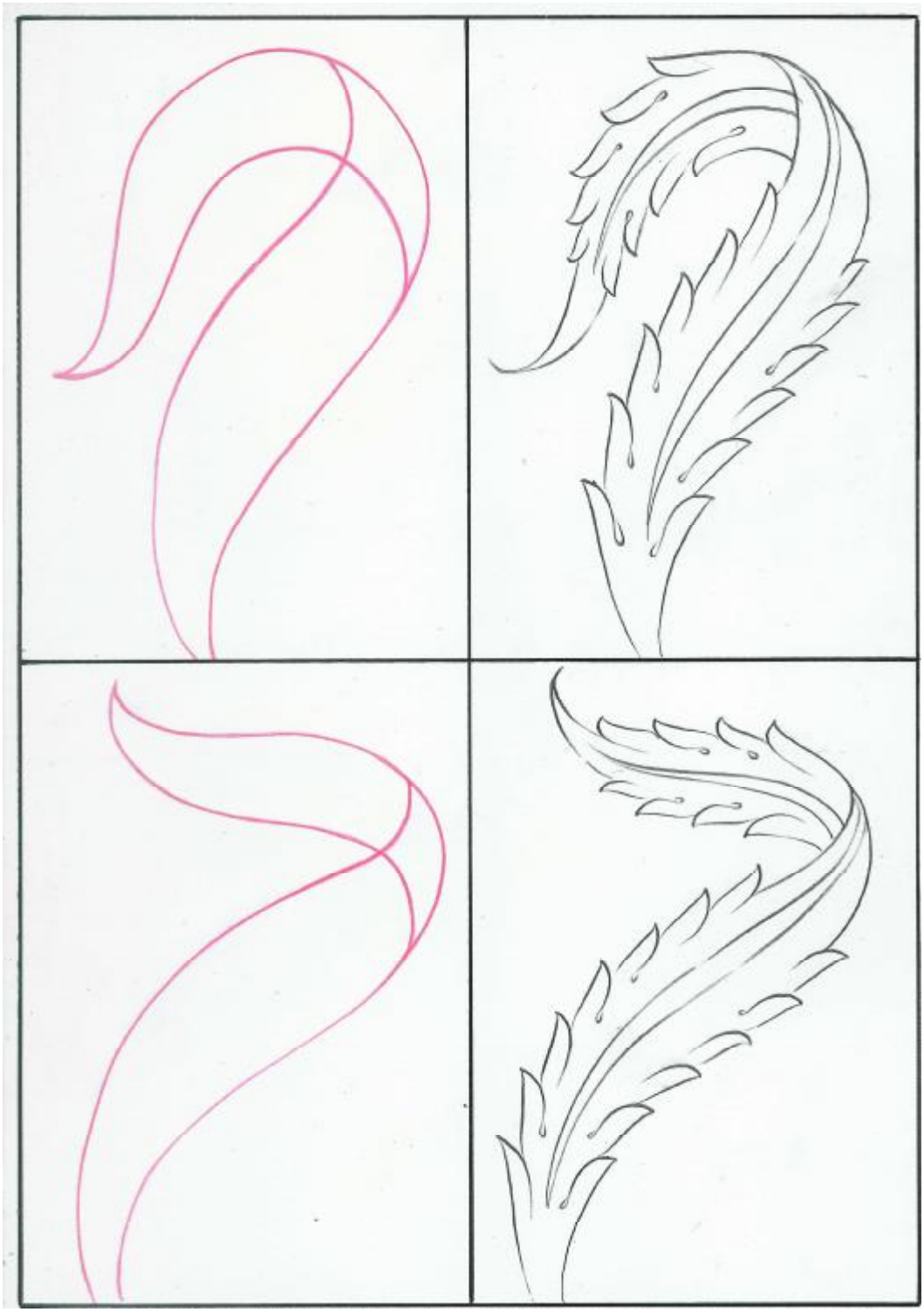
Ø **Aşağıda örnek olarak verilen alttan kıvrımlı yaprak örneklerini inceleyiniz.**

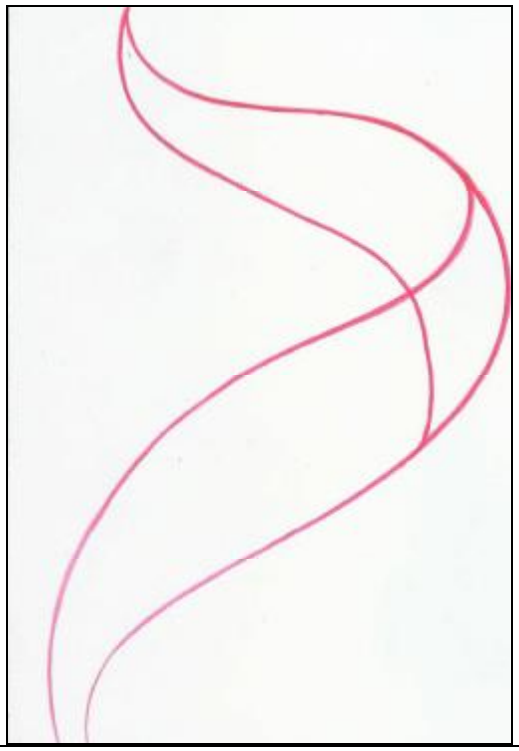
Ø **Ölçekli olarak hazırladığınız çizim alanının her birine, aşağıdaki örneklerdeki gibi farklı açılar vererek sola bakan, alttan kıvrımlı yaprak motiflerini çiziniz.**

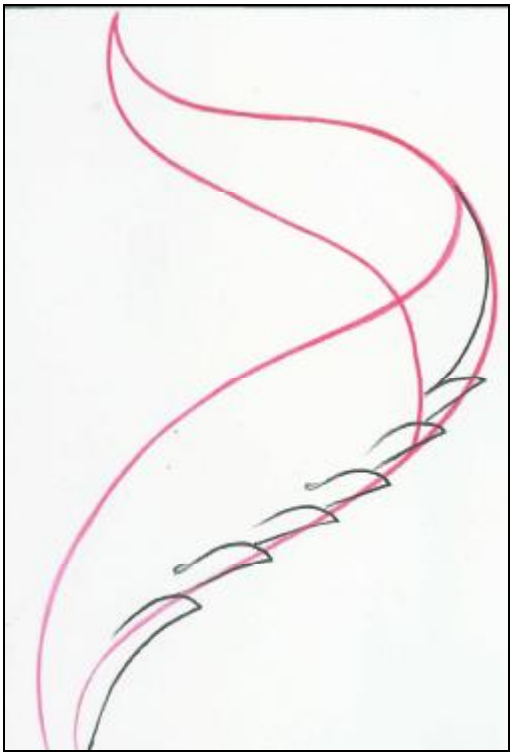
Ø 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanı

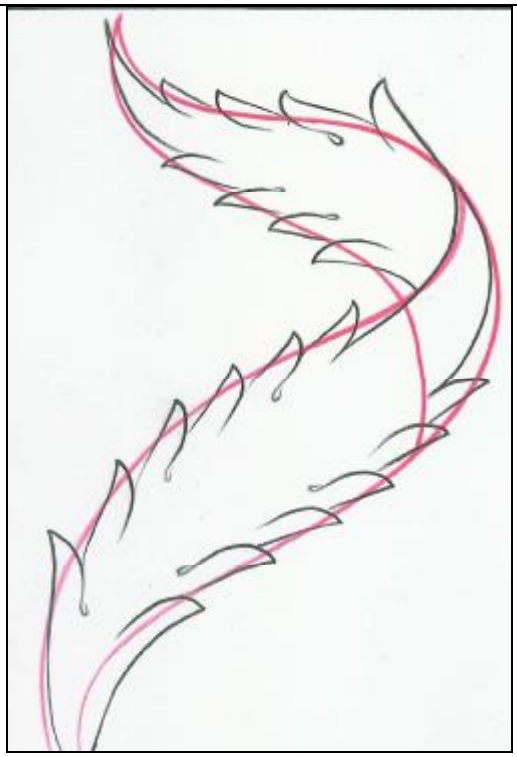

Ø Örnek olarak verilen alttan kıvrımlı yapraklar

Ø Sola bakan basit yaprak motifini (kanaviçesini) çiziniz. .	
Ø Yaprağın kıvrım yerini çizerek, alttan kıvrımlı yaprak motifinin kanaviçesini tamamlayınız.	

Ø Yaprağın sırt kısmını tırnaklayınız. Yaprağın kıvrım noktasında kaleminizi kaldırınız.(Bu bir zorunluluk oluşturmaz, istenirse kalem kaldırılmadan kıvrım yeride tırnaklanabilir. Fakat kıvrım yerinin karın kısmı ile tırnaklanması, dönüşün daha kıvrak görünmesi açısından tercih edilir.	

Ø Yaprağın karın kısmını tırnaklayınız. Yaprağın kıvrım yerinde kalemi kaldırmadan uç noktaya kadar tırnakları tekniğine uygun çiziniz.	
Ø Yaprağın, kıvrım kısmının alt tarafını da tırnaklayarak motifinizi temize çekiniz.	

- Kıvrımlı yaprağın tam ortasından geçecek şekilde yardımcı bir çizgi alarak, yaprağın damarını ve sap kısmını çiziniz.

- Çizmiş olduğunuz, sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motifini temize çekerek en son halini veriniz.

- Hazırlamış oldunuz ölçekli çizim kâğıdınızdaki, 70x100 mm lik dikdörtgenlerin içine aynı işlemleri tekrar ederek, çalışmanızı tamamlayınız.

- **70x100 mm ölçülerinde hazırlanmış ilk çalışma kâğıdınıza, sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motifini çizerek tamamladınız. Aynı ölçülerde ikinci bir kâğıt hazırlayarak, işlem sırasına uygun olarak sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motifini çiziniz. Burada sadece yaprağın yönü değiştirilerek, yaprak**

	kanaviçesi sağa bakan yaprak motifinden oluşacaktır.	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

UYGULAMALI TEST

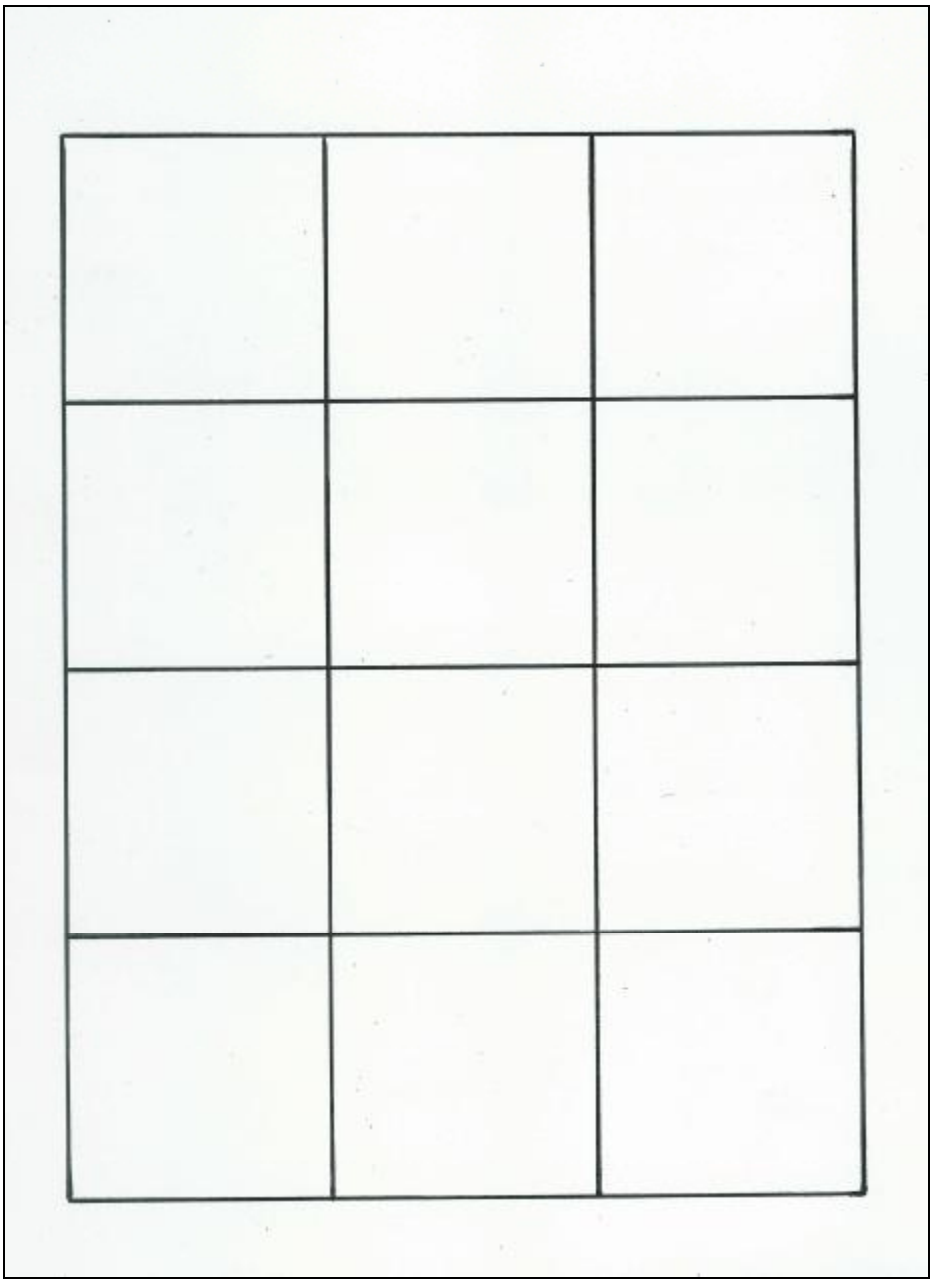
Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda;

- 350x250mm ölçülerinde iki adet parşömen kâğıdı kesiniz.
- Kâğıtlarınızın üstünden 40mm, sağ ve sol kenarlarından 20 mm, altlarından 30 mm boşluk bırakarak kenar antet çizgilerini çiziniz

.

- Aşağıda 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1 ölçeğinde çizerek 70x70 mm ölçülerinde karelere bölünüz.(Aynı ölçülerde iki adet)
- **Hazırlamış olduğunuz birinci kâğıdınızın yarısına sağa bakan, diğer yarısına sola bakan üstten kıvrımlı yaprak motifleri çiziniz.**
- **Hazırlamış olduğunuz ikinci kâğıdınızın yarısına sağa bakan, diğer yarısına sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motifleri çiziniz.**

Ø ½ ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanı

Bu uygulamaları aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz. (Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri EVET VE HAYIR kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Ø Parşömen kâğıtlarınızı uygun ölçülerde keserek antet çizgilerini çizdiniz mi?		
Ø Kâğıtlarınızı 70x70 mm ölçülerinde karelere böldünüz mü?		
Ø Birinci çalışma kâğıdı üzerinde bulunan, 70x70 mm ölçü içine, sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motifinin kanaviçesini çizdiniz mi?		
Ø Kanaviçe üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motifini çizdiniz mi?		
Ø Sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motifinin damar ve sap kısmını çizdiniz mi?		
Ø Sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motifini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
Ø Birinci kâğıdınızın üzerinde bulunan 70x70 mm ölçüsündeki karelerin yarısına kadar, yukarıdaki sıra ile sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerini (farklı kıvrım açılarında) çizerek tamamladınız mı?		
Ø Birinci kâğıdınızın üzerinde bulunan 70x70 mm ölçüsündeki karelerin diğer yarısına, yukarıdaki sıra ile sola bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerini(farklı kıvrım açılarında) çizerek tamamladınız mı?		
Ø İkinci çalışma kâğıdı üzerinde bulunan, 70x70 mm ölçü içine, sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motifinin kanaviçesini çizdiniz mi?		
Ø Kanaviçe üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motifini çizdiniz mi?		
Ø Sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motifinin damar ve sap kısmını çizdiniz mi?		
Ø Sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motifini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
Ø İkinci kâğıdınızın üzerinde bulunan 70x70 mm ölçüsündeki karelerin yarısına kadar, yukarıdaki sıra ile sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerini (farklı kıvrım açılarında) çizerek tamamladınız mı?		
Ø İkinci kâğıdınız üzerinde bulunan 70x70 mm ölçüsündeki karelerin diğer yarısına, yukarıdaki sıra ile sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerini(farklı kıvrım açılarında) çizerek tamamladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda **“ HAYIR ”** şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı **“ EVET ”** ise modül değerlendirmeye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

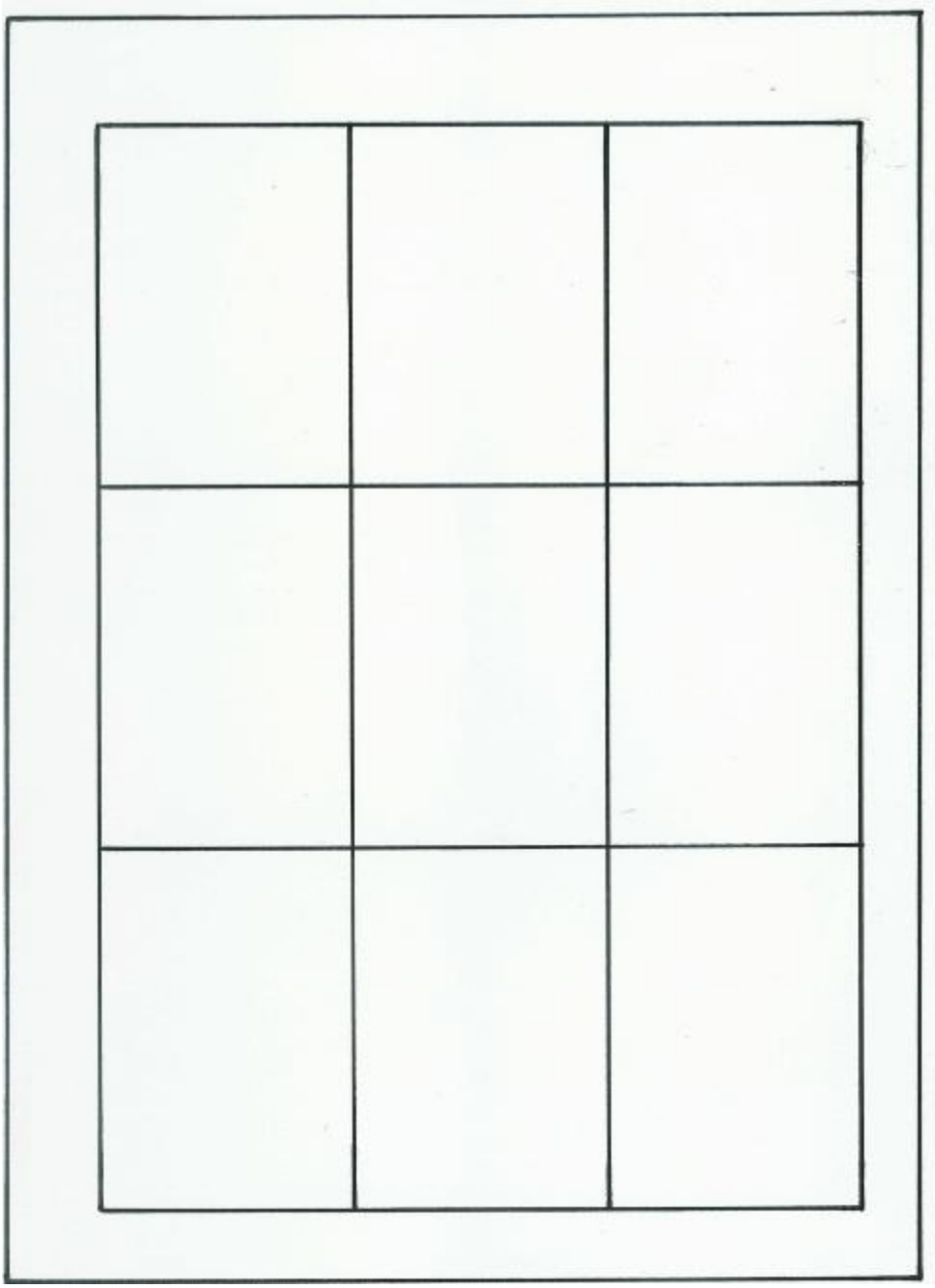
PERFORMANS TESTİ (YETERLİK ÖLÇME)

Kazandığınız beceriler doğrultusunda;

SORU 1. Aşağıda verilen işlem basamakları doğrultusunda çizim kâğıdınızı hazırlayarak, kâğıdınızın yarısına sağa bakan diğer yarısına ise sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini tekniğine uygun çiziniz.

- Parşömen kâğıdını 350x250mm ölçülerinde kesiniz.
- Kâğıdınızın üstünden 30mm, sol kenarından 25 mm, altıdan 20 mm ve sağ kenarından 15 mm boşluk bırakarak kenar antet çizgisini çiziniz.
- Aşağıda 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen çizim alanını, 1/1 ölçeğinde çizerek 70x100 mm ölçülerinde dikdörtgenlere bölünüz.

Ø 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen, sırttan görünüşlü yaprağın çizim alanı

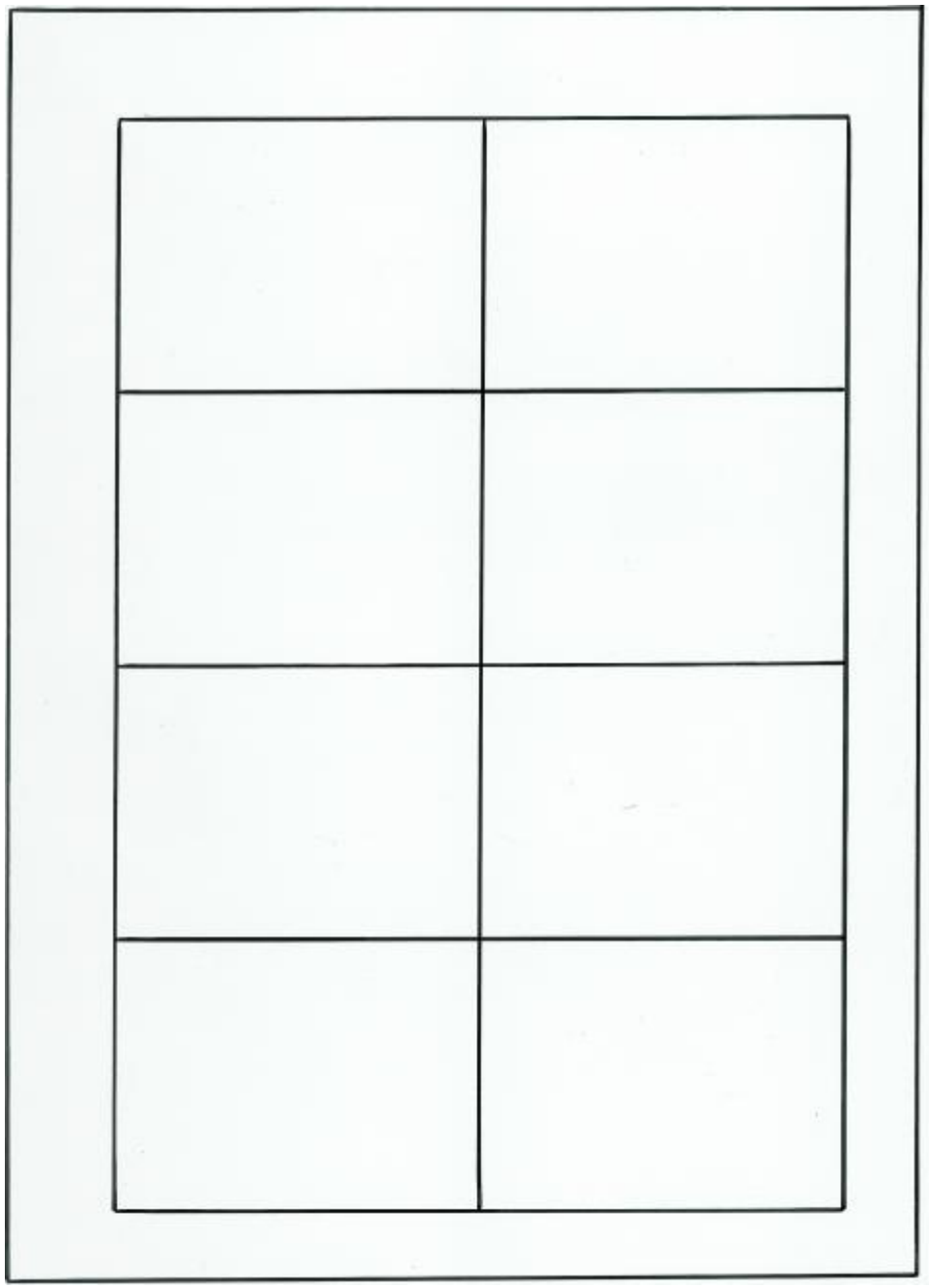

SORU 2: Aşağıda verilen işlem basamakları doğrultusunda çizim kâğıdınızı hazırlayarak, kâğıdınızın;

A) İlk sırasına sağa bakan, üstten kıvrımlı yaprak motiflerini tekniğine uygun çiziniz.
B) İkinci sırasına sola bakan, üstten kıvrımlı yaprak motiflerini tekniğine uygun çiziniz.
C) Üçüncü sırasına sağa bakan, alttan kıvrımlı yaprak motiflerini tekniğine uygun çiziniz.
D) Dördüncü sırasına sola bakan, alttan kıvrımlı yaprak motiflerini tekniğine uygun çiziniz.

- Parşömen kâğıdını 350x250mm ölçülerinde kesiniz.
- Kâğıdınızın üstten 30mm sağ kenarından 30 mm, sol kenarından 20 mm, Alttan 20mm boşluk bırakarak kenar antet çizgisini çiziniz.
- Aşağıda 1/2 ölçeğinde hazırlanmış çizim alanını, 1/1 ölçeğinde çizerek altta görüldüğü gibi 100x75 mm ölçülerinde dikdörtgenlere bölünüz.

Ø 1/2 ölçeğinde hazırlanmış olarak görülen kıvrımlı yaprakların çizim alanı

Bu uygulamaları aşağıdaki kriterlere göre değerlendiriniz.

(Bu uygulama kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri EVET VE HAYIR kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

	Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.	Parşömen kâğıtlarınızı uygun ölçülerde kestiniz mi?		
2.	Parşömen kâğıtlarınız antet çizgilerini verilen ölçülerde çizdiniz mi?		
3.	Birinci kâğıdınıza 70x100 mm ölçülerinde dikdörtgenler çizdiniz mi?(Sırttan görünüşlü yaprak çizimleri için)		
4.	İkinci kâğıdınıza 100x75 mm ölçülerinde dikdörtgenler çizdiniz mi? ?(Kıvrımlı yaprak çizimleri için)		
5.	70x100mm ölçü içinde, sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin kanaviçesini çizdiniz mi?		
6.	70x100 mm ölçü içinde, kanaviçe üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek çizdiniz mi?		
7.	70x100 mm ölçü içinde sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifinin sap kısmını çizdiniz mi?		
8.	70x100 mm ölçü içinde sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motifini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
9.	Birinci kâğıdınız üzerinde bulunan 70x100 mm ölçüsündeki dikdörtgenlerin yarısına kadar yukarıdaki sıra ile sağa bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çizerek tamamladınız mı?	.	.
10.	Birinci kâğıdınız üzerinde bulunan 70x100 mm ölçüsündeki dikdörtgenlerin diğer yarısına da yukarıdaki sıra ile sola bakan sırttan görünüşlü yaprak motiflerini çizerek tamamladınız mı?		
11.	İkinci çalışma kâğıdı üzerinde bulunan, 100x75 mm lik ölçülerin ilk sırasına, sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerinin kanaviçelerini çizdiniz mi?		
12.	Kanaviçeler üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerini çizdiniz mi?		
13.	Sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerinin damar ve sap kısmını çizdiniz mi?		
14.	Sağa bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
15.	İkinci çalışma kâğıdı üzerinde bulunan, 100x75 mm lik ölçülerin ikinci sırasına, sola bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerinin kanaviçelerini çizdiniz mi?		
16.	Kanaviçeler üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek sola bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerini çizdiniz mi?		
17.	Sola bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerinin damar ve sap kısmını çizdiniz mi?		

18.	Sola bakan üstten kıvrımlı yaprak motiflerini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
19.	İkinci çalışma kâğıdı üzerinde bulunan, 100x75 mm lik ölçülerin üçüncü sırasına, sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerinin kanaviçelerini çizdiniz mi?		
20.	Kanaviçeler üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerini çizdiniz mi?		
21.	Sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerinin damar ve sap kısmını çizdiniz mi?		
22.	Sağa bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		
23.	İkinci çalışma kâğıdı üzerinde bulunan, 100x75 mm lik ölçülerin dördüncü sırasına, sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerinin kanaviçelerini çizdiniz mi?		
24.	Kanaviçeler üzerinde, tırnakları tekniğine uygun yerleştirerek sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerini çizdiniz mi?		
25.	Sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerinin damar ve sap kısmını çizdiniz mi?		
26.	Sola bakan alttan kıvrımlı yaprak motiflerini temize çekerek en son halini verdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda HAYIR cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçmek için ilgili kişiler ile iletişim kurunuz.

KAYNAKÇA

- BİROL, İnci A. * DERMAN, Çiçek., **Türk Tezyini Sanatlarında Motifler,** Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul, 1991

- Kütahya Merkez Teknik Lise-Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi, Seramik ve Cam Teknolojisi Alanı, Çinicilik Dalı arşivinden yararlanılmıştır.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ

GELİŞMİŞ YAPRAKLAR -2

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR ii
GİRİŞ 1
ÖĞRENME FAALİYETİ –1 3
1. HANÇERLİ YAPRAK MOTİFİ 3
1.1. Türk Süsleme Sanatı Motiflerimizin Tarihi 3
1.2. Hançerli Yaprak Motifinin Tanımı 4
1.3: Kullanım Yerleri 10
1.4. Çizim Tekniği 15
UYGULAMA FAALİYETLERİ 17
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 25
ÖĞRENME FAALİYETİ –2 28
2. GÜL YAPRAĞI MOTİFİ 28
2.1. Tanımı 28
2.2. Kullanım Yerleri 30
2.3.Çizim Tekniği 31
MODÜL DEĞERLENDİRME 43
CEVAP ANAHTARLARI 46

AÇIKLAMALAR

KOD	**211GS0097**
ALAN	**Seramik ve Cam Teknolojisi**
DAL/MESLEK	**Çinicilik**
MODÜLÜN ADI	**Gelişmiş Yapraklar -2**
MODÜLÜN TANIMI	Türk süsleme sanatlarında kullanılan gelişmiş yaprak motifleri(hançerli yaprak motifleri) ve gül yaprağı motiflerinin; tanımları, kullanıldığı yerler ve çizim teknikleri ile ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Tırnaklı Yaprak -1- modülünü almış olmak
YETERLİK	Türk süsleme sanatlarında kullanılan motifleri çizmek
MODÜLÜN AMACI	**Genel Amaç** Bu modül ile uygun ortam sağlandığında; gelişmiş yaprak motiflerini (hançerli yaprak motifleri) ve gül motifi yaprağını değişik ölçülerde, motiflerin aslını bozmadan, estetik bir üslupla, tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz. **Amaçlar** Öğrenci, gerekli ortam sağlandığında; **1.** Hançerli yaprak motiflerini; değişik ölçülerde, aslını bozmadan, estetik bir üslupla, tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz. **2.** Gül motifi yaprağını; değişik ölçü ve biçimlerde, estetik bir üslupla, çizim tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLAR	Çizim masası, parşömen kâğıdı, resim kağıdı, 0,5 kalem gönye, cetvel
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Tamamladığınız her faaliyet sonrasında uygulamasını yaptığınız her faaliyet için kendinizi değerlendireceksiniz. Modülü tamamladığınızda öğretmeniniz size ölçme araçlarını uygulayarak kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Yaprak motifleri, bitkisel motiflerin en önemli ve en sık kullanılan motifleri arasındadır. Yaprak motifleri, tüm yaprak motif çeşitlerini oluşturduğu gibi Türk motiflerinin de temelini oluşturmaktadır.

Yaprak motifleri çok çeşitlidir. Basit yaprak motifini çizmek, süsleme motiflerini çizebilmek için gerekli olan temel motiftir.

Desen çizimlerinde ana motif olarak kullanılan hançerli yaprak motifleri, yaprakların en gelişmiş olanlarıdır. Bütün yaprakların çizim tekniklerini ve özelliklerini taşımaktadır.

Gül yaprağı motifi, gül motifinin vazgeçilmez öğesidir. Tekli, üçlü, beşli olarak çizilmekte, gül motifini doğadaki gülle örtüştürmektedir.

Bu modülü başarı ile tamamladığınızda, hançerli yaprak motifi ve gül yaprağı motifini tekniğine uygun ve estetik olarak çizebilecek, yeni desenler oluştururken bu motifleri rahatlıkla kullanabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında; değişik ölçülerde, aslını bozmadan, estetik bir üslupla, tekniğine uygun olarak hançerli yaprak motiflerini çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Doğayı, bitkileri, ağaç yapraklarını, çiçek yapraklarını gözlemleyiniz.
- Bitkilerle ilgili kitaplardan özellikle yaprak resimlerini inceleyiniz.
- İnternetten bitki ve yaprak sitelerini araştırınız.
- Klasik çini desenlerinde kullanılan hançerli yaprak motiflerini inceleyerek doğadaki yapraklar ve Türk süsleme sanatlarında kullanılmış ve kullanılmakta olan "hançerli yaprak motifleri" arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirleyip örnek resimlerin bulunduğu bir dosya hazırlayınız; yaprak motif çeşitlerini inceleyiniz.

1. HANÇERLİ YAPRAK MOTİFİ

1.1. Türk Süsleme Sanatı Motiflerimizin Tarihi

Gelenek ve göreneklerimiz, din ve inançlarımızın asırlar boyu etkisi altında gelişip üsluplanan süsleme sanatlarımız son derece zengin ve estetik bir yapıya sahiptir.

Süsleme sanatlarında desenin en önemli unsuru, motiflerdir. Süsleme sanatlarında görülen motiflerin birçoğunun ilk örneğini 8. ve 9. yüzyılda Uygur Türkleri tarafından yapılmış çeşitli sanat eserlerinde görürüz. Bunların arasında Hatayiler ve Rumi'ler baştadır.

10. ve 13. yy.lar arasında Selçuklular'da geçme, münhani, geometrik desenler yanında Hatayi ve Rumiler bolca kullanılmış, bunlara Fatih ve II. Beyazıd döneminde "çin bulutu ile çintemani"ler ilave edilmiştir.

Süsleme sanatlarımızın en parlak dönemi 16.yy.dır. Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatına rastlayan bu yıllarda motiflerimizde büyük bir zenginlik görülür. Bunun başlıca nedeni, bu dönemde ortaya çıkan iki büyük bezeme üslubudur. Şah Kulu'nun İran'dan getirip Osmanlı sanatına tanıttığı fazla büyümüş yaprak bolluğuna uygun bir tanımdır. Bu tarzın biri Şah Kulu tarafından İstanbul Sarayı'na getirilen "Saz Yolu"dur. Çiçek ve yapraklar oldukça iri boyda çizilmektedir. Özellikle yapraklar, değişik bir yorumlamayla kırılarak birbirlerinin içinden geçer ve ana omurgasını kalın hatlar halinde vurgulayarak geniş yaylar çizer (Resim 1.1'e bakınız.).

Aynı dönemin diğer bir bezeme üslubu ise tamamen Türk karakterinde olup başka tesirlerde kalmadan meydana gelen Müzehhip Kara Memi'nin yarattığı natüralist tarzdır. Hatayi ve Rumi gibi klasik motiflerin yanına gül, nergis, karanfil,çiçek açmış bahar dalları ilave edilmiştir.

17. yy. sonlarında Osmanlı bezeme sanatında Batı'nın etkisi görülmeye başlar.18. yy.da bu etkinin giderek artması Türk rokokosu denilen bir üslubun çıkmasına neden olmuştur. Bu dönemde çiçekler "Şukufeler" adı altında tabiata çok yakın bir tarzda boyanmaya başlanmıştır.

19.yy. sonlarına doğru Rumi motiflerinde kullanıldığı gibi Neo-Klasik bir akımla Osmanlı süsleme sanatının bir duraklama dönemine girdiği görülmektedir.

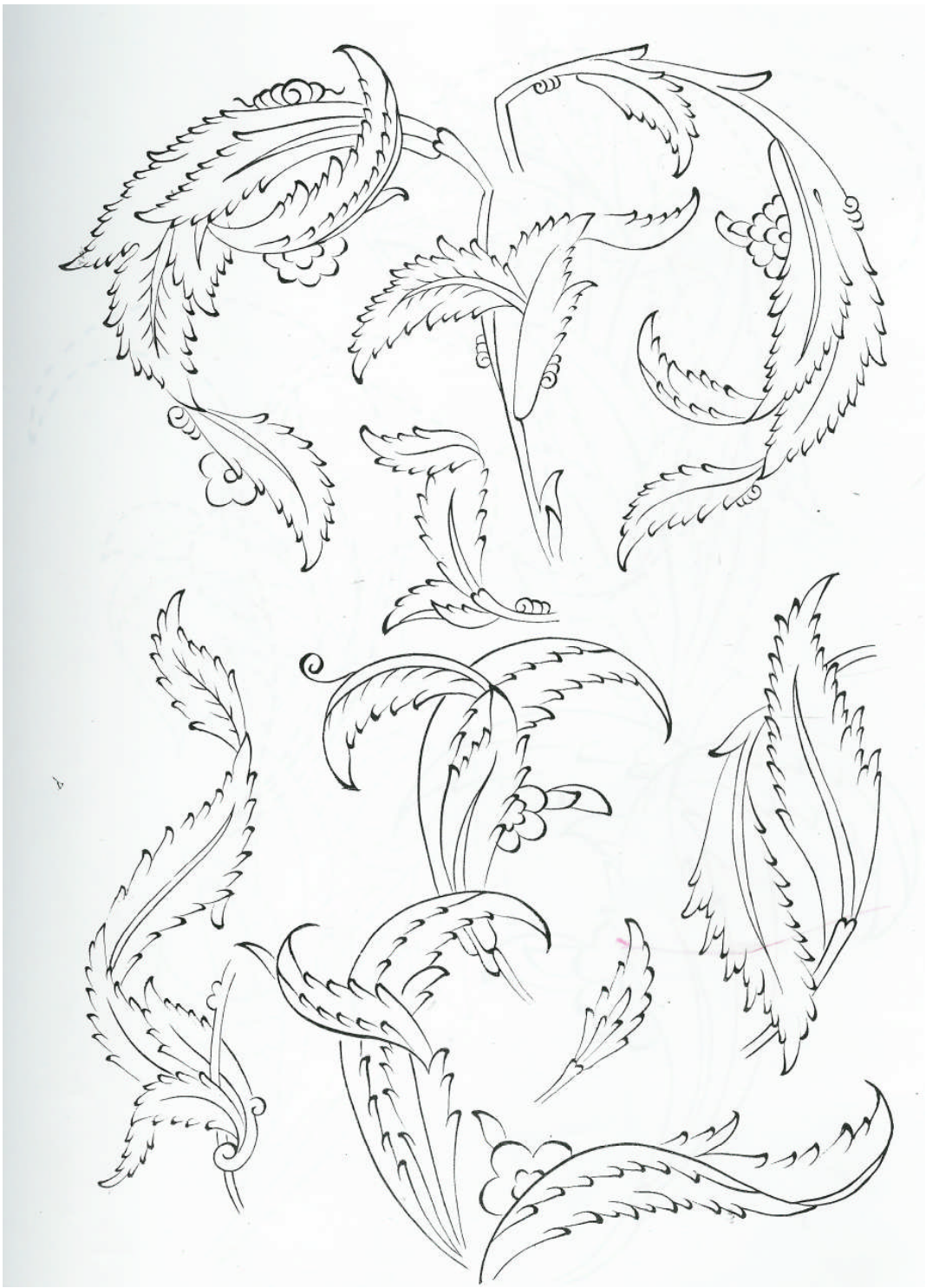
Resim 1.1: Saz yolu üslubunun kullanıldığı tabak

1.2. Hançerli Yaprak Motifinin Tanımı

Türk süsleme sanatlarında kullandığımız motifler arasında yaprakların oldukça önemli bir yeri vardır. Süsleme amacı ile tabiat unsurları ele alınırken çok tabii olarak yapraklar da ihmal edilmemiş ve bu alanda büyük üsluplaşmalar meydana getirilmiştir.

Bu üslupların arasında en önemlisi İstanbul Sarayı'nda XVI. yy.da Ressam Şah Kulu tarafından geliştirilen "Saz Yolu"dur.

Kırık kıvrık ve birbirini delerek geçen bol dilimli şekilleri ile Osmanlı süsleme sanatının son dönemlerine kadar bütün bezeme alanlarında uygulandığı görülür(Resim 1.2'ye bakınız.).

Resim 1.2: Saz yolu yaprakları

Saz yaprakları kendi aralarında çeşitlenmekte ve güzel bir üslup meydana getirmektedir; sırtlı saz yapraklar, damarlı saz yapraklar olarak genelde ikiye ayrılır. Saz yaprakların dilimli olanları da vardır. Resim 1.3 ve Resim 1.4'te dilimli sırtlı saz yaprak örneklerini görmektesiniz. Ayrıca her iki çeşidin de uçlarından içe ve dışa doğru katlanarak çizildiği de olur. Resim 1.5'te dışa kıvrılmış dilimli sırtlı saz yaprağı görülmektedir. Bazı yaprakların irileşen dişleri ana yapraktan ayrılarak parçalı saz yapraklarını oluşturur. Resim 1.6'da dilimli, sırtlı ve parçalı saz yaprak örneği görülmektedir. Bu çeşitlemeler arasında hançerli yapraklar karşımıza çıkmaktadır. Resim 1.7- 1.8 ve 1.9'da damarlı saz yaprakları (Hançer Yapraklar) gösterilmektedir.

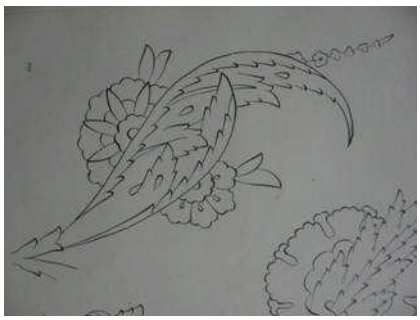
Resim 1.3: Dilimli sırtlı saz yaprağı

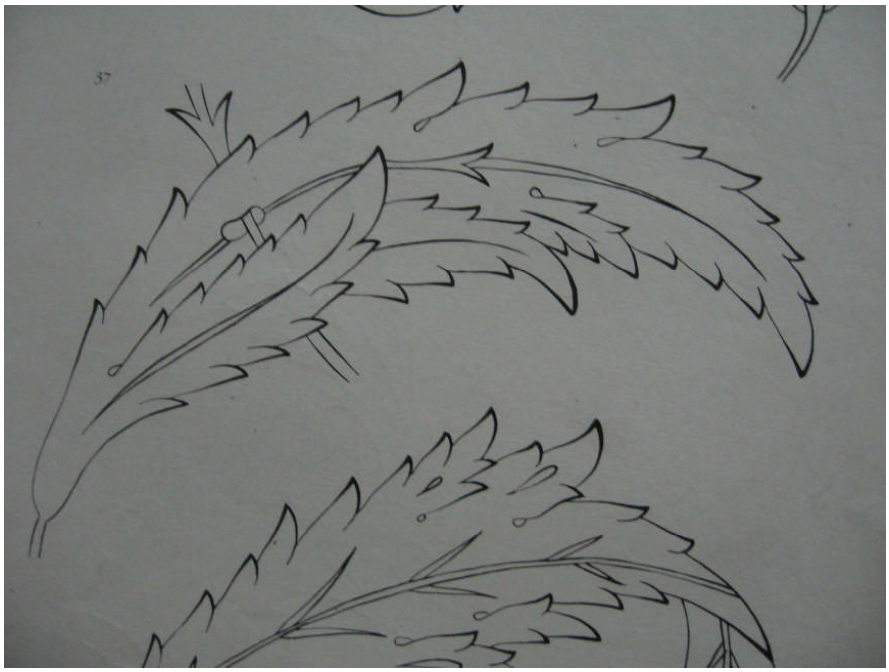
Resim 1.4: Dilimli sırtlı saz yaprağı

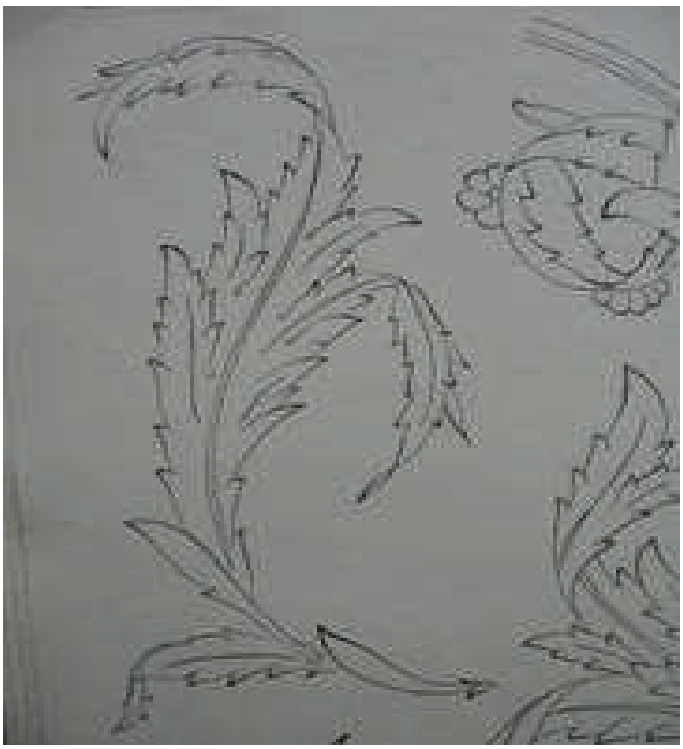
Resim 1.5: Kıvrılmış dilimli sırtlı saz yaprağı

Resim 1.6: Dilimli sırtlı ve parçalı saz yaprağı

Resim 1.7: Damarlı saz yaprağı (Hançer yaprak)

Resim 1.8: Kıvrımlı damarlı saz yaprağı (Hançer Yaprak)

Resim 1.9: Saz yaprağı (Hançerli Yaprak)

Saz üslubu; hançer biçiminde ve hançere benzediği için Türkçe'de hançer olarak bilinen testere dişli yapraklar ve bir de dolgun bir palmet veya rozetten oluşmaktadır. Saz üslubunun en güzeli diyebileceğimiz tabak Resim 1.10' da görülmektedir.

Resim 1.10: Saz yaprağı

Saz yolunun ana motifleri arasında, dilimli, ince ve sivri uçlu iri yaprak motiflerine "Hançer Yaprak Motifi" adını vermekteyiz(Resim 1.1' e bakınız.).Hançerli yapraklar; uzun, sivri uçlu, hareketli ve zarif görünüşe sahiptir. Büyük ve detaylı çizilen bu yapraklarda orta damar ve ana çizgiler kalın çizilmiştir.

Resim 1.11: Hançer yaprağı

1.3: Kullanım Yerleri

Yapraklar, genelde desenlerin başlangıç noktalarını oluşturur. Yapraklar; sapların kesişme noktalarını kapatmak, uzun sapları örtmek, boşluk doldurmak ve estetik bir görünüm katmak amaçlı kullanılmaktadır. Aşağıda, Resim 1.12'de çeşitli yaprakların kullanıldığı klasik kompozisyon görülmektedir.

Resim 1.12: Yaprak kompozisyonu

Resim 1.13'te hançerli yaprak motifinden, alttan kıvrımlı bir hançerli yaprak çıkmaktadır. Kıvrımlı hançerli yaprağın sade olarak hançerlenerek kullanıldığı görülmektedir. Resim 1.14'te ana motifin hançerli yaprak olduğu ve yaprakların hançerli motife bağlı olarak zenginleştirilerek kullanıldığı görülmektedir.

Resim 1.13: Hançerli yaprak

Resim 1.14: Hançerli yaprak

Resim 1.15 ve Resim 1.16'da hançer dilimli sırttan görünüşlü yaprak motifi kullanılmıştır.

Resim 1.15: Hançerli yaprak

Resim 1.16: Hançerli yaprak

Desen çizimlerinde; hançerli yaprak motifleri ana motif olarak kullanılmaktadır.Resim 1.17’de pano deseninde (kıvrımlı hançer dilimli sırttan görünüşlü yaprak motifi) yaprak motifi desenin ana motifidir.S çizerek estetik olarak yerleştiriliş ve ayrıntıları çizilmiştir.

Resim 1.17: Pano deseni

Resim 1.18’de simetrik pano deseninde (hançer dilimli sırttan görünüşlü yaprak motifleri) yaprak motifleri simetrik olarak çizilmiş ve desenini ana motifini oluşturmuştur.

Resim 1.18 :Pano deseni

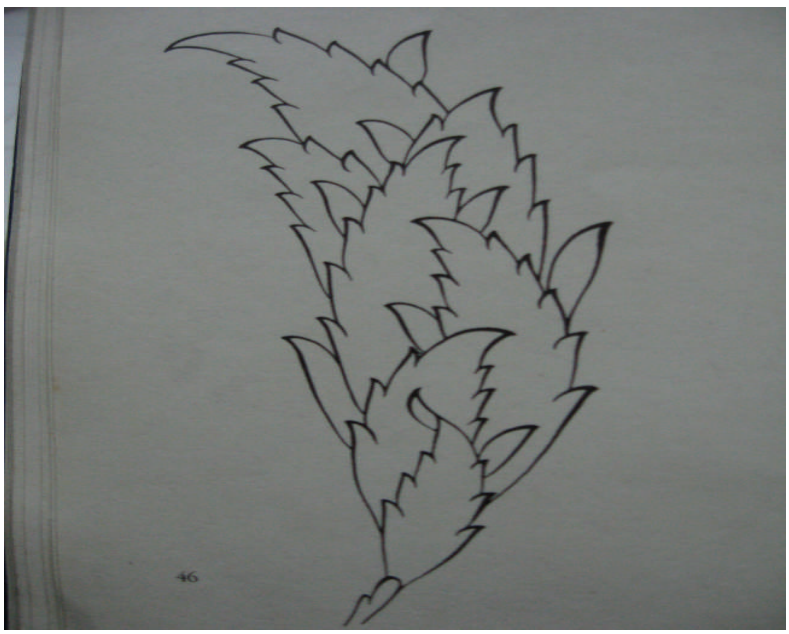
Yaprak motifleri, çini desenlerimizin vazgeçilmez motifidir. Yaprak çeşitlerinin çokluğu motiflerimizin ve desenlerimizin zenginleşmesine katkıda bulunmaktadır. Gelişmiş yapraklar adını verdiğimiz yapraklar kendi arasında; sırttan görünüşlü yaprak motifi, hançerli yaprak motifi olarak ayrılmaktadır. Bu ayrım; yaprak çeşitlerini birbirinden kesin hatlarla ayıramaz. Deseni oluştururken yaprak motiflerini sıklıkla kullanmaktayız.

Resim 1.19: Yaprak motifli pano

1.4. Çizim Tekniği

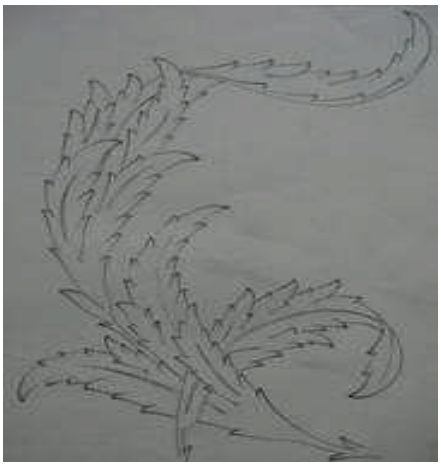
Kompozisyonlarda, yerleştirilecek olan motiflerin gittikleri yön ve desenin merkez noktaları tespit edilmiş olur. Dik ve yatay çizgiler, genellikle dengeyi temsil eder; eğik çizgiler ise hareketi meydana getirir. Özellikle doğaya uygun olarak bitkisel motiflerden meydana gelmiş kompozisyonlarda daima eğik çizgilerin kullanıldığı görülmektedir. Gelişmiş yaprak çizimlerini incelediğimizde; ana yaprak motifi ve tüm yaprak çizimlerinde, kanaviçemizin eğik çizgilerden oluştuğunu görürüz. Resim 1.20'de hançerli yaprak motifinde yaprakların kanaviçeleri inceleyiniz.

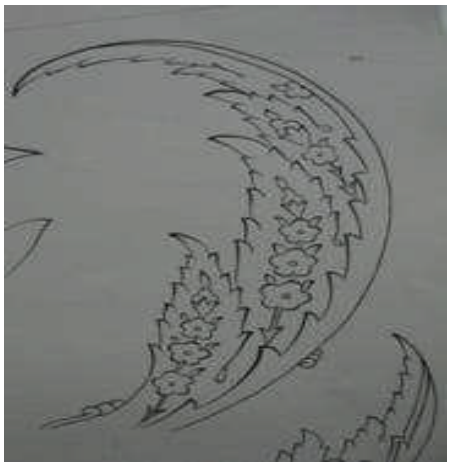
Resim 1.20: Hançerli yaprak motifi

Parçalı veya dilimli büyük bir boy yaprak çiziminde; kanaviçe üzerine dilimler, yaprak formu içinde, iki tarafa dengeli olarak irili ufaklı yerleştirilir. Bu yerleştirme esnasında gene başlangıç ve bitim noktaları ile uç noktasında, seyrek ve küçük dilimler tercih edilir. Daha sonra bu dilimler de yaprağın büyüklüğüne göre şekillendirilir, orta damar çizilir.

Çizim tekniğini detaylandırabiliriz. Yaprak formunun çizimine bir sapa bağlanan en dış sınırın hafif bir çizgiyle belirlenmesiyle başlanmış olmalıdır. Bu formun yaprak büyüse bile değişmediğini görüyoruz. Detaylı ve iri bir yaprak çizilecekse hafif ve büyük çizilen yaprak formun içine damar kısmı yerleştirilir. Önceden belirlenen sınıra, yaprağın altından başlayarak ne kadar sıklıkta diş veya dilim konulacak ise oturtulur. Altta küçük olan dişler, yukarıya doğru yaprağın formu doğrultusunda irileşir, uç noktada ise yine küçülerek son bulur. Damarlı saz yaprakların tümünde damar kısmı yer alır. Son olarak da yaprakların ortası sade veya çok çeşitli damarlarla bezelidir (Resim 1.21'e bakınız.).Bazen de hiç damar kullanmadan direkt olarak motiflerle süslenir. Resim 1.22'de hançerli sırttan görünüşlü yaprak motifinin damarları, pençlerle süslenmiştir. Yalnızca iri yapraklar, detaylı ve dişli olur. Küçük yapraklar da kompozisyonun akışı içinde gerek görülürse detaylanabilir.

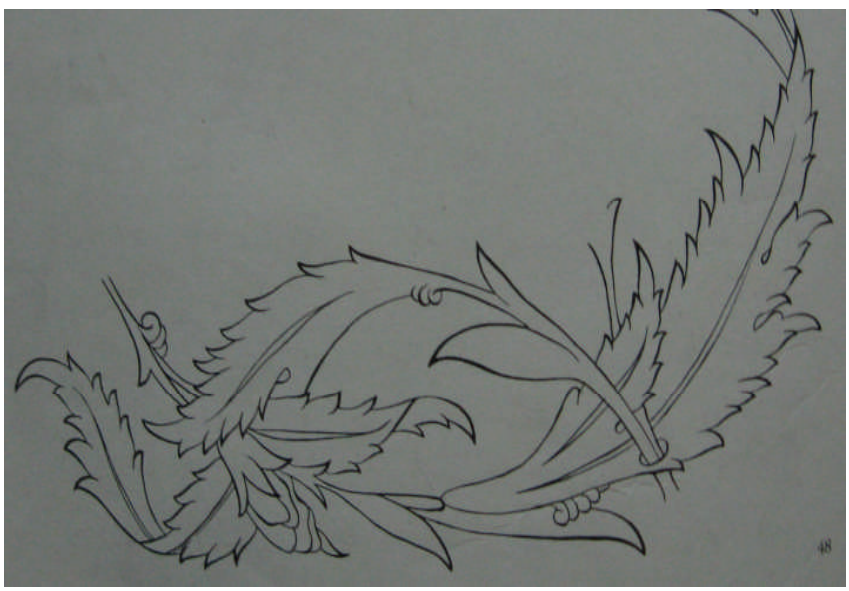

Resim 1.21: Hançerli yaprak motifi

Resim 1.22: Hançerli yaprak motifi

Bunların ortak özelliği, yukarıda da sözünü ettiğimiz gibi oldukça detaylı olarak işlenmiş, dişli ve kıvrak yapraklar olmalıdır(Resim 1.23'e bakınız.).

Resim 1.23: Hançerli yaprak

UYGULAMA FAALİYETİ

- Hançerli yaprak motif çizimleri için gerekli malzemeleri temin ediniz.
- Parşömen kağıdınızı 350*250 mm ölçüsünde kesiniz.
- Kağıdınızı üstten 30 mm sağ, sol ve alt kenarlardan 20 mm boşluk bırakarak kenar antetlerini çiziniz.
- Çizim alanınızı 105*150 mm'lik dört adet dikdörtgene bölünüz.

- Eni 105 mm boyu 150 mm olan dikdörtgen içerisine, sola bakan basit yaprak kanaviçesini çiziniz.

Çizim alanınızın büyük olması nedeniyle basit yaprak kanaviçesini estetik ve doğru olana kadar temize çekiniz.

- Basit yaprak motifinin orta eksenini belirleyiniz ve çiziniz.

- Basit yaprak kanaviçesinin orta eksenini estetik ve doğru olana kadar temize çekiniz.
- Basit yaprak kanaviçesi üzerinde ana yaprakların yerlerini tespit ediniz ve çiziniz.

- Basit yaprak kanaviçesi üzerindeki ana yaprakları, estetik ve doğru olana kadar temize çekiniz.

- Ana yaprakların damar yerlerini belirleyerek çiziniz.

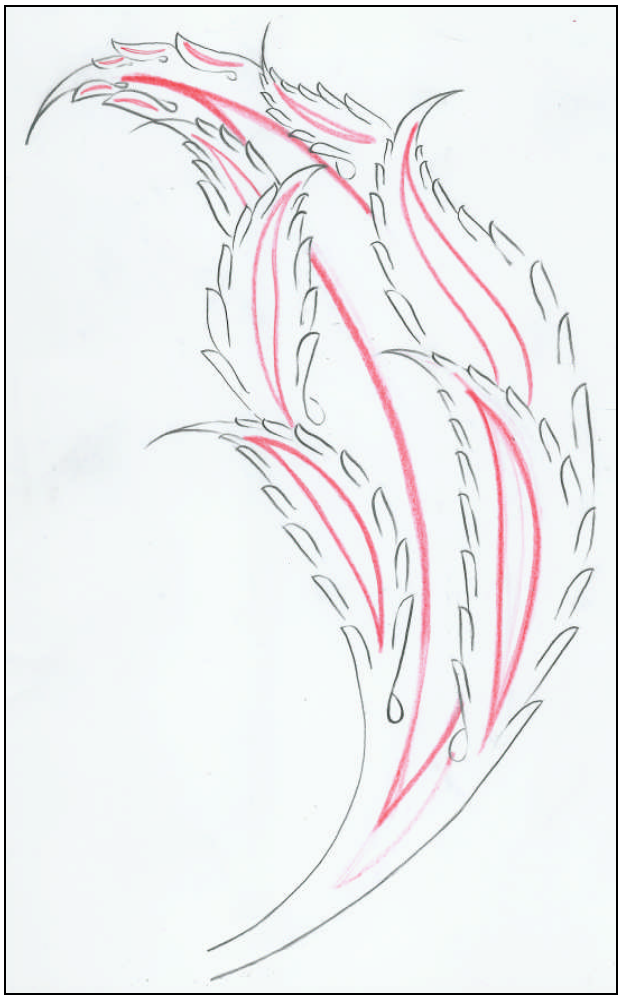
- Yeteri kadar temize çekiniz.

➢ Ana yaprakları tekniğine uygun olarak tırnaklama işlemini yapınız.

- Tırnakları doğru ve estetik olana kadar temize çekiniz.

➢ Hançerli yaprağın ve ana yaprakların damarlarını çiziniz.

- Yeteri kadar temize çekiniz.

➢ Hançerli yaprağın ve ana yaprakların damarlarının tırnaklama işlemini yapınız.

- Yeteri kadar temize çekiniz.
- (İsterseniz damarları sade olarak da bırakabilirsiniz.)

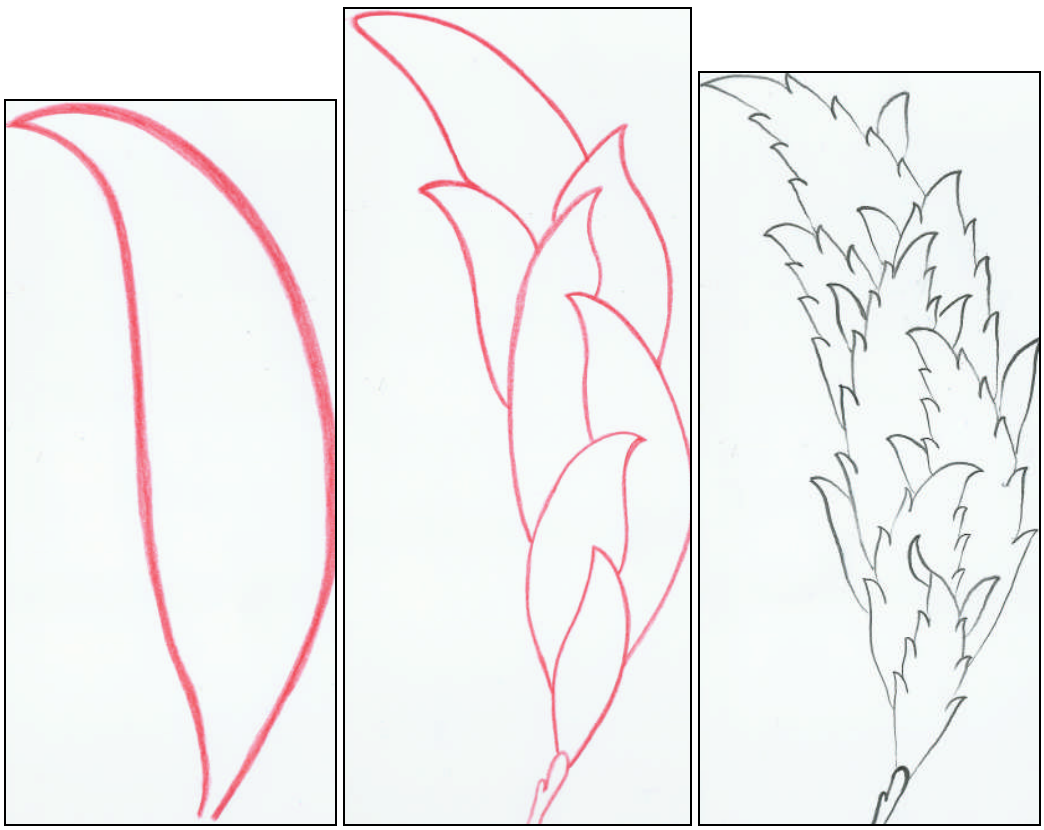
➢ Hançerli yaprağın ve ana yaprakların damarlarının hurdelenmesi işlemini yapınız.

- Yeteri kadar temize çekiniz.
- İsterseniz damarları sade olarak da bırakabilirsiniz.
- Aynı çizimi sağa bakan hançerli yaprak motifi için tekrarlayınız.
- Farklı ölçü ve farklı basit yaprak, kanaviçeleri ile hançerli yaprak motifi çizimlerini tekniğine uygun olarak yapınız.

UYGULAMA FAALİYETİ

- Hançerli yaprak motif çizimleri için gerekli malzemeleri temin ediniz.
- Parşömen kağıdınızı 350*250 mm ölçüsünde kesiniz.
- **3**-Kağıdınızı üstten 30 mm sağ, sol ve alt kenarlardan 20 mm boşluk bırakarak kenar antetlerini çiziniz.
- **4**-Çizim alanınızı 105*150 mm'lik dört adet dikdörtgene bölünüz.
- **5**-Eni 105 mm boyu 150 mm olan dikdörtgen içerisine sola bakan basit yaprak kanaviçesini çiziniz.

- Basit yaprak kanaviçesi üzerinde ana yaprakların yerlerini tespit ediniz ve çiziniz.
- Ana yaprakları tekniğine uygun olarak tırnaklama işlemini yapınız.
- Ana yaprakların damarlarını çiziniz.
  - Yeteri kadar temize çekiniz.
  - Aynı çizimi sağa bakan hançerli yaprak motifi için tekrarlayınız.
  - Farklı ölçü ve farklı basit yaprak kanaviçeleri ile hançerli yaprak motifi çizimlerini tekniğine uygun olarak yapınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

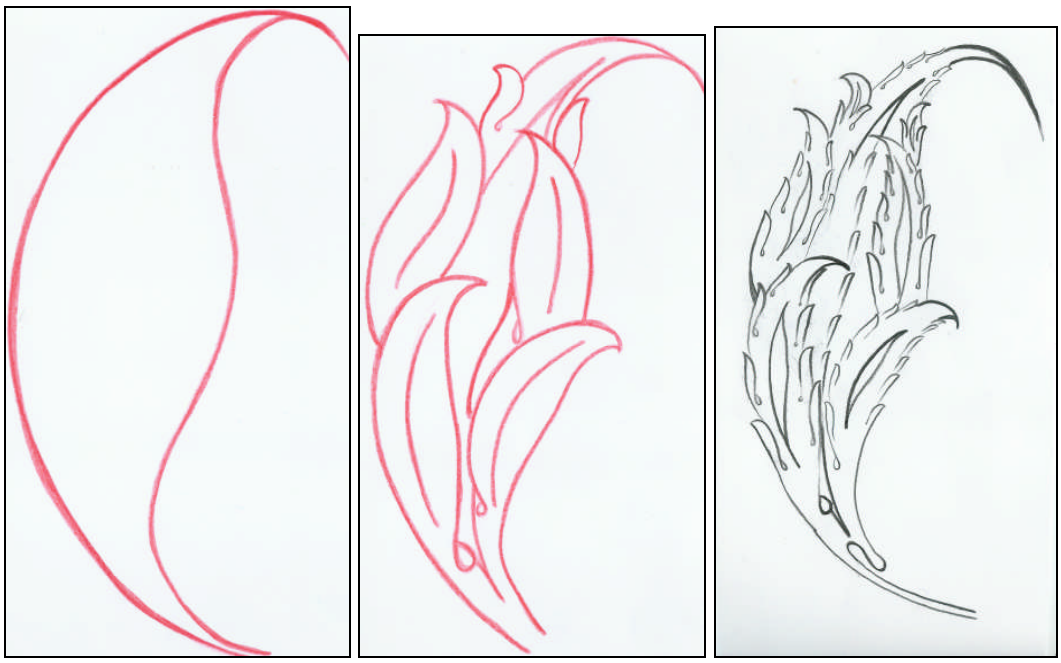
Aşağıdaki sorulardan doğru olan şıkkı işaretleyiniz.

A) Orta eksenden
B) Sap kısmından
C) Basit yaprak kanaviçesinden
D) Ana yapraklardan

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (Değerlendirme ölçütleri)karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda; kullandığınız ölçülerde 350*250 mm kestiğiniz kağıdınızın üstten 30 mm sağ, sol ve alt kenarlardan 20 mm boşluk bırakarak kenar antetlerini çiziniz. Çizim alanınızı 105*150 mm'lik dört adet dikdörtgene bölünüz. Eni 105 mm boyu 150 mm olan dikdörtgen içerisine, sağa bakan basit yaprak kanaviçesini çiziniz. Yukarıda çizimi verilmiş olan hançerli yaprak motifini iş işlem sırasına dikkat ederek çizimini yapınız.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri "Evet ve Hayır" kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. Parşömen kâğıtlarınızı uygun ölçülerde kestiniz mi?		
2. Parşömen kağıtlarınızın antet çizgilerini çizdiniz mi?		
3. Kâğıdınıza 105 * 150 mm ölçülerinde dikdörtgenler çizdiniz mi?		
4. 105*150 mm'lik hançerli yaprak motifi çizim ölçüleriniz içine sağa bakan basit yaprak kanaviçesini çizdiniz mi?		
5. Basit yaprak kanaviçesini yeterince temize çektiniz mi?		
6. Sağa bakan basit yaprak kanaviçesinin orta eksen yerini belirleyerek çizdiniz mi?		
7. Kanaviçe üzerinde ana yaprak yerlerini ve yönlerini belirleyerek çizdiniz mi?		
8. Ana yaprakların orta eksenlerini çizdiniz mi?		
9. Ana yaprakların tırnaklama işlemini tekniğine uygun olarak yaptınız mı?		
10. Ana yaprak tırnaklarını yeterince temize çektiniz mi?		
11. Ana yaprakların damarlarını çizdiniz mi?		
12. Hançerli yaprağın damarlarını çizdiniz mi?	.	.
13. Hançerli yaprak motifini bir bütün olarak gözden geçirip son şeklini verdiniz mi?		
14. Aynı ölçüler içerisinde sola bakan hançerli yaprak motifi çizdiniz mi?		
15. Farklı ölçüler içerisinde 300*210 mm sağa ve sola bakan hançerli yaprak motifini tekniğine uygun olarak çizdiniz mi?		
16. Çizim ölçü değişikliklerini kavrayabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda **" Hayır "** şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı **" Evet "** ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında; değişik ölçü ve biçimlerde, estetik bir üslupla çizim tekniğine uygun olarak gül motifi yapraklarını çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Doğadaki gül yapraklarını gözlemleyiniz.
- İnternetten bitki ve yaprak sitelerini araştırınız.
- Klasik çini desenlerinde kullanılan gül yaprağı motiflerini inceleyeniz.
- Doğadaki gül yaprakları ve Türk süsleme sanatlarında kullanılmış ve kullanılmakta olan "gül yaprağı motifleri" arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirleyip örnek resimlerin bulunduğu bir dosya hazırlayınız.
- Gül yaprağı çizimlerindeki farklı uygulamaları inceleyiniz.

2. GÜL YAPRAĞI MOTİFİ

2.1. Tanımı

Türk süslemesinin zenginliği; motif çeşitlerinin bolluğu ve motiflerin son derece estetik bir yapıya sahip oluşlarından gelmektedir. Türk motifleri olağanüstü geniş bir konudur. Türk süsleme sanatlarında kullandığımız motifleri kendi arasında sınıflandırabiliyoruz. Bitkisel motifler,süslememizin en yaygın kolu olup çok zengin ayrıntılar halinde bulunur.

Bitkisel motifleri de kendi arasında gruplandırabiliyoruz. Üsluplaştırılmış olmalarına rağmen karakterlerini kaybetmeyen bu çiçekler, ayrı ayrı isimleriyle desen içinde fark edilir.Çiçekler; lale, gül, karanfil, sümbül vb. gelmiş geçmiş sanatkârların elinde bin bir şekle bürünmüştür.

Yaprakçıkları olmayan yapraklar basit yapraklar, tek tek yaprakçıklardan oluşanlar bileşik yapraklardır. Yaprak ayalarının kenarı düz, dişli, oymalı ya da dalgalı yapıda olabilir. Kısacası iki ya da daha çok ayadan veya yaprakçıklardan oluşturulan basit yaprak motiflerine tırnaklı yaprak motifleri adı verilir.

Yarı üsluplaştırılmış çiçekler kullanılırken her biri, kendi sapı ve kendi yaprağı ile çizilmelidir. Her çiçeğin kendine uygun bir yaprağı vardır. Gül motifinin de kendine özgü yaprak motifi vardır. Gül yaprağının kanaviçesi, daireden yola çıkılarak yapılır. Dairesel formlu, iki ve daha çok yaprakçıktan oluşturulan bileşik yaprak motiflerine "Gül Yaprağı Motifi" adı verilir. Resim 2.1'e bakınız.

Gül yaprak motifleri; gülün dalında sağlı sollu, tekli, üçlü, beşli ve yedili olarak çizilmektedir. Doğadaki gül yapraklarını incelediğimizde de yaprak sayılarının çiftli olmadığını görürüz. Resim 2.2-2.3-2.4-2.5 ve 2.6' yı inceleyiniz.

Resim 2.1: Gül yaprağı motifi

Resim 2.2: Gül yaprağı motifleri

Resim 2.3: Gül yaprağı motifleri

Resim 2.4: Gül yaprağı motifleri

Resim 2.5: Gül yaprağı motifleri

Resim 2.6: Gül yaprağı motifleri

2.2. Kullanım Yerleri

Çizilen her çiçek yaprağının tabiata ters düşmeyecek bir anlamda ele alınmasına özellikle özen gösterildiği görülmektedir. Gülden bir lale yaprağının yahut laleden bir gül ve sümbül gibi başka bir çiçek yaprağının çıktığı genellikle görülmez.

Gül yaprağı motiflerinin doğal olarak kullanıldığı yerler, gül motifleri ve goncagül motifleridir. Resim 2.7' de gül motifini dalı, yaprağı ile beraber görmektesiniz. Resim 2.8' de açmamış gül olan goncagül motifini dalı ve yaprağı ile birlikte görmektesiniz.

Resim 2.7 :Gül ve gül yaprağı motifleri

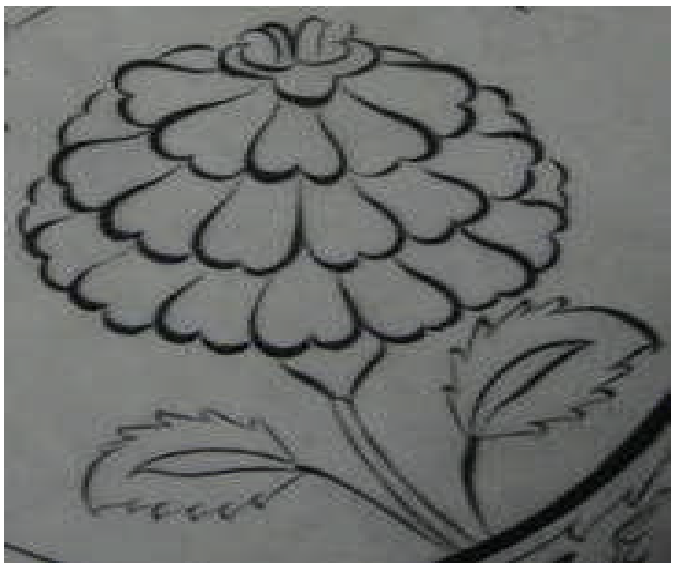

Resim 2.8: Goncagül motifi

2.3.Çizim Tekniği

Süsleme yapılırken doluluklar kadar,bırakılacak boşlukların da büyük önemi vardır. Genellikle bunların eşit oranda olması dengeyi sağlamaktadır. Süslenecek olan yüzey; daire, kare, dikdörtgen, üçgen gibi geometrik şekillerden yararlanılarak orantılı bölümlere ayrılır. Böylelikle kompozisyona yerleştirilecek olan motiflerin gittikleri yön ve desenin merkez noktaları tespit edilmiş olur. Dik ve yatay çizgiler, genellikle dengeyi temin eder. Eğik çizgiler hareketi meydana getirir. Eğik çizgiler, desene ve dolayısı ile motife daima yumuşak ve hareketli bir görünüm sağlamış olur. Özellikle doğaya uygun bitkisel motiflerden meydana gelmiş kompozisyonlarda daima eğik çizgilerin kullanıldığı görülmektedir.

Doğadaki çiçekleri ve yaprakları incelediğimizde dalların güzel ve dengeli bir eğim içinde olduğunu görürüz. Gül motifini çizerken doğaya ve kompozisyon kuralarına uygun çizimler yapmaktayız. Gül motifinin yapraklarını yerleştirirken de istenilen eğimde çizilen gül dalının belirlenen yerlerine yaprak dallarının eğimli olarak yerleştirilmesi gerekmektedir. Yaprak-dal eğiminin gül dalı ile uyum içerisinde yumuşak ve hareketli olmasına dikkat etmeliyiz. Resim 2.9'u inceleyiniz.

Resim 2.9: Gül ve yaprağı motifi

Gül yapraklarımızı gül dalının üzerine sağ ve sol tarafına tekli olarak yerleştirebiliriz. Desenin ve motifin yoğunluğuna göre yaprak sayıları tekli, üçlü, beşli olarak serpiştirilebilir. Dikkat etmemiz gereken, dengeyi ve uyumu sağlayabilmektir. Resim 2.10,2.11 ve 2.12'yi inceleyiniz.

Resim 2.10: Gül motifi

Resim 2.11: Gül motifi

Resim 2.12: Gül motifi

Gül yapraklarının dal eğrileri, gül motifinin dal eğrisi üzerine yerleştirilir. Yaprakların dal eğrileri, gül yapraklarının aynı zamanda orta eksenlerini oluşturmaktadır. Gül yaprağı çizerken kanaviçemiz dairedir. Yaprağın yuvarlak hatlara sahip olması için yaprak boyutuna uygun olarak çizilen daire formu, basit yaprak kanaviçesi haline getirilir. Yapraklar tırnaklanarak orta eksen çizimleri yapılır. Değişik tırnaklamalar olduğu gibi orta eksen çizimleri de çeşitlenebilir. Resim 2.13, 2.14, 2.15 ve 2.16'yı inceleyiniz.

Resim 2.13: Gül motifi

Resim 2.14: Gül motifi

Resim 2.15: Gül motifi

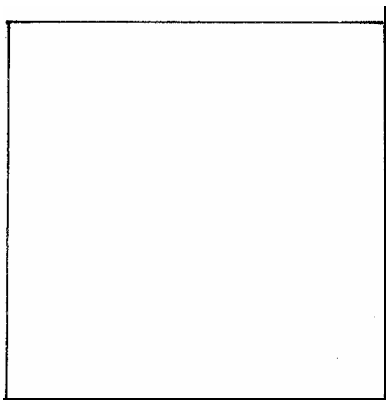
Resim 2.16: Gül motifi

UYGULAMA FAALİYETİ

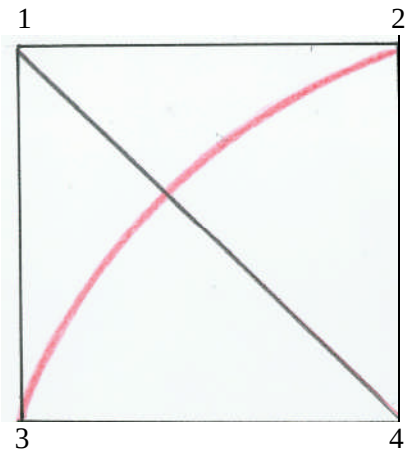
Tekli Gül Yaprağı Motifi Çizmek

- Gül yaprağı motif çizimleri için gerekli malzemeleri temin ediniz.
- Parşömen kağıdınızı 350*250 mm ölçüsünde kesiniz.
- Kağıdınızı üstten 30 mm sağ, sol ve alt kenarlardan 20 mm boşluk bırakarak kenar antetlerini çiziniz.
- Çizim alanınızı 50*50 mm'lik yirmi dört adet kareye bölünüz.

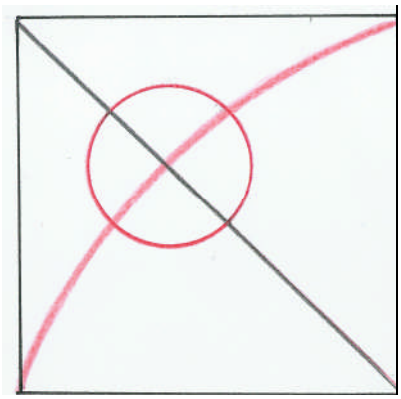
- (50*50) mm'lik çizim ölçüsünü hazırlayınız.

- ve 3. köşegenler arasında dal eğrisini, çizerek orta ekseni belirleyiniz.
- ve 4. köşegenleri çizgi ile birleştiriniz.

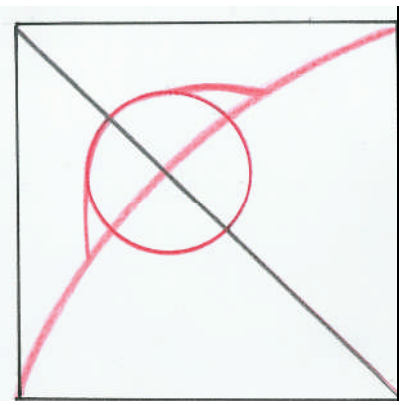

➢ Daireden oluşan gül yaprağı kanaviçesini (çap:20 mm) çiziniz.

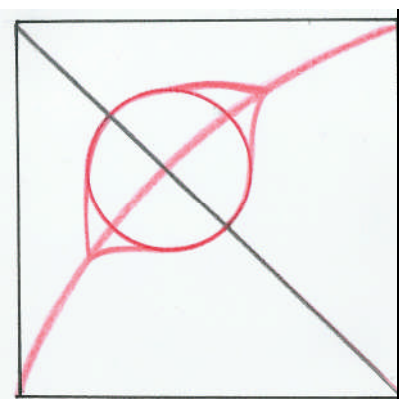

- Dal eğrisi ve köşegenin birleştiği nokta dairenin merkezi olacak şekilde daireyi çiziniz.

➢ Sağa bakan tekli gül yaprağı motifinin sırt kısmını çiziniz.

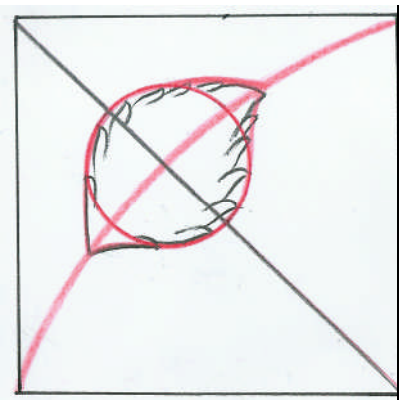

➢ Sağa bakan tekli gül yaprağı motifinin karın kısmını çiziniz.

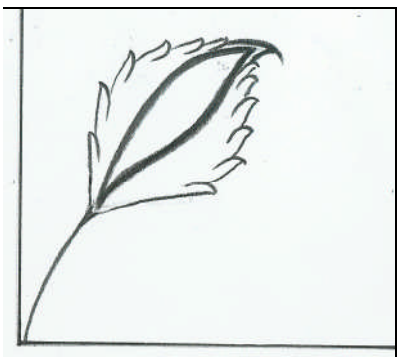
- Yeterince temize çekiniz.

- Gül yaprağı motifinin tırnaklama işlemini yapınız.

  - Yeterince temize çekiniz.

- Sağa bakan gül yaprağı motifinin damar kısmını çiziniz.

  - Yeterince temize çekiniz.

- Aynı işlemleri sola bakan gül yaprağı motifi için yapınız.

- Farklı büyüklüklerde gül yaprağı motifleri çiziniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

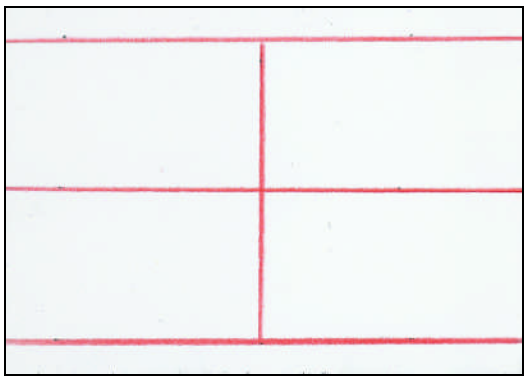
Üçlü Gül Yaprağı Motifi Çizmek

- Üçlü gül yaprağı motif çizimleri için gerekli malzemeleri temin ediniz.
- Parşömen kağıdınızı 350*250 mm ölçüsünde kesiniz.
- Kağıdınızı üstten 30 mm sağ, sol ve alt kenarlardan 20 mm boşluk bırakarak kenar antetlerini çiziniz.
- Çizim alanınızı 70*50 mm'lik on sekiz adet dikdörtgene bölünüz.

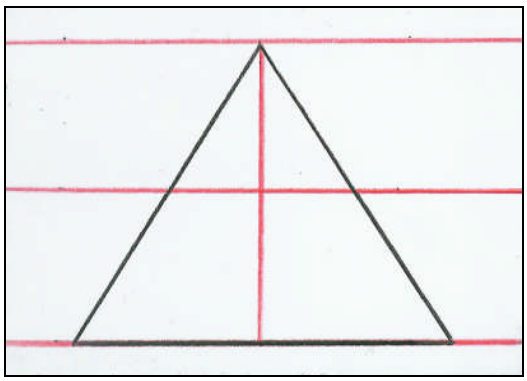
- 70*50 mm'lik çizim ölçüsünü hazırlayınız.

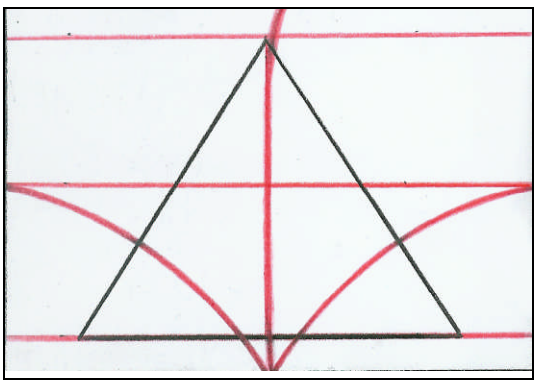
- 50 mm'lik yüksekliğin alt ve üst çizgilerinden 5 mm'lik yatay çizgileri ve merkez yatay çizgiyi çiziniz. Bu çizgilerin orta noktasına dikey çizgi çiziniz.

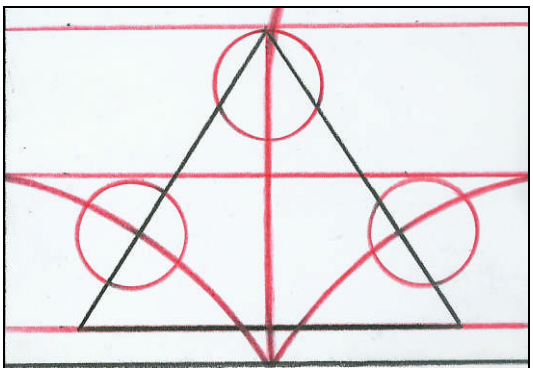
- Sağ ve sol kenarlardan 10 mm'lik boşluk bırakarak 50 mm'lik üçgenin alt tabanını çiziniz. Üst çizginin dikey çizgi ile buluştuğu noktaları birleştirerek üçgeni tamamlayınız.

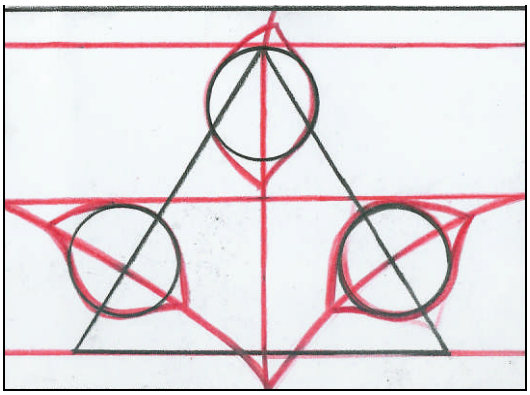
- Alt merkez noktasından orta eksene doğru ve sağ ve sol taraflardan merkez yatay çizginin son noktalarına doğru yaprakların eksen çizgilerini çiziniz.

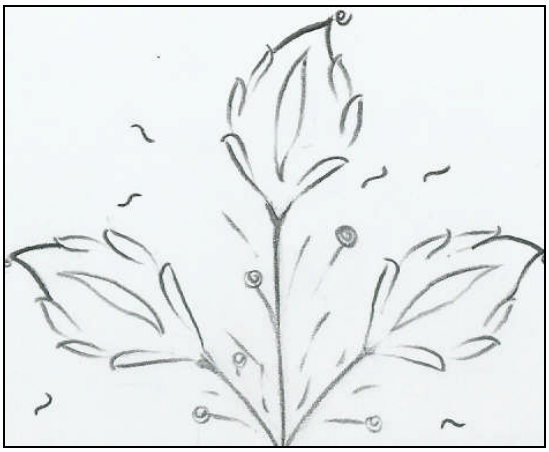
- Yaprakların daire kanaviçelerini (çap:15 mm) şekilde görüldüğü yerlere yerleştiriniz.

- Daireleri, yönlerini belirleyerek basit yaprak kanaviçesine dönüştürünüz.

➢ Gül yaprağı kanaviçelerini tırnaklayınız ve damarlarını çiziniz.

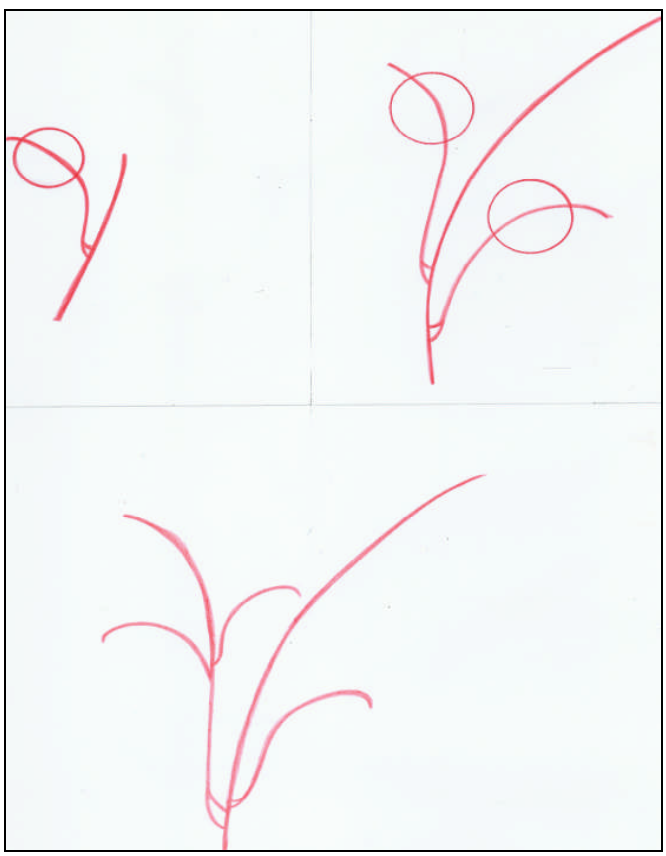
- Yeterince temize çekiniz.

➢ Farklı büyüklüklerde üçlü gül yaprağı motifleri çiziniz.

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda; kullandığınız ölçülerde 350*250 kestiğiniz kağıtlarınızın üstten 30 mm sağ ve sol kenarlardan 20 mm boşluk bırakarak kenar antet çizgilerini çiziniz. Çizim alanınızın boydan iki eşit parçaya ayırınız. Üstteki birinci kısmı da enden iki eşit parçaya ayırarak dikey çizgi çiziniz. Bu şekilde beş kağıt hazırlayınız. Aşağıda verilmiş olan çizimleri inceleyerek çizim alan ölçülerini değerlendirerek çizimleri yapınız.

- örnekte gül dalının sol tarafından çıkan sola bakan yaprak motifinin, daire kanaviçesi çizilmiştir. Basit yaprak kanaviçesini çizerek tırnaklama ve damar çizimlerini yapınız.
- örnekte gül dalının sağ ve sol tarafından çıkan yaprak motiflerinin daire kanaviçeleri çizilmiştir. Basit yaprak kanaviçelerini çizerek tırnaklama ve damar çizimlerini yapınız.
- örnekte gül dalının sağ tarafından tekli, sol tarafından üçlü yaprak çıkmaktadır. Daireleri yerleştirerek basit yaprak kanaviçelerini çiziniz. Yaprakları tırnaklayınız ve damar çizme işlemlerini yapınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri "Evet ve Hayır" kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ		Evet	Hayır
1.	Parşömen kâğıtlarınızı uygun ölçülerde kestiniz mi?		
2.	Parşömen kağıtlarınızın antet çizgilerini çizdiniz mi?		
3.	Çizim alanınızı bölme işlemlerini yaptınız mı?		
4.	Birinci çizim alanınızda gül dalını ve sola bakan yaprak eksenini çizdiniz mi?		
5.	Eksen çizgisi üzerine yaprağın daireden oluşan kanaviçesini çizdiniz mi?		
6.	Kanaviçe netleşene kadar temize çektiniz mi?		
7.	Sola bakan gül yaprağı kanaviçesini basit yaprak formuna getirdiniz mi?		
8.	Yaprağın tırnaklama işlemini tekniğine uygun olarak yaptınız mı?		
9.	Sola bakan gül yaprağı motifinin damarını çizdiniz mi?		
10.	Gül dalı ve yaprağını bir bütün olarak gözden geçirerek çizimi tamamladınız mı?		
11.	İkinci çizim alanınızda gül dalını ve sağa sola bakan yaprak eksenini çizdiniz mi?	.	.
12.	Eksen çizgileri üzerine yaprakların daireden oluşan kanaviçelerini çizdiniz mi?		
13.	Kanaviçeler netleşene kadar temize çektiniz mi?		
14.	Sağa ve sola bakan gül yaprakları kanaviçelerini basit yaprak formuna getirdiniz mi?		
15.	Yaprakların tırnaklama işlemlerini tekniğine uygun olarak yaptınız mı?		
16.	Sağa ve sola bakan gül yapraklarının damarlarını çizdiniz mi?		
17.	Gül dalı ve yapraklarını bir bütün olarak gözden geçirerek çizimi tamamladınız mı?		
18.	Üçüncü çizim alanınızda gül dalını ve sağda tekli solda üçlü yaprak eksenini çizdiniz mi?		
19.	Sağa bakan eksen çizgisi üzerine tekli yaprağın daireden oluşan kanaviçelerini yerleştirerek çizdiniz mi?		

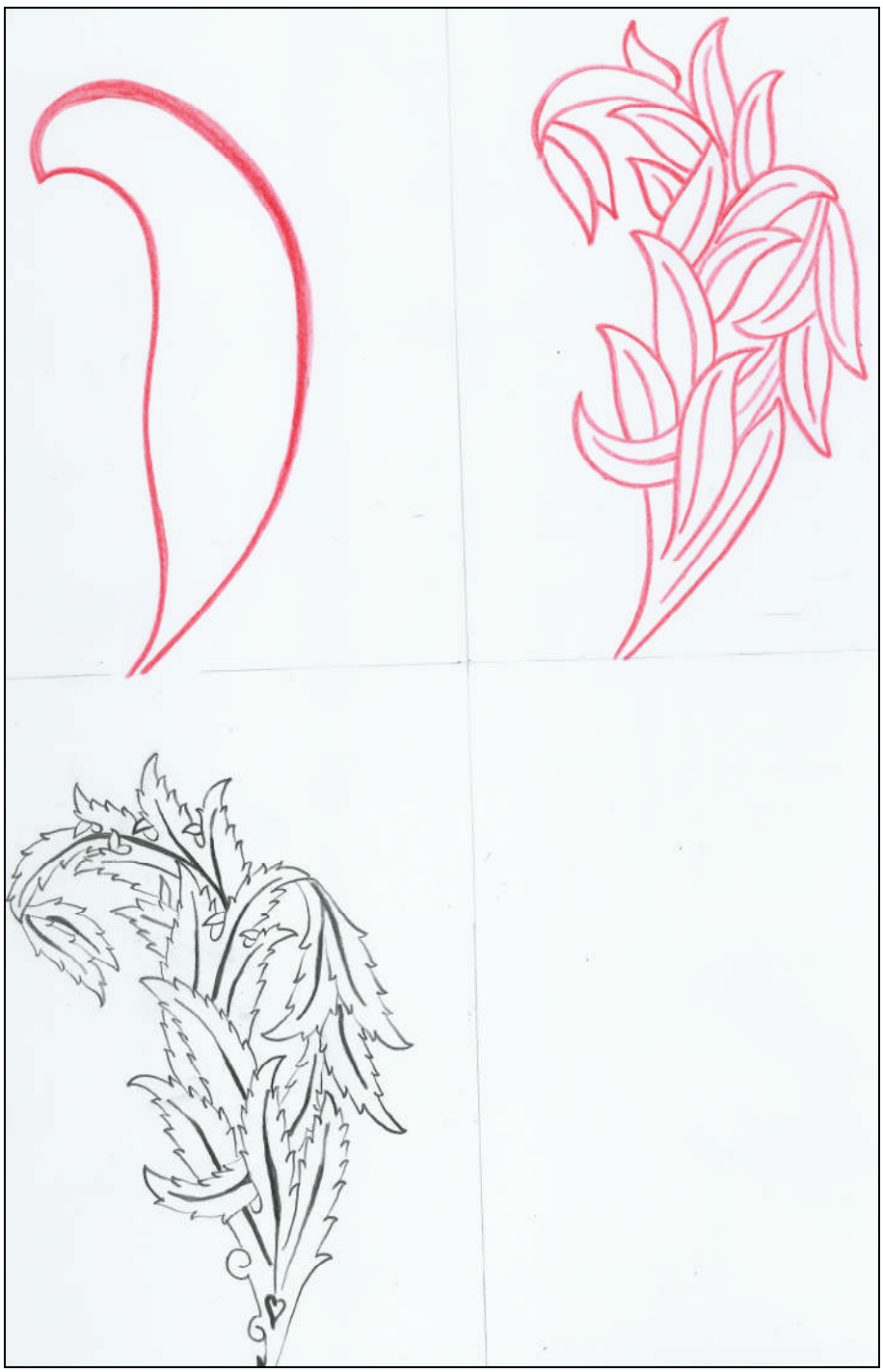
20.	Sola bakan eksen çizgisi üzerine üçlü yaprağın dairelerden oluşan kanaviçelerini yerleştirerek çizdiniz mi?		
21.	Kanaviçeler netleşene kadar temize çektiniz mi?		
22.	Sağa bakan tekli ve sola bakan üçlü gül yaprakları kanaviçelerini basit yaprak formuna getirdiniz mi?		
23.	Yaprakların tırnaklama işlemlerini tekniğine uygun olarak yaptınız mı?		
24.	Sağa bakan tekli ve sola bakan üçlü gül yapraklarının damarlarını çizdiniz mi?		
25.	Gül dalı ve yapraklarını bir bütün olarak gözden geçirerek çizimi tamamladınız mı?		

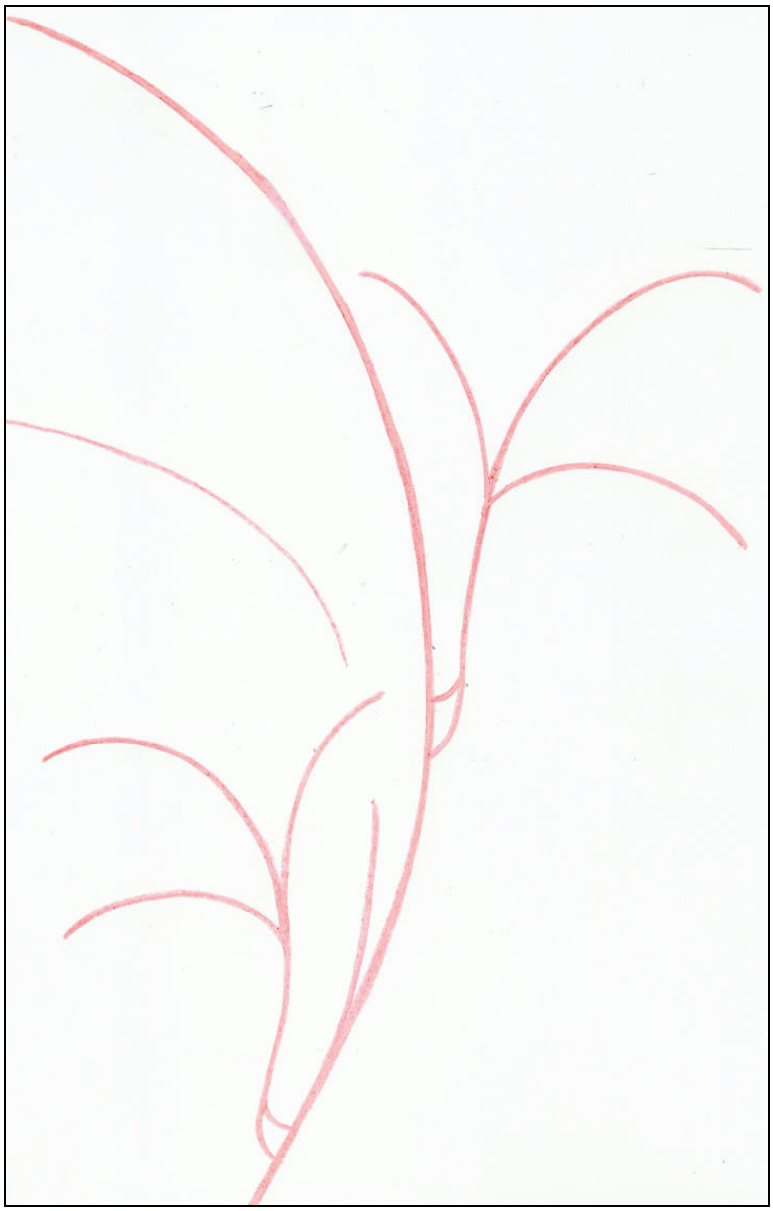
DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda **“ Hayır ”** şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı **“ Evet ”** ise modül değerlendirmeye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

PERFORMANS TESTİ (YETERLİK ÖLÇME)

Kazandığınız beceriler doğrultusunda; kullandığınız ölçülerde 350*250 mm kestiğiniz kağıtlarınızın antet çizgilerini çiziniz. İlk kâğıdınıza birinci örnekteki hançerli yaprak motif çizimini, iş işlem sırası ve tekniğine uygun olarak yapınız. İkinci kağıdınıza ikinci çizim örneğindeki gül dalı, sağlı sollu üçlü gül yaprağı eksenlerini yerleştirerek yaprak çizimlerini yapınız. Bu uygulamayı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

Bu uygulama kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri "Evet ve Hayır" kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. Parşömen kâğıtlarınızı uygun ölçülerde kestiniz mi?		
2. Parşömen kağıtlarınızın antet çizgilerini çizdiniz mi?		
3. Birinci kağıdınızın çizim alanına sola bakan hançerli yaprak motifinin basit yaprak kanaviçesini çizdiniz mi?		
4. Basit yaprak kanaviçesini temize çekerek son halini verdiniz mi?		
5. Orta eksenini yerleştirdiniz mi?		
6. Ana yaprakların yerlerini belirleyerek çizdiniz mi?		
7. Temize çektiniz mi?		
8. Ana yaprakların orta eksenlerini çizdiniz mi?		
9. Ana yaprakların tırnaklamasını tekniğine uygun olarak yaptınız mı?		
10. Tırnakları yeterince temize çektiniz mi?		
11. Yaprakların damarlarını çizdiniz mi?		
12. Yeterince motif bütününü temize çektiniz mi?		
13. Hançerli yaprak motifini bir bütün olarak ele alıp gözden geçirerek çizimi tamamladınız mı?		
14. İkinci kağıdınızın çizim alanına gül motifinin dal eğrisini çizdiniz mi?		
15. Sağa ve sola bakan üçlü gül yaprağı motiflerinin dal eksen çizgilerini çizdiniz mi?	.	.
16. Dal eksen çizgileri üzerine daireden oluşan yaprak kanaviçelerini tekniğine uygun olarak yerleştirdiniz mi?		
17. Daire kanaviçelerini basit yaprak formuna getirdiniz mi?		
18. Gül yapraklarını tekniğine uygun olarak tırnakladınız mı?		
19. Sağa bakan ve sola bakan üçlü gül yapraklarının damarlarını çizdiniz mi?		
20. Gül dalı ve yapraklarını bir bütün olarak gözden geçirerek çizimi tamamladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda "Hayır" cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçmek için ilgili kişiler ile iletişim kurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1 CEVAP ANAHTARI

1	**C**
2	**A**
3	**D**
4	**B**
5	**C**

KAYNAKÇA

- AKAR, Azade KESKİNER, Cahide, **Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif.**
- BİROL, İnci A. DERMAN Çiçek, **Türk Tezyini Sanatlarında Motifler**, Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, İstanbul, 1991.
- KESKİNER, Cahide, **Türk Süsleme Sanatlarında Stilize Çiçekler**, T.C.Kültür Bakanlığı, Ankara, 2002.
- **KÜTAHYA Merkez Endüstri Meslek Lisesi,** Çinicilik ve Seramik Bölümü,
- Örnek İşler, Çini Ürünler.